NATIONAL LIBRARY
JAN 16 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

192/a/ 30/4-7

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFRĒDS VIŅĶELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
SATURDAY, DECEMBER 21, 1968

LATVIJA
AMERIKĀ

102./103. N-RS. SESTDIENA, 1968. GADA 21. DECEMBRIS 18. GADS

AUTHORIZED AS SECONDCLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENTS OF POSTAGE IN CASH

Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VIŅĶELS
Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Nujorkas redakcijas vadītājs: V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A.
Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠĪMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630,
U.S.A., tālrunis 774—5744

PRAVESTS ELMĀRS ROZĪTIS

Ak Jēzu, Ziemas svētku spožums!

— Lūkas evaņģelijs 2, I—14.

Mīļā Ziemas svētku draudze! — Un atkal ir atnākuši Ziemas svētki, un reizē ar šiem svētkiem atdzīvojas un dzīvs mūsu sirdīs un dvēselēs — jā, mūsu mājās un dzīvē — kļūst senais, bet mūžam jaunais evaņģelija stāsts par Jēzus Bērna piedzimšanu lopu kūtī silītē tālajā un tomēr tik tuvajā Betlemē. Un šis brīnišķīgais stāsts un jaukās Ziemas svētku dziesmas, tas viss kopā mūs noved kā ceļiniekus garā pie šī dievišķīgā Bērna un pie silītes Betlemes kūtiņā. Un uz acumirkli nakts tumsā atmirdz spožā Betlemes zvaigzne — mēs to skatām ar savām gara — ticības acīm, gaist tumsa kā pasaulē, tā mūsu dzīvē, un kādu īsu laimes mirkli visa sāpju un ciešanu apņemtā pasaule kļūst šīs zvaigznes gaismas pilna, uz acumirkli pasaule un cilvēce iegrimst kādā bezgalīgā priekā, apsolījumā no Ziemas svētku evaņģelija: „JUMS ŠODIEN IR PESTĪTĀJS DZIMIS!" — Un tā mēs visi priecājamies, kā lieli un veci, tā jauni un bērni par šo gadskārtējo gaismas un mīlestības atgriezušamies acumirkli, kas gan ir tik īss, bet sevī ar Ziemas svētku mieru un laimi atnes tik daudz spēka un stipruma, ka ticīgam cilvēkam ar šo spēku pietiek, lai izietu cauri visam nākošajam gadam. — Un tāpēc mēs nesam un velkam ar bezgalīgu prieku un uscitību visu kopā uz šiem svētkiem, kas mūsu Ziemas svētku prieku un gaismu vēl vairāk paaugstina, kas mums Ziemas svētku pārdzīvojumu vēl vairāk padziļina. Un to visu mēs darām tāpēc, lai Ziemas svētku gaisma un mirdzums pie mums paliktu, lai dzīves pelēkā un sāpju pilnā ikdiena mūs pavisam nenomāktu.

Un tādēļ tas nav nekāds sevišķs brīnums, ka Ziemas svētkos nolidzinās daudzi asumi, daudzas šķautnes noapaļojas, jo Ziemas svētki visu apvieno; ko esam ilgojušies, ko esam sevī nesuši cerībā, tas nu ir īstenība, tas ir Ziemas svētku piepildījums! Un tāpēc arī saprotams, ka viss tas, kas mūsu latviešu tautā vien ir dzīvs, sakarā ar daudziem ticējumiem un izdarībām Ziemas svētkos, ka tas viss tiek ievīts Ziemas svētku gaismā un spožumā, arī ziemas saulgriežu svētki, ko mūsu senči ir svētījuši, domājot par jaunu saules pacelšanos debesu jumā, par nākamo pavasari, par dzīvības lielumu un nebeidzamību, ka ne ziema un sals nomāks dzīvību, ka tumsa neiznīcinās gaismu, bet ka pats Dievs un saules dēls ir nācis un atkal atnāks, lai visus,kam bēdas, posts, sals un izmisums, ņemtu savā ziņā un savā sargāšanā. — Bet Jēzus dzimšana Betlemē nav kāds stāsts jeb mīts, tā ir tiešamība, tas ir notikums, kas ir pagriezis pasaules vēstures ratu pa labi pēc Dieva prāta un pēc Dieva vēlēšanās, un tāpēc, par spīti bargajam laikam, nezinai, ko pārdzīvo visa pasaule, cilvēce, arī mūsu latviešu tauta, mēs tomēr arī šajos Ziemas svētkos sakām, ka vēl nav visu dienu vakars pienācis, ka Dievs ir vēl valdītājs un visas pasaules un lietu kārtotājs un veidotājs-vadītājs. — Bet ja mēs gribam arī šā gada Kristus dzimšanas svētkus atcerēties un tos pavadīt tikai pasaulīgos priekos, ēšanā, dzeršanā un dzīrošanā pie bagātīgi klātajiem dzīru galdiem, nedomājot par to, ka esam grēcinieki, ka šī pasaule iet pretim kādam baigam, pašlaik neaptveramam galam, ja sevi mierinām ar veco, bet nekad nepiepildījušamies teicienu: „Nu, tik jaunu jau nemaz nav, gan jau galu galā viss būs atkal labi!", tad tā ir gaužām liela vieglprātība un nedomāšana par to, kas ir gaidāms nākotnē visai pasaulei un visai cilvēcei. — Jo tik ilgi, kamēr mēs domājam un tveramies pie Ziemas svētkiem kā mūsu senču saulgriežu svētkiem, tikmēr mēs esam un dzīvojam lielā nezinā kā par

(Nobeigums 6. lpp.)

SUNS

ILZES KALNĀRES SKICE

Mūsu laikraksta 5. oktobra numurā ziņojām, ka Latvijā 21. augustā mirusi dzejniece Ilze Kalnāre, kura pēc atgriešanās no izsūtījuma Sibirijā ar smagi sadragātu veselību vadīja grūtas dienas un tikpat kā neguva iespējas publicēt savus darbus. Viņas piemiņai publicējam šo skici un novēlam mierīgu dusu dzimtenes smiltājā ar pašas dzejnieces vārdiem, kas lasāmi viņas dzejoļa „Šī dzīve" nobeigumā krājumā „Vidzemniece": Lai briva tā no ciešanām un vientuļas nieva, Var aiziet svētā vakarā uz mūžību pie Dieva.

Redakcija

Maija palika delnu zem vaiga. Kāpu pauguru smiltis smaržoja rudens saulē satvīkuši mēļi virši. Mežonīgā priekā viņa izstiepa brūnās, kailās kājas smiltīs. Septembŗa saule un tukša, klusa plūdmale. Spēcīgais jūras gaiss ar zivju un zāļu dvesmu reibināja viņu jau trīs dienas. Trīs dienas bez grāmatām, izpurušiem matiem, kailām kājām!

Maija pacēla galvu. Acis žilba. Tumšzila jūra un baltas putu galotnes.

Pašā ūdens malā pavidēja peldmētelis — zils ar baltu — tāds pats kā jūra un debesis. Mētelis nokrita smiltīs, un Maija redzēja bronzas brūnu, slaidu un spēcīgu vīrieša augumu. Vingra roka iesvieda tālu jūrā koku, un liels, pelēks suns, šķaidīdams viļņus, skrēja tam pakaļ. Suns rēja.

Maija gribēja saklausīt vīrieša balsi, bet tā pazuda jūras šalkonē.

Maija nolika galvu karstajās smiltīs. Vienmuļā viļņu šļupstēšana viņu ieaijāja snaudā.

„Vilk!" pēkšņi Maija dzirdēja stingru saucienu. Pelēkais suns bija draudzīgi pieskrējis viņai un purināja ūdens lāses uz smiltīs nomestajām drēbēm. Dažus soļus tālāk stāvēja saimnieks — jūras vēju appūsts, slapjiem, bet gludi sasukātiem matiem, kas bija ogļu krāsā. Pat cauri peldmēteļa puķainajam audumam bija manāmi viņa varenie muskuļi.

Vīrietis, īsts vīrietis — domāja Maija un nez' kāpēc noskuma, ka nav tēlniece.

„Vilk!" vīrietis vēlreiz nepacietīgi izsaucās, jo suns neredzētā laipnībā grasījās nolaizīt Maijas delnu. „Piedodiet," viņš drusku pagriezās uz Maijas pusi, kad Vilkam ap kaklu bija jau aplikta pīta, smalka siksna. Tad viņi pazuda priedēs.

Maija tikai dzirdēja, ka svešais atziedams kaut ko svilpoja.

Pēkšņi viņai vairs nepatika klusums un saule.

Viņa uzcēlās, saločīja palagu un gāja gar pašu jūras malu uz vasarnīcu pusi, ar tiksmi jaudama, lai viņi apskalo kājas.

Kas viņš ir un kur viņš dzīvo? — Maija domām prasīja.

☆

Maijas sauja bija pilna sīku, sārtu gliemežvāku. Naktī jūrā bija bijusi pirmā rudens vētra. Gaiss un ūdens bija dzestrs, bet viņa peldēja, skrēja un elpoja, juzdama ar katru ādas poru dabu. Trešo reizi grimdama sāļajā ūdenī, Maija izdzirda pazīstamu riešanu. Vilks skrēja uz jūru.

Vīrietis nāca lēnām. Maija jau bija apģērbusies un noglaudījusi Vilka glīto pakausi, kad viņš pienāca un nosvieda smiltis rūgti smaržīgu cigareti. Platām acīm viņš paskatījās Maijā, kas, drusku samulsusi, noņēma balto peldcepuri.

„Vilks ir parasti ļoti atturīgs pret svešiem, sevišķi pret dāmām," vīrietis teica.

Maijai spilgti piesarka kakls, un viņa nezināja, ko atbildēt. Viņa skatījās suņa gudrajās acīs. Vilks vicināja asti. Viņš bija skaists, atjautīgs suns, tik skaists, ka gribējās viņu noskūpstīt. Tad Maija apgriezās un sastapa Vilka īpašnieka skatu — drusku domīgu un siltu skatu. Viņa steidzās projām, un Vilks tecēja tai piecus soļus līdz.

Līdz pat pusdienai Maija klīda pa kāpām un lasīja peldcepurē nakts lietus noskalotās brūklenes, lai gan nezināja, kur tās likt. Reizēm viņa apsēdās kāpās un manīja, ka kaut kas žņaudz viņas kaklu. Maijai likās, ka tas ir rudens tuvums.

Kad Maija vakarā sarkanās saules rietā nogāja plūdmalē, nedaudzo vasarnieku vidū viņa pamanīja atkal Vilku. Bet šoreiz viņu īpašnieks veda saitē. Vīrietim bija balts uzvalks, un viņš gāja viens pats.

Kaut jel viņš pavaditu kādu sievieti — vienalga, vecu vai jaunu — vēlējās Maija. Kāpēc viņš staigā tikai ar suni?

Maijai bija licies, ka viņa Jūrmalā ir viena.

Vīrietis viņu sveicināja.

☆

Vilks skrēja Maijai pretim. Viņš to pazina jau pa gabalu. Maijas rokā bija sunim sasilis biskvīts.

Maija viņus sastapa katru dienu kāpās vai plūdmalē. Varbūt suņa dēļ, bet Egle — tā sauca Vilka saimnieku — allaž sveicināja Maiju. Sākumā viņa runāja ar Vilku un paijāja suņa purnu, bet vēlāk viņai radās arī vārdi, ko apmainīt ar Egli.

Viņi, satikušies plūdmales smiltīs, nerunāja neko lielu. Ne par dzīvi, ne darbu, ne mīlu. Pēdējās vasaras dienas skrēja ātri kā dzērves uz dienvidiem, un viņi melsa sīkus niekus. Bet Maijai bija labi tā. Varbūt — tik labi kā nekad.

Viņa nedomāja par iedegumu un svaru. Viņa rāva krūtīs jūras vēju, meklēja priedes sēnes, un vakaros, kad plūdmalē ātri satumsa un kļuva vēss, aizmiga savā gultā ar domu —rīt es viņu redzēšu.

Maija pat nedomāja, ko — Vilku vai Egli. Viņa bija tā pieradusi pie abiem kā pie rīta gaismas, kas aust mūžīgi.

Gandrīz visi vasarnieki bija aizbraukuši, tikai Egle un Maija vēl katru dienu brida jūrā. Viņi pat nejautāja viens otram, kāpēc tik ilgi palikuši.

Pēc pāris dienām Maijai bija jāatgriežas pilsētā.

Varbūt pēdējo reizi plūdmalē — viņa domāja, sēdēdama Eglem blakus zvejnieku tīklu būdā, kur viņus bija iedzinis vētrains lietus. Jūra krāca, un Vilks guļēja viņai pie kājām.

Pēkšņi kļuva rudenīgi un sēri. Viņi abi bija satinušies lietus mētelīos. Egle mēmi lūkojās jūrā, bet Maija — vīrietī, ar kuŗu viņa vairāk kā nedēļu bija sarunājusi nenozīmīgus sīkumus. Vai es viņu vēl redzēšu pilsētā? Un kāds viņš tur izskatīsies? — viņa sev jautāja.

„Jums ir līdzība ar manu līgavu — Vilka īsto saimnieci, kas patlaban Latgalē pie radiem. Tāpēc viņš jūs tā mīl," Egle stāstīja. Nu jau viņi bija pietiekami pazīstami, lai to varētu pateikt.

Maija smaidīja: „Neesi neuzticīgs, Vilk!"

Bet Egle līdzcietīgi vēroja, ka viņas roka, glāstot suņa kaklu, drebēja.

„Jūs, laikam, esat ļoti vientuļa?" viņš saudzīgi prasīja.

Maija papurināja galvu.

Egle jūnu pavadīja līdz pat vasarnīcai.

„Uz redzēšanos!" viegli teica Maija kā katru dienu. Bet krūtīs viņai kaut kas iesāpējās.

Otrā rītā viņa agri ar savu somu, atmiņām un kāpās saplūktu viršu puški bija piestātnē. Jūrmala vairs Maijai nepatika. Ir jau par vēsu — viņa domāja, miglā raudzīdamās.

Kad viņa lika kāju uz vagona kāpšļa, priecīgi pieskrēja Vilks un smilkstēdams lipa klāt.

„Ardievu, Vilk!" Maija čukstēja un, saķērusi suni aiz ausīm, ātri noskūpstīja viņa mitro purnu.

Tikai vagonā viņa pa logu pamanīja Egli. Tas stāvēja pie piestātnes un, kad vilciens sāka kustēties, māja viņai ar roku.

Maija skatījās, kamēr mazā piestātne pazuda priedēs. Tukšajā vagonā rūgti smaržoja jūrmalas viršu puškis. Maijai likās, ka viņa dzirdētu kaut kur tālu rejam suni...

BĒRNU EGLĪTE AUSTRUMU DRAUDZĒ TORONTO

Augšā: Režisora H. Miķelsona iestudētās lugziņas „Svētku izskaņa" dalībnieki. — Apakšā pa kreisi: Anita Ziedare, viena no pārsliņu dejas izpildītājām. — Pa labi: kaķi Rita Jente, Rita Saulīte un Anita Saulīte.

Foto: J. Liģers

LATVIJA

102./103. N-RS. SESTDIENA, 1968. GADA 21. DECEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Noritis, 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-8076.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

Cepure

A. SEDASDELA ATMIŅU TĒLOJUMS

Silta vasaras nakts mani aizšūpoja uz Zemgales mežiem. Skatienam pagaisa Rīgas augsto namu un torņu silueti ar ielu kņadu un piedūmoto gaisu. Biju atkal nokļuvis draugos ar sauli, zemes svalgumu, ziediem un mežu šalkoņu, kas kā dzidra jūra bangoja ap maniem vīra gadiem.

It kā paša Dieva vēlēta un atnesta laime mani uzveda kalnā, no kuŗa var pārredzēt apvārsni un ienirt tajā ar saviem sapņiem, kad gribas uz brīdi aizmirst ikdienu.

Mežsargs Grods bija pirmais no pārējiem septiņiem, kuŗu skatīju valgā un kurā vēroju visu to, kas nepieciešams zaļās valstības sargam. Viņš bija liela auguma, plecīgs un pasmagnējs. Valodā paass, taču labsirdīgs un godīgs. Daudzkārt iznāca parunāšanās par vienu otru lietu, kas varēja labāku padarīt Groda meža apgaitu. Bet slikta jau tā nebija.

Egļu un priežu audzes ap Vipēdes ezeru cēli cēla zaļos vainagus. Pa apakšu droši ložņāja no sēklām izaugušā smalce. Gan nezināju, cik šim darbam roku pielicis pats Grods. Daudz jau nevarēja būt, jo viņš bija pārcēlies uz šo apgabalu, nākdams kaut kur no leišmales.

Mūsu sarunās, kas vijās gandrīz vienīgi ap audzēm un tur darāmo, brīžiem iespraucās arī citi spriedelējumi. Bet tie jau tāpat bija saistīti ar to, ko dod zeme, ja to cītīgi kopj un apmierina tās prasības. Un brīžiem šķita, ka mūsu sarunas vairāk iekarsa tieši šai jautājumā.

Kad pirmo reizi apciemoju mežsargu Grodu viņa mājā, guvu iespaidu, ka zemes arājs viņā pāraudzis meža kopēju. Mežsarga māja bija nesen celta: no baļķu sienām vēl sūcās sveķu spēcīgais vīraks. Dienvidu pusē jaunas ābelītes smaidīja saviem labi koptajiem vainagiem. Groda dienesta zeme atgādināja Zemgales bajāra īpašumu — ar labu koptību un tikpat teicamām rudens ražām. Jaunajā kūtī gremoja apaļas govis. Še Grods sacentās ar saviem kaimiņiem un bija uzvarētājs. Kad viņa divi meļņi, koptu un spīdīgu spalvu, rāvās aizjūgā, bija prieks par to straujumu.

Grods bija saimnieks un tikai pēc tam meža vīrs. Šādā īstenības vērtējumā mums bieži iznāca sadurties. Bet šīs pārrunas risinājās bez pārmetumiem.

(Nobeigums 6. lpp.)

Janina Babre

ZIEMAS SVĒTKI SVEŠUMĀ

Ir skaisti Ziemas svētki svešumā,
Daudz krāšņu ugunu un rotu košu,
Bet skats man klejo kaut kur tālumā
Kr vaska sveces dega liesmu spožu.

Ir skani Ziemas svētki svešumā,
Skan ilgi tuvas, senas melodijas
Un jaunas vēsti svētku tuvumu
Un tomēr — domas visam pāri vijas:

Kaut kur aiz ugunu un skaņu klaigām,
Kur apsnigušī eglu sili
Vēl šodien spītē tundrām, taigām,
(To zemi, Kungs, Tu labi zini!)
Uz turieni mūs ved, mēs lūdzam,
Kungs, mūsu zemi prasām, lūdzam!

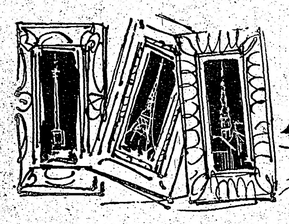

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(70. turpinājums)

Papildu pierādījums tam ir tas, ka Francijas oficiozs Le Temps latviešu tautiskai mākslai veltīja pat otru, īpašu rakstu. Tas parādījās divi nedēļas pēc pirmā, 1939. gada 15. februārī. Raksts ievietots laikraksta Le décor et la vie nodaļā divi garās slejās, ar virsrakstu Latvijas tautiskā māksla (L'Art Populaire de la Lettonie). Tās autors bija Leandrs Vajā (Léandre Vaillat).

Plašo rakstu viņš sāka šiem vārdiem:

„Nav jābrīnās, ja patlaban Žēdepōmā atvērtajā Latviešu mākslas izstādē atrodam Taleirāna māsas meitas, hercogienes Dino, Kurzemes princeses Dorotejas Atmiņas, ko laidusi klajā viņas mazmeita Kastelānas grāfiene Žanna. Man būtu gribējies vēlreiz, līdzās šai grāmatai, aplūkot Prudona*) gleznoto apburīgo hercogienes Dino portretu, kas pieder šo Atmiņu tulcei. Kurzemes hercoga vēstules kardinālam Mazarinam liecina par biežajām un sirsnīgajām attieksmēm starp Kurzemi un Franciju.

Uz sliekšņa mūs saņem zila Norvēģijas granīta statuja, ko tēlnieks Zemdega nosaucis par „Vientulību", bet kuŗā mēs labprāt gribētu saskatīt Latvijas — domīgās un sapņainās — iemiesojumu. Šis skaistais tēls atdalās uz Latvijas kartes fona, kas iespiesta pērļu pelēkā audumā, ar robežu kontūrām, kuŗas to atdala dienvidos no Lietuvas, ziemeļos no Igaunijas un Baltijas jūŗas piekrastes. Turpat gravīrā, kas illustrē 1575. gada Kosmografiju, var redzēt Rīgas siluetu, galvaspilsētu, kas izvērsta ūdensmalā, ieslēgta pakalnos, un pār ko dominē trejų dievnamu smailes. Latvijas karogs, balta svītra starp divi granātsarkanām svītrām, apliecina jūtas, kādās šī zeme apzinājusies savu mākslinieciško būtību.

Rakstot vārdu māksla, es pirmā kārtā domāju par tautas mākslu..."

Un tad autors jo sīki apraksta Latvijas mākslas izstādes tautas mākslas eksponātus, ar reminiscencēm, paskaidrojumiem un hipotezēm.

Pasekosim viņa domu gaitai.

„Rakstot vārdu māksla, es domāju par tautas mākslu, kuŗas manifestācijai Dr. V. Ģinters, Latvijas valsts vēstures mūzeja direktors, veltījis plašu un izsmalcinātu gādību. Es nedomāju, ka ir iespējams labāk prezentēt parastos, ar ikdienas dzīvi saistītos priekšmetus. Lietu novietojumā cita blakus citai redzam īpatas plastikas un krāsu atklāsmes. Es te īpaši domāju par saktu izkārtojumu uz zaļa fona, par sidraba diadēmām uz granātsarkana un zila pamata, par kādu dzeltenu šķīvi, kas novietots uz dzeltena tumši krustota auduma, kuŗā savukārt iesaistās zili melna drāna."

Mūsu archaiologs Valdemārs Ģinters, kuŗš bija piedalījies ir Daugmales, ir Mežotnes pilskalnu izrakumos, ceļot gaismā seno dienu liecības, savu mūzeju vadīja ar zinātnisku rūpību un dzejisku Latvijas senatnes mīlestību. Viņš ne tikvien bija izraudzījis savā mūzejā skaistākos latviešu tautiskās mākslas paraugus, ne tikai uzrakstījis izstādes katalogam visai informātīvu un kompetentu apcerējumu, bet arī personiski pavadījis savus „bērnus" tālajos ciemos, interesējoties par katra priekšmeta pienācīgu harmonisku izgaismojumu. Un mīlestība šai klusajā konfliktā starp zinātni un mākslu direktoram lika nosvērties uz mākslas pusi, izvēršot tautiskās mākslas priekšmetus ne sausā chronoloģiskā kārtībā, bet kā tas mākslas izstādē pienākas, tā, lai katrs atsevišķais priekšmets palīdzētu citam un pašam izcelties formās un krāsās. Palīdzīgu roku šai laukā direktoram sniedza Latvijas izglītības ministrijas pārstāvis izstādē, gleznotājs un izstādes dalībnieks Erasts Šveics. Nav par vēlu abiem še apliecināt mūsu atzinību.

Nākošajā teikumā kritiķis lieto vārdu „tradicija", un mums negribētos šim vārdam atļaut paslīdēt garām neievērotam. Tradicija nenozīmē nekustību. Tradicija nozīmē kustību, jo nāk no latiņu tradere — trans (pāri) un dāre (dot), tātad, pagātnes atdošanu tagadnei pāri uzticīgām paaudžu paaudzēm. Tradicija ir kustība no pagātnes uz tagadni, no tagadnes uz nākotni. Lielas tautas var atļauties nojaukt aiz sevis visus tiltus. Skaitā maza tauta to nevar atļauties. Tā nevar atļauties ne vulgāritāti, ne pagātnes noliegšanu. Kas var būt traģiskāks par bezgalīga savas tautas pagātnes tilta nojaukšanu tautiešu atmiņā un apziņā tikai tādēļ vien, ka kādai jaunai paaudzei iepaticies aizmest lūžņos savas tautas gadsimtu paaudžu paaudzēm celtā tilta pēdējo posmu?

„Latviešu māksla", turpina Vajā, „šai tradicijā izpaužas ģeometriskās formās, kas darinātas gadu tūkstošus. Šo formu abstrakcija dod iespēju ikvienam atzīt un izteikt savu gribas un izturības svaidītu raksturu. Ritmisko motīvu atkārtošanās izteic stingrumu, ko mīkstina niansētu krāsu izvēle.

Izstādītie priekšmeti liecina par funkcionālu mākslu, jo ikviens no tiem saistīts ar kādu noteiktu lietošanu. Pat rotām, kuŗas jau a priori uzlūko kā nevajadzīgus priekšmetus, te ir sava lietderības nozīme, dotajā gadījumā tām (saktām) jāsavieno divi lakata stūri."

Atzīmējis latviešu dzintara izstrādājumus, autors piemetina, ka še darīšana ar slaveno Baltijas dzintaru, par kuŗu pirms Tacita vēstījis kāds asīriešu uzraksts, kuŗā asīriešu ķēniņš stāsta, ka noorganizējis karavānas, lai dotos „jūrā", ko pārvalda ziemeļu zvaigzne, zvejot safrānu, kas pievelk".

Aprakstījis dažādus apģērba gabalus un lietiskās mākslas priekšmetus, autors atzīmē, ka kādā virsrakstā lasītais apzīmējums „keramika" še nebūs īstajā vietā, jo keramika dedzināta pie 1400 centigradiem. Tā šķietami vieglā stilā autors turpina savu nopietno, labi dokumentēto vēstījumu par bagāto lietiskās mākslas klāstu Latvijas mākslas skatē Konkordijas laukumā. Par šķīvjiem un krūzēm, svilpēm un skalkuŗiem. Līdz viss ir apstāstīts un salīdzinājumam pieminēti Savojas un Rambujē „orientētā" māksla, un lielais meistars Metejs (Méthey).

L'HUMANITÉ

Parīzē tikpat kā nebija laikraksts, kas Latvijas mākslas izstādei nebūtu veltījis kādu garāku vai īsāku rakstu. To darīja pat Francijas komūnistiskās partijas organs L'Humanité (Cilvēce). Jāatgādina, ka šo laikrakstu 1904. gada 17. aprīlī nodibināja Žans Žorēzs (1859—1914) un Aristīds Briāns (1862—1932). Žorēzs (Jaurès), kuŗa senčos bijuši admirāļi un vēstnieki, savam doktorātam bija rakstījis divi darbus: vienu „Par jutekļu pasaules īstenību" (De la réalité du monde sensible), otru — latiņu valodā — „Par vācu sociālisma pirmsākumiem", sākot ar Luteru. 1901. gadā Žorēzs kļuva par franču sociālistu partijas vadoni. Viņš norobežojās no Marksa sludinātā vēsturiskā materiālisma, uzlūkojot par augstāko mērķi ne naida, bet saskaņas radīšanu, kas balstītos uz taisnību. Netaisnība rada konfliktus, naidu un to briesmīgās sekas. Vienas šķiras valdīšana ir rupjš apvainojums tautai.

(Turpinājums sekos)

*) Pjērs Pols Prudons (Prud'hon), 1758—1823, viens no oriģinālākajiem franču gleznotājiem, bija ļoti ieciešs sava dūmākainā dzejiskuma un smalkā zīmējuma dēļ.

Angelika Gailīte

Daudzkrāsa

ARNOLDS SPEKKE „ATMIŅU BRĪŽI", AP

Šī Arnolda Spekkes jaunā grāmata, jau to lasot, iedveš pateicību autoram, ka tā uzrakstīta un nodota tautai.

Tiesa, dažbrīd, ar aizrautību lasot grāmatas 600 lappušu, uzmācās jautājumi: kāpēc dažviet stāstījums aprauts, kāpēc nav redzami atdaļitas tik atšķirīgas nodaļas un tā fakti it kā sakrauti vienkopus? Tikai beigās autora pēcvārdā lasītājam atklājas, ka grāmata radusies citu ierosmē.

Šie ierosinātāji, lai atmiņas uzrakstītu, bijuši nelaikis archibīskaps Teodors Grīnbergs un prāv. E. Rozītis; lai atmiņas sakopotu grāmatā — Zelta Abeles apgāda vadītājs M. Goppers. Tā mums jāpievienojas autoram pateicībā arī viņiem, un varbūtējiem pārmetumiem par grāmatas kompoziciju jāapklust.

Sakarā ar minētajiem apstākļiem, mēs esam ieguvuši latviešu augstākās intelligences pārstāvja, zinātnieka un diplomāta, autentisku literāru tēlojumu dzīvē un darbā, pie tam asprātīgā, dažbrīd smalki ironizējošā stāstījumā. Bet ne to vien. Kopā ar autora portretu mēs gūstam attiecīgas vides tēlojumu. Un belgās arī jēdzienu par Latvijas starptautisko stāvokli brīvās valsts laikā un tagad. Skatoties autora dzīves gājumā, vispirms mēs redzam vērīgu zēnu Latvijā, Zemgalē, Vecmuižas skolā, kur Arnolda Spekkes tēvs bijis skolotājs. Māte, nākdama no Zemgales lielajām Cīruļu mājām, skolā mācījusies vācu valodu, un dēls atceras vienu otru viņas piezīmi šai valodā. Tēvs mācījies Cimzes seminārā un, būdams tur labi sagatavots mūzikā, bijis arī kora diriģents.

Vecāki, vēlēdamies zēnam sagādāt nodrošinātu nākotni, viņu nodevuši Jelgavā reālskolā, ko viņš beidzis, dzīvodams vācu pansijās (Jelgavā tolaik, šķiet, citu nav bijis). Ticības mācības skolotājs Fr. Mülenbachs latviešu jauniešus pulcinājis savās mājās nelielās sanāksmēs, kur jaunais Spekke iepazinies ar Stērstes jaunkundzēm, zvēr. advokāta Andreja Stērstes meitām. Šim notikumam autora dzīvē ir izcila nozīme, kā viņš pats saka: Stērstu ģimenē atraisījušās viņa literārās un mūzikālās intereses, un tur viņš atradis arī savu mūža draugu — vienu no A. Stērstes jaunākajām meitām, pianisti Aleksandru.

1906. gadā absolvējot Jelgavas reālskolu, A. Spekke iestājās Rīgas politechniskajā institūtā, mechanikas nodaļā, kuŗā sabija 2 sēmestrus, nolika pāris eksāmenu un piedalījās praktiskajos darbos.

Bet tad nāca kāds grūdiens no ārienes, kas izšķīra viņa likteni. Pirmajā studij neklim bija jāpārd lūzuma periods, ku viņa īstais zinātn vums, rūdījās raks jās jaunas zināšan bas ceļā. Par to viņ „Es tiešām nevaru kas ar mani būtu ja niknie institūta jauniņu, kas alz t bas atzskrēja citie sities revolūcionāra nebūtu laipnā kārt politechnikuma lau

Vēlāk tos „dump parakstīja solījumu ties ar politiku, uz tā atpakaļ. Liela t parakstīja, bet A. Rīgas politechnikur kals gāja viņam cis. Viņš gribēja t tē un studēt filol lai reālskolas abso tu, viņam bija visp eksāmeni latiņu un dā pilna ģimnazija mā. To A. Spekke neatlaidību strādāc nīdamies ar privā varētu eksistēt M tamu studentu kop

Kad bija nov Šķērslis — eksāme dās nolikti, tad students īsti sap noticis: „Nu esmu briesmīgajiem pas nu esmu brīvs pēti rūp, nu esmu pil ģijas students. M nevaldāma prieka

A. Spekke izvēl māņu filoloģiju. V tību iedzilināja pe badūru vidusskolu italiešu un spāņu viņš darīja tik pa otra gada pirms kultāte viņu atstā sitātes gatavoties

Šai laikā, kā ņam bija liela la vesdraugu. Tā konservatorijas sandra Stērste, Spekkes kundzi. nodzīvoja līdz 19 boļševiki pārņē universitāti. A. S jau skolotājs Ma nazijā un gatav eksāmeniem. Viņ tad gadi 2 — 3.

Noliktī maģist mus, A. Spekke kā ar lielām ce griezās Latvijā. ņu laikā Latvijas bas izglītības m A. Spekkem noo dīt 1. valsts ģ Drīz pēc tam L tāte A. Spekki a loloģijas un filo tē — nodibināt ņu nodaļu. Te a ķem īstais darba

(68. turpinājums)

— Ko tu tur ārdies? — viņš, kāpņu galā cis, sauca; kāpnes bija stāvas, pa tām bez v bas lejā dotiesliela prieka nebija. No augšas ja redzēt tikai pāris kvadrātmetru pagraba un mazu stūri lielā galda.

No lejas bija dzirdama papīru čaboņa un ja elpošana.

Māris paspēra soli un nostājās uz pirmā piena. Pagraba grīdas pārskatāmais laukum plašinājās.

— Ko tu tur dari? — Māris jautāja stin

— Ej tu . . . — Kārlis iesāka parastajā man-par-tuvu balsi, bet tad viņā notika pēk zums: — Tāpat vien, Mārīt . . . Kāpēc tu stā kārt? Samocīs kāju, nevarēsim rīt . . . ieš a gultā. Es arī tūlīt . . .

Māris pasmīnēja: brālis, tātad, savu pi straujumu nožēloja un gribēja nodarīto vē labu. Tādas lietas notika reti, bet tomēr — un pierādīja, ka zem ārēji skarbās čaula sirds tomēr bija mīksta. Māris mirkli, it kā damies, stāvēja, sakustējās, lai dotos atpa guļamtelpu, bet tad nejauši zem pagraba pamanīja, ko iepriekš, no cita leņķa skatot bija varējis redzēt.

Angelika Gaiķe

Daudzkrāsaina dzīve

ARNOLDS SPEKKE „ATMIŅU BRĪŽI", APGĀDA ZELTA ĀBELE IZDEVUMS

Šī Arnolda Spekkes jaunā grāmata, jau to lasot, iedveš patiecību autoram, ka tā uzrakstīta un nodota tautai.

Tiesa, dažbrīd, ar aizrautību lasot grāmatas 600 lappušu, uzmācās jautājumi: kāpēc dažviet stāstījums aprauts, kāpēc nav redzami atdalītas tik atšķirīgas nodaļas un tā fakti it kā sakrauti vienkopus? Tikai beigās autora pēcvārdā lasītājam atklājas, ka grāmata radusies citu ierosmē.

Šie ierosinātāji, lai atmiņas uzrakstītu, bijuši nelaikis archibīskaps Teodors Grīnbergs un prāv. E. Rozītis; lai atmiņas sakopotu grāmatā — Zelta Ābeles apgāda vadītājs M. Goppers. Tā mums jāpievienojas autoram pateicībā arī viņiem, un varbūtējiem pārmetumiem par grāmatas kompoziciju jāapklust.

Sakarā ar minētajiem apstākļiem, mēs esam ieguvuši latviešu augstākās intelligences pārstāvja, zinātnieka un diplomāta, autentisku literāru tēlojumu dzīvē un darbā, pie tam asprātīgā, dažbrīd smalki ironizējošā stāstījumā. Bet ne to vien. Kopā ar autora portretu mēs gūstam atticiegas vides tēlojumu. Un beigās arī jēdzienu par Latvijas starptautisko stāvokli brīvās valsts laikā un tagad. Skatoties autora dzīves gājumē, vispirms mēs redzam vērīgu zēnu Latvijā, Zemgalē, Vecmuižas skolā, kur Arnolda Spekkes tēvs bijis skolotājs. Māte, nākdama no Zemgales lielajām Ciruļu mājām, skolā mācījusies vācu valodu, un dēls atceras vienu otru viņas piezīmi šai valodā. Tēvs mācījies Cimzes seminārā un, būdams tur labi sagatavots mūzikā, bijis arī koŗa diriģents.

Vecāki, vēlēdamies zēnam sagādāt nodrošinātu nākotni, viņu nodevuši Jelgavā reālskolā, ko viņš beidzis, dzīvodams vācu pansijās (Jelgavā tolaik, šķiet, citu nav bijis). Tiešas mācības skolotājs Fr. Mülenbachs latviešu jauniešus pulcinājis savās mājās nelielās sanāksmēs, kur jaunais Spekke iepazinies ar Stērstes jaunkundzēm, zvēr. advokāta Andreja Stērstes meitām. Šim notikumam autora dzīvē ir izcila nozīme, kā viņš pats saka: Stērstu ģimenē straisījušās viņa literārās un mūzikālās intereses, un tur viņš atradis arī savu mūža draugu — vienu no A. Stērstes jaunākajām meitām, pianisti Aleksandru.

1906. gadā absolvējot Jelgavas reālskolu, A. Spekke iestājās Rīgas politechniskajā institūtā, mechanikas nodaļā, kurā sabija 2 sēmestrus, nolika pāris eksāmenu un piedalījās praktiskajos darbos.

Bet tad nāca kāds grūdiens no ārienes, kas izšķīra viņa likteni. Pirmajā studiju gadā jaunekļiem bija jāpārdzīvo smags lūzuma periods, kurā atklājās viņa īstais zinātniskais uzdevums, rūdījās raksturs un krājās jaunas zināšanas pašmācības ceļā. Par to viņš pats saka: „Es tiešām nevaru iedomāties, kas ar mani būtu tālāk noticis, ja niknie institūta kungi mani jauniņu, kas aiz tīras vientiesības aizskrēja citiem līdzi klausīties revolūcionāras pamācības, nebūtu laipnā kārtā izmetuši no politechnikuma laukā:" (76).

Vēlāk tos „dumpiniekus", kas parakstīja solījumu nenodarboties ar politiku, uzņēma institūtā atpakaļ. Liela tiesa studentu parakstīja, bet A. Spekke ne: Rīgas politechnikums - baltvācisks gaiss viņam šķita sasmacis. Viņš gribēja tikt universitātē un studēt filoloģiju. Bet — lai reālskolas absolvents to spētu, viņam bija vispirms jānoliek eksāmeni latīņu un grieķu valodā pilna ģimnazijas kursa apjomā. To A. Spekke veica, ar lielu neatlaidību strādādams un pelnīdamies ar privātstundām, lai varētu eksistēt Maskavā, pazīstamu studentu kopmītnē.

Kad bija novērsts pēdējais šķērslis — eksāmeni abās valodās nolikti, tad tikai jaunais students īsti saprata, kas bija noticis: „Nu esmu pāri abiem briesmīgajiem pasaku kalniem, nu esmu brīvs pētīt to, kas man rūp, nu esmu pilntiesīgs filoloģijas students. Manī pārņēma nevaldāma prieka sajūta." (79).

A. Spekke izvēlējās studēt romāņu filoloģiju. Viņš ar aizrautību iedziļinājās provansāļu trubadūru viduslaiku lirikā, pētīja itāliešu un spāņu literatūru. To viņš darīja tik pamatīgi, ka pusotra gada prims beigšanas fakultāte viņu atstāja pie universitātes gatavoties profesūrai.

Šai laikā, kā jau minēts, viņam bija liela laime iegūt dzīvesdraugu. Tā bija Maskavas konservātorijas audzēkne Aleksandra Stērste, kas aizķēra per Spekkes kundzi. Maskavā viņi nodzīvoja līdz 1918. gadam, kad boļševiki pārņēma savā zinā universitāti. A. Spekke tad bija jau skolotājs Maskavas 7. ģimnazijā un gatavojās maģistra eksāmeniem. Viņu dēliņam bija tad gadi 2 — 3.

Nolicis maģistra pārbaudījumus, A. Spekke pilsoņu kara laikā ar lielām ceļa grūtībām atgriezās Latvijā. Vēl brīvības cīņu laikā Latvijas pagaidu valdības izglītības ministrija uzdeva A. Spekkem noorganizēt un vadīt 1. valsts ģimnaziju Rīgā. Drīz pēc tam Latvijas universitātē A. Spekki aicināja darbā filoloģijas un filozofijas fakultātē — nodibināt un vadīt romāņu nodaļu. Te atvērās A. Spekkem īstais darba lauks. Sākuma gados tas bija veltīts tieši romānistikai, kuŗai bija ar aizrautību gatavojies Maskavas universitātē, un kuŗu ar sajūsmu uzņēma latviešu jaunie klausītāji un klausītājas.

Iedziļināšanās Italijas renesansē un humānismā A. Spekkē izraisīja interesi par šīs - gara dzīves atstarojumu Livonijā 16. gadsimta beigās un 17. gadsimta sākumā, un tas A. Spekki ievirzīja Latvijas vēstures pētījumos. Pirmais lielākais darbs šai nozarē bija viņa „Alt - Riga im Lichte eines humanistischen Lobgedichtes vom Jahre 1595." (Bas. Plinius Encomium Rigae). Ar šo darbu Arnolds Spekke ieguva Dr. phil. grādu.

Profesoru A. Spekki aicināja nolasīt lekcijas dažas ārzemju universitātes un zinātniskas biedrības. Sākās ar Kenigsbergu. Sekoja Varšava, Krakova, Poznaņa. Polijā A. Spekke atrada bibliotēkās vērtīgus dokumentus Latvijas vēsturē. Somijā — Helsinkos — viņš bija aicināts lasīt lekcijas pa divi lāgi. Zviedrijā A. Spekke lasīja divreiz Stokholmā, reiz Upsalā.

Ed. Virzas ierosmē A. Spekke iestājās zemnieku savienībā un tur, kā viņš pats saka, braukādams „uz zemnieku dienām vai nu smagajā auto vai oritēs — — — nokalpoja partijai 6 gadus" (210).

1932. gada vasarā A. Spekke saņēma Rokefellera fonda stipendiju studijām Itālijā visam gadam. Tai pašā laikā profesoru aicināja nolasīt divas lekcijas Parīzē — Sorbonnā, tāpat arī Strasburgā un Romā Musolini sasauktā Voltas kongresa laikā (šo kongresu Musolini bija noorganizējis, lai Eiropas valstu pārstāvji izteiktos „par pasaules uzdevumiem un iespējām sāprasties."). Latvijas valdība no savas puses šim uzdevumam izraudzīja A. Spekki. Profesors apzinājās lielo atbildību „iznest laukā latviešu tautas likteņus un to vērtējumu no šaurajiem koloniāliem ietvariem" (213).

1933. gads bija izšķirīgs Arnolda Spekkes dzīvē. Romānistikas katedra viņam bija jāatstāj romāņu filologa J. Ratermaņa, Lilles (Francijā) un Latvijas universitātes absolventa, vadībā un jāuzņemas Latvijas sūtņa pienākumi Romā, Atēnās, Belgradē un Sofijā. Šai augstajā posteni mēs viņu redzējām septiņus gadus. Demokratiskās Latvijas sūtņa pilnvaras Arnolds Spekke iesniedza Viņa Majestātei Italijas karalim Viktoram Emanuelam III. Akreditēšanās notika ar lielām karaļvalstij īpatnējām ceremonijām. Latvijas sūtnim gāja papriekšu zinātnieka slava, un pēc galma rituāla Italijas karalis, kas pats bija zinātnieks — numizmats, uzsāka ar viņu pamatīgu sarunu par Latviju; tā ilga gandrīz stundu.

Diplomātiskajā korpusā Romā A. Spekke atrada interesantus un ļoti izglītotus kollēgas, ar kuŗiem nodibinājās pat sirsnīgas attieksmes. Sūtnim A. Spekkem cienīgi blakus stāvēja dzīvesbiedre, kuŗu aicināja spēlēt slēgtos diplomātu korpusa mūzikālos vakaros. Sūtnis ar asu skatu un lielu taktu vēroja Berlines - Romas ass dzimšanu „lielās grūtībās". (284). Pazīdams Eiropas tautas un to vēsturi, sūtnis labi izprata situāciju un nojauta nākotnes sarežģījumus. Latvija tolaik vecajā kultūras zemē Itālijā bija laimīgi pārstāvēta.

Diemžēl, šo izcilo stāvokli sabrieca brutālas varas militārs iebrukums Latvijā 1940. gada vasarā, izpostot mūsu neatkarīgo valsti, atņemot tautai brīvību un uzliekot smagas ciešanas. Reizē ar valsti sabruka tās pārstāvības, izņemot tikai nedaudzas; pirmajā vietā te jāmin ASV, kas neatzīst Padomju savienības vardarbību un kur neatkarīgās Latvijas sūtniecība pastāv Vašingtonā joprojām blakus citu valstu pārstāvībām.

A. Spekkem ar ģimeni nācās piedzīvot smagus gadus, no sūtņa kļūstot par trimdinieku bez līdzekļiem. Viņam kara apstākļos bija jāmeklē maizes darbs turpat Itālijā — gan Milānā laikraksta „Relazioni Internazionali" redakcijā, gan dodot privātstundas svešās valodās. Bet stiprus raksturus grūtības nenomāc, gan norūda, un Arnolds Spekke ir īsts savas tautas pārstāvis — viņš līdztekus citiem darbiem sāka rakstīt Latvijas vēsturi. „Savu Romas gadu grūtajos posmos uzrakstīju savu Latvijas vēsturi" (371). Un tālāk: „Kad Romai uznāca vācu okupācija, man bija gatavs diezgan prāvs skaits nodaļu. Bija man doti nesaistoši solījumi publicēt grāmatu Romā, tādēļ pirmteksts ir rakstīts italiešu valodā. Viss tas, protams, sabruka". (372). Sevišķi smagi panesama Romā bijusi hitleriešu okupācija gan materiālajā, gan garīgajā ziņā.

Apstākļi mainījušies pēc sabiedroto ielešanas Romā 1944. gada vasarā. „Kad bijām cik nebūt attapušies un piemērojušies jaunajiem apstākļiem, mēs, t. i.

(Nobeigums 10. lpp.)

Elvīra Leja

SVĒTĀS ROKAS

Kopš kuŗa laika
neesmu bijusi mājās, māt!

Sākumā tu skaitīji dienas,
nedēļas, mēnešus,
bet nu vairs tikai
Ziemsvētku vakarus,
kad tavā eglē vējo ziemelis,
un, izgājusi pa kājcelīņu man preti,
tu domā par tiem,
kas nepārnāk,

tavas rokas smaržo kā krūzmētras,
kad tu sniegā noliec
svētvakara dalu
aizmigušiem putniem,
bet upes licis, aiz dārza,
piebirst purenēm
un bērnu smiekliem,

tu dzirdi — tie skan
kā Ziemsvētku zvārguļiši . . .

Tu neproti kurnēt, māt,
un dzīvi esi pieņēmusi
bez pārmetumiem.

Un tad
tu aizej atpakaļ uz istabu,
kur, pārspējusi vēja aurus,
teiku stāsta Ziemsvētku eglīte,
bet tavas svētās rokas
aizsniedz un noglāsta
dzīvos, kas nepārnāk.

KULTŪRAS CHRONIKA

DV organizācijas pērnā gada vasarā izsludinātajā lugu sacensībā nav godalgots neviens darbs. Sacensībai iesūtīja tikai piecas lugas, tā pasākumam nedodot cerēto, un žūrijas komisija atzina, ka iesūtīto lugu kvalitāte tik vāja, ka neviena nav godalgojama. Tā dēļ palika organizācijas rīcībā citiem kultūrāliem pasākumiem. Žūrijas komisijā iesūtītās lugas vērtēja Osvalds Uršteins (komisijas priekšsēdis), Jānis Kadilis, Emma Kalniņa—Znotiņa, Tonija Krūka un Vilis Hazners.

Nora Valtere

Zvaigzne egles zarā

TEODORA ZELTIŅA ZIEMSVĒTKU STĀSTI, GRĀMATU DRAUGA IZDEVUMS 1968. GADĀ

JAŅA ANNUS ILUSTRĀCIJAS UN GRAFISKAIS IETĒRPS

Teodora Zeltiņa jaunākā grāmata „Zvaigzne egles zarā", kuŗā sakopoti deviņi Ziemsvētku stāsti, ir silta un sirsnīga grāmata. Tajā nav nekā tīšām meklēta, lai žilbinātu un pārsteigtu ar neparastu saturu vai formu. Bet tieši šī dabiskā vienkāršība un autora neviltotais sirds siltums un labestība viegli aizkustina lasītājā kādas likdienā apklusušas stīgas un iešūpo Ziemsvētku atmiņu vilnī.

Tik dažādas ir Ziemsvētku noskaņas, ko attēlojis rakstnieks: gan par pirmā pasaules kaŗa laiku, kad pats vēl bijis bērns, tad par Latvijas brīvības gadiem, bēgļu nometnēm un svešzemju gaitām. Vairāk vai mazāk lidzīgas svētku izjūtas būs pazīstamas vai ikvienam latvietim, kas pats pieredzējis visus šos dažādos laikos. Bet arī tiem, kam bērnība un jaunība pieder „tagadnei", kam tā nesniedzas tik „senos laikos", grāmata kļūs tuva ar savu nemāksloto patiesīguma elpu.

Četri pirmie Ziemsvētku atmiņu stāsti saistās ar paša autora bērnību un skolas gadiem. Pašā pirmajā tēlojumā aizkustina mazā zēna bērniškīgais un tīrais prieks par eglīti, ko māte pārnes no meža. Ziemsvētku pārdzīvojums tik liels, ka to nespēj īsti apēnot ne kaŗš, kas pašreiz plosās un kuŗā cīnās arī puisēna tēvs, ne grūtības un lielais trūkums, kādā abiem ar māti jādzīvo un jāiztur. Visu to bērns pat vēl īsti neaptver. Ar vienkāršiem vates, pikučīšiem un divām trūcīgām svecītēm greznotā eglīte dod viņam dziļu un neaizmirstamu svētku pārdzīvojumu: ar egles īpato smaržu, ar ēnu spēlēm uz iştabiņas sienām, ar brinišķīgo ilūziju, kur īsta zvaigzne, kas mirdz aiz loga pie debesīm, šķiet spīdam tepat istabā tumsušas eglītes zarā!

Bērna cīņa ar kārdinājumu, padošanās tam un visa tā seku kas ar dzīvu iejušanos autors parādījis „Slēpju smaidā". Cik pareiza ir mūžvecā tauta gudrība, ko — kaut arī mazliet didaktiski — tēlojuma beigās pasaka tēvs: „. . . arī katram priekam ir savs laiks un sava vieta . . ."

Zeltiņam tik raksturīgais humors, kas bagātīgi lietots daudzos citos viņa darbos, arī šajā grāmatā vaiŗākkārt jauki un kodīgi uzdzirkst, bet it sevišķi tas priecina tēlojumā „Dzīvā bilde", bet no „Priecīgās procesijas" lauztin laužas ārā īsti skolniecisks gars: sprigans dzīves prieks, paskaļa jaunības nebēda, draiskas izdarības, mazliet romantikas . . .

Pārējos Ziemsvētku stāstos, kuŗos autors parādās jau kā pieaudzis cilvēks, vairāk vai mazāk ieskanas arī nopietnāki un sērīgāki toņi. Pa daļai tas tādēļ, ka pieaudzis cilvēks vispār nevar vairs tik bezrūpīgi, tik cerīgi, vieglu un gaišu raudzīties pasaulē kā bērns vai skolas jaunietis, viņš asāk saredz dzīves un cilvēku nepilnības. Bet bez ietekmes uz svētku izjūtām nav arī tas, ka pēdējo stāstu atmiņas saistās ar dzīvi svešās zemēs un svešos apstākļos. Taču itin visiem Zeltiņa Ziemsvētku stāstiem pāri un cauri staro autoram raksturīgā labestība, sirds siltums, iecietība un līdzcietība. Tas ir labais, ko autors vienmēr apzināti meklē un cenšas saskatīt ikvienā cilvēkā.

Tā stāstā „Ziemsvētki iebrauc Rīgā" tēlots rakstnieka bijušais skolas biedrs, kas izveidojies par iedomīgu un ārišķīgu „svītu". „Gatavais spoks" — tā rakstnieks viņu novērtē domās. Kad šis students vēl taisās precēt bagāta lieltirgotāja neizskatīgo meitu, dabīgi, ka it visi, ieskaitot autoru, pārliecināti, ka tas notiek tikai mantas dēļ. Taču stāsta beigās rakstnieks sašaubās: „Varbūt, ka tomēr nav tiesa, ko . . par Aristidu Ekengeli tiek domājam!"

Pilns labā saredzēšanas Zeltiņš attēlo arī skotu ārstu, kas Ziemsvētkos bagātīgi apdāvina savus kalpotājus — svešas zemes bēgļus. Tāpat Zeltiņš prot ar siltu un cilvēcīgi iejūtīgu sirdi uzklausīt to nelaimīgo cilvēku stāstus, kam personīgā dzīvē nogājis greizi. „Šķībās eglītes" arī viņam liekas dažkārt vairāk apmīļojamas un pažēlojamas nekā taisnās un skaistās.

Labestība un sirsnība no Zeltiņa spalvas izlīst arī pār dzīvniekiem: pār zaķīti, par kuŗu bērnam prieks, ka tas izbēdzis un nav kļuvis par svētku cepeti, par bērnības draugu suni Mustangu, abiem skotu ārsta suņiem un arī par piekūnīšu kaķenīti Kleopatru.

Spilgti un tēlaini Zeltiņš atceras, ka viņa bērna dienās Ik gadus Ziemsvētku eglīšu vezumi pa ledū sasalušo Daugavu slīdējuši uz Rīgu un cik brīniškīgi tie smaržojuši — „taisni pēc Ziemsvētkiem un nekad citādi". Arī no Zeltiņa grāmatas „Zvaigzne egles zarā" vēsmo šī Ziemsvētku smarža.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Daugavas Vanagu Mēnešraksts Nr. 5 (121), DV centrālās valdes izdevums Latvijas brīvībai un lakākai nākotnei, septembŗa un oktobŗa burtnīca, atb. redaktors V. Hazners, 80 lpp.

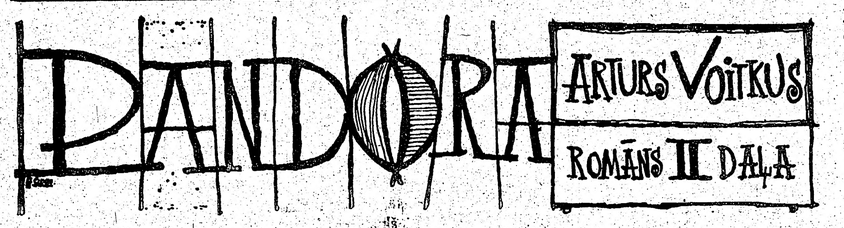

(68. turpinājums)

— Ko tu tur ārdies? — viņš, kāpņu galā pienācis, sauca; kāpnes bija stāvas, pa tām bez vajadzības lejā doties liela prieka nebija. No augšas varēja redzēt tikai pāris kvadrātmetru pagraba grīdas un mazu stūri lielā galda.

No lejas bija dzirdama papīru čaboņa un strauja elpošana.

Māris paspēra soli un nostājās uz pirmā pakāpiena. Pagraba grīdas pārskatāmais laukums paplašinājās.

— Ko tu tur dari? — Māris jautāja stingrāk.

— Ej tu . . . — Kārlis iesāka parastajā nenācman-par-tuvu balsī, bet tad viņā notika pēkšņs lūzums: — Tāpat vien, Mārīt . . . Kāpēc tu staigā apkārt? Samocīs kāju, nevarēsim rīt . . . iet atpakaļ gultā. Es arī tūlīt . . .

Māris pasmīnēja: brālis, tātad, savu pirmītējo straujumu nožēloja un gribēja nodarīto vērst par labu. Tādas lietas notika reti, bet tomēr notika — un pierādīja, ka zem ārēji skarbās čaulas brāļa sirds tomēr bija mīksta. Māris mirkli, it kā šaubīdamies, stāvēja, sakustējās, lai dotos atpakaļ uz guļamtelpu, bet tad nejauši zem pagraba galda pamanīja, ko iepriekš, no cita leņķa skatoties, nebija varējis redzēt.

Zem galda gulēja piecdesmit dolaru naudas zīme.

* * *

Nākošajā dienā Grieze uzzināja, kuŗā slimnīcā sabrauktā atrodas. Tas bija pavisam vienkārši — viņš piezvanīja policijai. Pēc darba Grieze negāja mājās, bet devās uz slimnīcu. Lielajā palatā, kur atradās Snaidere, nebija apciemojumu laiks, un Grieze dabūja vairāk nekā stundu sēdēt uzgaidāmajā istabā. Gaiss te bija piesmacis, jo ārā lija, bet slimnīcā jau darbojās centrālā apkure, un ļaudis uzgaidāmajā istabā sēdēja ar visām salijušajām, samirkušajām virsdrēbēm. Izgarojumi radīja dažādas smakas. Gadus piecus veca meitene nepārtraukti skraidīja pa solu starpām un kāpa pāri sēdētāju kājām. Kamēr tās māte viesojās pie slimā tēva, kas gulēja privātā istabā un kuŗu tāpēc drīkstēja apciemot katrā laikā, bērns bija atstāts vecākās māsas uzraudzībā, bet tā par meitenes izrīcībām nelikās zinis. Meitenes dižalāšanās traucēja gaidītājus, bet neviens negribēja pirmais bērnu apsaukt. Daži par mazuļa izdarībām smaidīja, citi izlikās tās neredzam. Meitenei gaŗām spraucoties, Griezem no rokas izslīdēja platmale un nokrita uz grīdas. Bērns to pamanīja, atgriezās, pacēla cepuri un, uzmaucis sev galvā, smiedamies aizgāja. Galdītāju smaidi kļuva platāki un patiesāki; dažs pats skaļi iesmējās, kad meitene, izgājusi brīvajā laukumiņā durvju tuvumā, cepuri uzmauca sev galvā pāri ausīm un, tagad vairs nekā neredzēdama, sāka skriet uz māsas pusi. Pēc pāris soļiem viņa klupa, cepure no galvas noripoja uz grīdas. Kamēr bērns raudādams piecēlās, Grieze bija atstājis savu vietu un gāja savākt galvseģi. Jaunā platmale bija saburzīta un apvārtīta; nācēju kājas no lauka bija līdz ienesušas mitrumu un smiltis.

Grieze nopūtās un izgāja gaitenī. Atgriezties solī vairs negribējās.

Kas bija noticis, ka viņam pēdējā laikā ne ar ko vairs neveicās? Vai viņš bija kļuvis neveiklāks? Jeb tas bija sods par to, ka sirdī vairs nebija Ilgai uzticīgs? Bet Ilga jau pati viņu bija atstūmusi. Pats no sevis viņš to nekad nebūtu pametis. Un arī tagad — Ilgai vajadzētu tikai ar pirkstu pamāt, un viņš ietu atpakaļ.

Indra?

Indra bija tikai ielāps, illūzija, māns, fata morgana. Tai pašā brīdī, kad Ilga sauktu atpakaļ, Indra pazustu, izgaistu, izplēnētu.

Gaitenī atskanēja elektriskais zvans, ziņodams, ka sākušās apciemotāju stundas. Uzgaidāmajā istabā radās kāju švīkoņa, un pa tās durvīm sāka velties apmeklētāju vilnis. Citam rokās bija puķu pušķi, citam saldumu kārba, citam grāmatas, žurnāli, avīzes. Apvaldītiem, bet tomēr steidzīgiem soļiem visi devās uz celtni. Sejās bija rūpes un nemiers; un neviens tās šai brīdī vēl neraudzīja slēpt. Tikai tad, kad viņi vēra slimnieka istabas durvis, tie uzlika bezrūpīgo, smaidīgo masku, kuŗai slimajā vajadzēja iedvest drosmi un ticību, ka tas drīz izveselosies.

Snaidere gulēja lielās telpas vidū. Pa labi un kreisi bija gaŗa rinda gultu, cita no citas rokas sniedziena attālumā. Pie gultām uz naktsgaldiņa stāvēja glāzes, dzeŗamie trauki, pa grāmatai, žurnālam vai puķu vāzei ar pusvītušiem ziediem. Snaidere gulēja vārga un bāla. Tumšās acis nepārtraukti raudzījās uz durvīm. Griezes ienākšanu viņa nelevēroja, kamēr viņš nostājās blakus tās gultai.

— Snaidera kundze? — Grieze šaubīdamies jautāja. Katastrofas brīdī viņam bija licies, ka sabrauktā daudz vecāka. Šai te vajadzēja būt krietni jaunākai par vīru. Bet gultas numurs saskanēja.

— Jā? — slimniece jautādama raudzījās viesī.

— Es . . . es esmu Grieze. Vincents Grieze . . . Jūs mani, droši vien, neatceraties. Un taisnību sakot, es jūs arī neatceros . . .

— Jā? — viņa jautāja pa otram lāgam, kad Grieze apklusa.

— Es . . . es esmu Vincents Grieze . . .

Vilks, kā lai pasaka, ka es esmu tas, kas tevi sakropļoja?!

Snaidere nemanāmi pasmaidīja.

— To jau jūs teicāt.

— Redziet, — Grieze saņēma drosmi, — es vadīju auto, kas jums . . . ar ko jūs saskrējāties . . . Esmu, tā sakot, bez vainas vainīgais . . .

Snaideres seja sastinga.

— Un ko jūs tagad gribat?

— Vai — ē — vai drīkstu piesēsties? — Grieze sniedzās pēc kājgalā novietotā krēsla, pievilka to klāt un novietoja tā, ka varēja apsēsties pietiekami tuvu, lai nebūtu jārunā tik skaļi, ka citas slimnieces varētu viņu sarunu noklausīties.

(Turpinājums sekos)

Novēlam mūsu lasītājiem, līdzstrādniekiem un sludinājumu devējiem

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS!

LATVIJA AMERIKĀ

Dieva svētīts vīrs

ARCHIBĪSKAPA ARNOLDA LŪŠA 80 MŪŽA GADU

Nelailīgs archibīskaps T. Grīnbergs ir teicis, ka latviešu baznīca trimdā ir Latvija pati. Ja tā, tad šīs baznīcas vadītājs ir persona ar augstāko autoritāti latviešu sabiedrībā brīvajā pasaulē. Arī ar vislielākajiem pienākumiem, atbildību un rīcības iespējām.

Kad 30. decembrī šai personai, archibīskapam Arnoldam Lūsim, Toronto, aprit 80 mūža gadu, gribam ne vien pieminēt to, kas darīts, bet arī viņam pateikties, viņu sveicināt un viņam novēlēt dievpalīgu šai svarīgajā darbā.

Atrast personu šādam augstam amatam ir vienmēr grūta lieta, jo amats prasa ne vien zināšanas, bet arī uzticību un mīlestību, dāvātu tā pildītājam. Kad Latvijas sākuma gados vēlēja pirmo mūsu baznīcas vadītāju, Kārlis Irbe bija visiem pazīstams kā vīrs, kas prot baznīcu vadīt. Jau toreiz, kad vāciešiem vēl bija visa teikšana, viņš bija ievēlēts par prāvestu, pēc lielajām pārvērtībām Krievijā bija turienes latviešu draudžu konsistorijas priekšsēdis un dabūja plinvaras no pirmās brīvajā Latvijā notikušās sinodes būt par tās komisijas (vēlākās Baznīcas virsvaldes) priekšnieku.

Kad pēc K. Irbes atkāpšanās meklēja viņam pēcnieku un par tādu izraudzīja Teodoru Grīnbergu, kandidāts varēja uzrādīt jau augstu amata stāvokli valsts darbā — Saeimas deputāts, bez tam viņš sekmīgi bija veicis uzdevumus baznīcas darbā. Kad archibīskaps T. Grīnbergs pirms nāves par savu pēcnieku izraudzīja prof. K. Kundziņu, nevarēja nemaz domāt par kādu citu kandidātu, jo sirmo profesoru pazina visa tauta un trimdā viņš bija izraudzīts par Latviešu centrālās komitejas priekšsēdi Vācijā.

Ar K. Kundziņu izbeigusies, ja tā varam teikt, „vecā paaudze", t. i., mācītāji, kas izglītību guvuši Tērbatas universitātē, darbojušies jau pirms Latvijas neatkarības pasludināšanas un izaudzinājuši jaunu paaudzi. Kaut arī tās pārstāvji tagad ir ar sirmām galvām, pirmā brīdī liekas, it kā skatāmies meža jaunaudzē — visi kociņi augumā vienādi un neredz kādu īpaši atšķirīgu galotni.

Tā tomēr nav. Arī šai „jaunajā paaudzē" izceļas dažs darbinieks ar īpašiem dotumiem. Kādi nopelni ierakstāmi Arnolds Lūša labā?

Vispirms — sabiedrība viņu pazīst un mīl. Viens no archibīskapa A. Lūša pirmajiem amata pienākumiem bija kādā lielā latviešu centrā ASV. Turienes mācītājs man atrakstīja, ka A. Lūsis tūlīt „ieguvis visu mīlestību ar savu vienkāršību, atklātību un sirsnību". Šis kontakts ar cilvēkiem nav radies tikai pēdējā laikā. Kad A. Lūsis pēc studiju beigšanas 1934. gadā sāka rakstīt „Brīvajā Zemē" un darboties mazpulkos, viņa rakstus ar kāpinātu interesi lasīja un viņa klausījās ne vien jaunatne, bet arī pieaugušie. Uzaudzis gleznainā, mežiem un ūdeņiem bagātā Latvijas vietā, viņš prata šo dzimtenes skaistumu izcelt un likt iemīlēt.

Kur nacionālismu izceļ, tur teologam bieži draud kļūme kļūt vienpusīgam, palikt tikai šai vienā plāksnē. Ne tā A. Lūsim. Viņa teoloģijā nav nekā no dievturības gara. Tā ir centrēta uz Dieva Tēva mīlestību, kas atklājusies Jēzū Kristū. Dievam un tēvzemei — tā varētu raksturot Arnolda Lūša domas un darbus.

Paldies Dievam, A. Lūsis nebija starp baigā gada upuriem. Viņam laimējās nedurties acīs tiem, kuri meklēja rokā krietnākos Latvijas dēlus. Vācu okupācijas gadus viņš pavadīja klusā draudzes darbā Aizkrauklē. Mūsu tautas liktenīgajās dienās 1944. gadā viņu redzējām starp latviešu ideālistiem, kuri gribēja cīnīties par Latviju pat krievu aizmugurē. Skatos „Latvju enciklopēdijas" 1108. lappusē un redzu viņu kureliešu pulkā Skrīveru pagastā, pieņemot no viņiem uzticības zvērestu dzimtenei. Viņa dzīvesbiedres tēvs, plkv. Liepiņš, bija viens no tiem, kuŗi šo ideālismu samaksāja ar savu dzīvību.

Otrs iemesls, kas A. Lūsi dara cienījamu, ir viņa drošā uzstāšanās par taisnību. Minēsim vienu piemēru. Kad viņš bēgļu nometnē, veikdams amata pienākumus, sadūrās ar patvarīgu direktrisi, viņš nepadevās, kaut arī viņu izslēdza no nometnes. Viņa raksti par netaisnībām un aplamībām izceļošanas lietās nokļuva IRO augstākajās aprindās un paškīra ceļu ne vien tajos gadījumos, kuŗus A. Lūsis aprakstīja, bet palīdzēja arī citiem.

Archibīskaps A. Lūsis ir pašreiz sekmīgākais un ražīgākais reliģiski ētisku problēmu risinātājs grāmatās un periodikā. Tāpat kā viņa priekšgājējam Dr. K. Kundziņam, tā arī viņam nevienu vārdu, rakstīts vai runāts, nav tukšs, bet pārdzīvota patiesība, personīgajā dzīvē aplieciināta.

Treškārt, minēsim A. Lūša praktisko draudzes darbu, kuŗā viņš ir rosinātājs, idejām bagāts un laimīgu roku. Tam pierādījums ir Sv. Jāņa baznīca Torontō, Saulaines nometne, agrāk mazpulku organizācija. Visos šais darba laukos viņš pats ir bijis strādnieks, ne vien plānotājs un rīkotājs.

Šo aktīvitāti Arnolds Lūsis apliecinājis arī savā vēl neilgajā archibīskapa amata laikā. Ir apmeklētas vistālākās latviešu dzīves vietas, pašu un starptautiskas konferences un sēdes, sapulcēta Baznīcas virsvalde, būts klāt jubilejās un dievnamu iesvētīšanās. Pēc ilgiem gadiem ik mēnesi var lasīt baznīcas darba pārskatus mēnešrakstā „Ceļa Biedrs". Ir sgatavoti memorandi un publikācijas par patieso baznīcas stāvokli dzimtenē. Tiešām, archibīskaps Arnolds Lūsis ir Dieva svētīts vīrs savā darbā un dzīvē!

Šos darba panākumus neviens nevar nepamanīt un nenovērtēt. Tādēļ arī saprotams, ka A. Lūsis kļuvis par vienu no visredzamākajiem mērķiem, uz kuŗu raida bultas mūsu zemes okupanti. Un trimda nebūtu trimda, ja šai darbā nepalīdzētu arī daži pašu cilvēki.

Bet šādi sarūgtinājumi jāpiedzīvo katram, kas strādā un nav tikai izkārtne. Tādēļ 30. decembrī, kad archibīskapu Arnoldu Lūsi suminās baznīcas un sabiedrības darbinieki, draudzes un organizācijas, lai ikviens no mūsu tautas ieslēdz viņu sirdī, vēlēdams izturību, panesību un prieku darbā, kas, kā sākumā teikts, ir veikts mūsu Latvijas labā.

Māc. E. Ķiploks

Archibīskaps Arnolds Lūsis

Kādēļ tieši Sidrabenē?

Mūsu laikrakstā jau vairākkārt rakstīts par sporta laukumu, kuŗa izbūvi Latviešu sporta apvienība Kanadā uzsākusi Sv. Andreja draudzes lūkuma īpašumā Sidrabenē, Toronto tuvumā. Tāpat jau ziņots, ka izbūves darbu pirmais posms, kas atzīstams par pašu smagāko, visai īsā laikā paveikts jau šai rudenī, bet vēl nepieciešami līdzekļi projekta pilnīgai īstenošanai pavasarī. Šai sakarā sabiedrības atsaucību un palīdzību lūdz arī Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē prezidija priekšsēdis Raimonds Bulte, kas sarunā ar mūsu laikraksta līdzstrādnieku izteicās:

„Šogad, atzīmējot Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadskārtu, gandrīz ikviena latviešu organizācija centusies šo gadījumu pienācīgi atzīmēt, arī paveikt kaut ko paliekošu, vai nu cejot pieminekļus un radot īpašus fondus, vai pasākot kaut ko citu, bet vienmēr aicinot palīgā sabiedrību — ikvienu tautieti, kas atzīst savu piederību pie latviešu tautas. Cik daudz bijis dažādu loteriju un ziedojumu vākšanu ar sarakstiem nepieciešamo līdzekļu iegūšanai, es nezinu, bet, spriežot pēc saņemtajām lozēm un sarakstiem, ne mazāk par 20. Tādēļ ilgi domāju, vai vēl lieku reizi aicināt tautiešus neliegt savu devumu, šoreiz sporta laukuma izbūvei Sidrabenē, bet tad izšķīros to tomēr darīt, jo šis LSAK projekts taču ir viens no nozīmīgajiem devumiem latviešu jaunatnei, reizē ar to visai latviešu tautai. Jaunais laukums Sidrabenē nekalpos tikai sporttam vien, bet izveidosies par zināmu centru, par vietu, kas lieti noderēs arī plašākiem sabiedriskiem pasākumiem — dziesmu dienām, tautas deju lieluzvedumiem u.c. Manā uztverē šis laukums būs vieta, kuŗā tiksies kā jauni, tā veci, lai apliecinātu savu piederību latviešu tautai. Es ticu, ka šis laukums varēs izveidoties par kaut ko Uzvaras laukumam līdzīgu, kas vienos visas latviešu paaudzes centienos par kopīgo mērķi — Latvijas brīvības atgūšanu.

Lai izbūves darbs risinātos ne vien mērķtiecīgi, bet arī lietpratīgi, — sarunas turpinājumā izteicās R. Bulte, — LSAK lūgusi vispārējo projektu izstrādāt Dr. arch. E. Janīšu, kas to arī uzņēmies. Apskatījis jau nolīdzināto laukumu, E. Janišs izteicies: „Aiz dievnama celšanas, ko latvieši jau paveikuši, šis ir viens no lielākajiem un nozīmīgākajiem projektiem, kas patiešām pelna viņas sabiedrības atbalstu." Līdzgi domā arī Hamiltonas latviešu rūpnieks un nekustamo īpašumu pārdošanas biroja īpašnieks Valdis Tuklers, kas nodevis R. Bultem 500 dol. ziedojumu šī laukuma izbūvei, izteicot cerību, ka viņa piemēram sekos arī citi latviešu uzņēmēji un saimnieciskie darbinieki.

Kā jau ziņots, laukuma izbūvē pašreiz „noiets pusceļš", bet jau dzirdētas dažas kritiskas balsis.

MŪSU LAIKRAKSTA

nākošais numurs sakarā ar Ziemsvētku brīvdienām iznāks sestdien, 28. decembrī, tādēļ sniedzam šo numuru paplašinātu.

Redakcija

Kādēļ sporta laukumu izbūvējot tieši Sidrabenē? Kādēļ ignorējot pārējās latviešu nometnes, kuŗās tāpat pulcējas latviešu jaunatne? Neesot pareizi, ka LSAK izrādot simpatijas tikai vienas draudzes īpašumam... Uz šiem pārmetumiem R. Bulte mūsu līdzstrādniekam paskaidroja: „Sidrabenes pārvalde resp. Sv. Andreja draudze savu īpašumu LSAK nepiedāvāja. Tieši otrādi, LSAK nācās krietni pūlēties, kamēr vairākās apspriedēs pārliecināja draudzes padomi ne vien par projekta lietderību, bet arī par tā reālitāti. Vienošanos starp abiem partiem parakstīja 6. oktobrī: draudze atvēlēja zemes gabalu laukuma būvei, bet LSAK uzņēmās visas financiālās saistības un tiešos būvdarbus. Izvēloties Sidrabeni, LSAK vadījusies vienīgi no lietderības principiem, jo šis latviešu īpašums atrodas visizdevīgākajā vietā attiekšmē „uz lielākajiem latviešu centriem un arī ASV robežpunktiem."

Sarunas nobeigumā R. Bulte vēl piebilda: „Uzsākot šo projektu, LSAK un ieceres iniciātorus stiprināja šēkspīra vārdi: 'Šaubas ir mūsu lielākais nodevējs, jo tās mūsos iznīcina visu to, ko, šauboties par gala iznākumu, nekad neiedrošināmies sākt.' Tā LSAK arī nešaubās un tic latviešu sabiedrības atsaucībai, jo šis projekts nebūs pieminekliis, kuŗu varam apskatīt un, varbūt, arī apbrīnot, bet gan vieta, kuŗā pulcēsies latviešu jaunieši no Kanadas un ASV, varbūt arī no citiem kontinentiem; tā būs vieta, kur turpinās skanēt latviešu valoda arī gadu tecējumā. Ar sabiedrības atsaucību sporta laukumu varēs pabeigt jau nākošā gada vasarā un rudenī pulcināt sporta draugus atklāšanā. Arī tautas svētku ietvaros, kuŗi Toronto notiks 1970. gadā, šai laukumā to ieskaņai varēs pulcēties latviešu jaunatne no vairākiem kontinentiem."

Piebilstam, ka ziedojumi Sidrabenes sporta laukuma izbūvei iesūtāmi: Latvian Sports Association of Canada, c/o V. Saliņš, 37 Droxford Ave., Scarborough, Ont., Canada.

Zg.

Hamiltonas rūpnieks un nekusta mu īpašumu pārdošanas biroja īpašnieks Valdis Tuklers (pa kreisi) izraksta čeku par 500 dol. sporta laukuma izbūvei Sidrabenē, kuŗu saņemt priecājas Latviešu sporta padomes brīvajā pasaulē prezidija priekšsēdis R. Bulte. Foto: J. Gailītis

TORONTO ZIŅAS

● Mākslinieka Otto Grebžes 50. patstāvīgā gleznu izstādē, kuŗu 8. decembrī viņa studijā Ričmondhillā atklāja LNAK valdes pr-dis J. Niedra, bija skatāmi arī tieši 50 darbi. No tiem līdz izstādes slēgšanai 14. decembrī bija pārdoti jau 30 un saņemti vairāki pasūtinājumi. No pārdotajām gleznām 20 paliks latviešu kollekcijās, bet 10 iegādājušies cittautieši. Izstādes apmeklētāju skaits pārsniedza 500, to vidū bija kā latvieši, tā arī vietējās kanadiešu sabiedrības redzamākie pārstāvji.

● Toronto latviešu filatelistu kluba īnternā Ziemsvētku eglīte notika 14. decembrī groziņu vakara veidā, piedaloties 14 biedriem, kas aizvadīja laiku draudzīgās pārrunās par darbību un izstādēm, kā arī nākotnes nodomiem. Kārtējās kluba biedru sanāksmes atsāks janvārī.

● Pēc īsas slimošanas un ievietošanas Sv. Džozefa slimnīcā 13. decembrī nepilnu 80 gadu vecumā pēkšņi mirusi Anna Ratniece. Aizgājēja slimnīcā ievietota saaukstēšanās dēļ, bet rūpīgākā izmeklēšanā konstatēts plaušu vēzis. Viņu pēdējā gaitā izvadīja 16. decembrī uz Holy Cross kapiem. Viņas dzīvesbiedrs, tālbraucēju kapteinis Eduards Ratnieks miris jau 1945. gadā Latvijā. Par aizgājēju sēro meita Regīna un znots Jānis Niedra, kā arī mazmeita ar dzīvesbiedru un meitu.

● Ziemsvētku ieskaņu klubā „Jautrais Ods" DV namā atzīmēja 13. decembrī ar kopīgām vakariņām, kuŗas bija sarūpējušas čaklās saimnieces un kluba vadība. Īsu uzrunu teica Kanadas DV zemes valdes pr-dis E. Krūka, bet Ziemsvētku „vecītis" (Marta Ādama) „Jautrā Oda" apmeklētājiem pasniedza kluba dāvanas.

● Argentīnas latviešu mākslinieka Gvido Brūvera gleznu izstāde Bergdona galerijā turpinājās no 22. novembŗa līdz 14. decembrim. Te apmeklēja vairāk nekā 400 mākslas cienītāju. No izstādītajām 28 ejļas gleznām pārdotas 13, bet no 10 grafikas darbiem 5. Pēc pirmās izstādes 1966. gadā šī bija jau otra mākslinieka viesošanās Toronto. Februārī Gvido Brūvera izstādi rīkos arī Soneka galerijā Kičenerā.

● „Ziemsvētku ieskaņas mūzikā" sauksies gadskārtējais garīgās mūzikas koncerts, kuŗu 22. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā Valmera ielas baznīcā rīko latviešu baptistu draudze. Koncertā piedalīsies draudzes koris diriģenta A. Purva vadībā, baritons P. Geistauts, soprāns M. Dežardēna un ērģelniece A. Rundāne. Draudzes rīkotais reliģiski-ētisko pārdomu vakars notiks 26. decembrī plkst. 8 vakarā Latviešu namā.

● Latvisko tradiciju kopēju Burtnieku rīkotais Saulgriežu daudzinājums notiks 29. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā Latviešu nama pagraba telpās.

HAMILTONA

● Latviešu skolas Ziemsvētku eglītes vakaru 8. decembrī ievadīja māc. E. Pavasars ar īsu svētbrīdi, uzsverot, ka bērniem jābūt pateicīgiem, ka var pulcēties Ziemsvētkos baznīcā, eglītes vakaros un latviešu skolā, jo dzimtenē tas nav atļauts. „Katrai krāsai ir sava nozīme," norādīja mācītājs, „un eglītes zaļā krāsa pauž cerību. Mēs nedrīkstam zaudēt cerības, jo Ziemsvētkos dzimst Kristus, kas var pārvērst jaunumu labajā, nakti dienā un nebrīvību brīvībā." Priekšnesumu daļā Valdas Moras dzejoli „Šai svētā naktī" deklamēja 6. klases, bet Jāņa Poruka „No baznīcas braucot Ziemas svētku vakarā" 4. klases audzēkņi, bet „Kluso nakti" dziedāja 3. un 4. klases skolēni skolotājas Maijas Zemītes vadībā. Rotaļu „Grībam zināt" sniedza 1. un 3. klases, bet tautas dejas 7. klases audzēkņi. 8. klase sniedza tautas dziesmu uzvedumu „Ziemsvētku budeļi", bet 5. klases audzēkņi skolotājas E. Miniates uzvedumu no pasakas „Sarkangalvīte", Indrai Pulciņai tēlojot galveno lomu. Pēc priekšnesumiem bija azaids skolēniem un viesiem, pēc tam rotaļas, kamēr ieradās Ziemsvētku vecītis.

● Hamiltonas latviešu mednieku un makšķernieku klubs 7. decembrī bija nooranzējis medību izbraukumu uz Fergus apkārtni, piedaloties 14 dalībniekiem. Reizē ar saules rietu viņi atgriezās kluba priekšnieka mājā ar 12 zaķiem. — 14. decembrī klubs savā lauku īpašumā Lielupē bija rīkojis tītaru šaušanas sacīkstes ar groziņu vakaru un filmu demonstrējumiem nobeigumā. — 7. decembrī Sutonā miris kluba biedrs Fricis Ērdmanis.

BSK

Kristīgās jaunatnes salidojums Toronto

Sv. Jāņa baznīcā Toronto (200 Balmoral Ave.) 28. un 29. decembrī notiks atliktais Kanadas latviešu ev.-lut. jaunatnes salidojums-kursi. Kopš Kanadas draudzes kā atsevišķs administrātivs apgabals pievienojušās latviešu ev.-lut. draudžu apvienībai Amerikā, šis ir pirmais šāda veida jaunatnes aktīvitātes demonstrējums.

Kursu lektoru vidū ir divi jaunākās paaudzes teologi — mācītāji Ivars Gaide (Klīvlenda) un Māris Ķirsons (Čikaga), kas līdzīga veida sanāksmēs ASV vienmēr pratuši atrast pieeju jauniešu sirdīm. Bez tam lekcijas lasīs LELDAAs pārvaldes jaunatnes lietu referents māc. P. Nesaule un Toronto Sv. Andreja draudzes māc. Ā. Cops. Kursu virstemati ir „Mainīgais un nemainīgais kristīgajā ētikā". Kursanti jau pieteikti no attālām vietām — Sadberijas, Otavas un Montrealas, bet, protams, arī no Toronto, Niagaras un Hamiltonas.

Kursu mērķis nav kristietību iemācīt. Ar šiem kursiem, kuŗu programmā liela daļa laika ierādīta pārrunām, rīkotāji grib dot jaunatnei iespēju kopīgi mēģināt atrast ceļu uz mūsu laikmeta lielo problēmu risinājumu kristīgās ētikas gaismā. Kursi sāksies sestdien, 28. decembrī, plkst. 10 rītā ar archibīskapa A. Lūša vaditu lūgšanas brīdi, bet plkst. 8.15 paredzēts draudzības vakars ar īpašu programmu. Kursu nobeiguma dienā, 29. decembrī, plkst. 11 notiks dievkalpojums Sv. Jāņa baznīcā, kuŗā spredikos māc. M. Ķirsons. Dalības maksa 5 dol. (ieskaitītas maltītes).

Pieteikšanās pie draudzu mācītājiem līdz 22. decembrim.

OŠAVA

● Jaunākās Kanadas DV nodaļas pirmo biedru gada sapulci 15. decembrī, piedaloties 12 biedriem no 18 kopskaita, vadīja A. Gaumers ar protokolistu A. Stārastu. Bez viņiem par nodaļas darbību un veikumiem ziņoja arī vanadžu kopas pr-ce A. Stāraste un sarīkojumu daļas vadītājs F. Berķis. Labi izdevies nodaļas oficiālās darbības atklāšanas sarīkojums, noorganizēts Latvijas valstssvētkiem veltīts radioraidījums un apzināti Ošavā un apkārtnē dzīvojošie tautieši, jo DV nodaļa še ir vienīgā latviešu organizācija. Īpaši rosīgas bijušas vanadzes, kuŗas bez tiešā darba nodaļas pasākumu sekmēšanā iekārtojušas latviešu stendu Dominijas dienas sarīkojumā, apciemojušas slimniekus, noorganizējušas vairākas kopas sanāksmes un piedalījušās Kanadas vanadžu salidojumā un DV Toronto nodaļas vanadžu vakarēšanā. Kopā darbojas 7 vanadzes, kuŗas 22. decembrī arī izkārtojušas Ziemsvētku eglītes vakaru. Sapulcē piedalījās arī O. Kļavenieks no Toronto, sveicinot no Kanadas DV valdes un Kānsdas vanadžu priekšnieces. Viņš izteica prieku par jaunās nodaļas aktīvitāti un aicināja īpašu vērību veltīt jaunu biedru piesaistīšanai. Nodaļa nolēma piedalīties Kanadas DV bēŗu fondā. Līdzšinējam pagaidu valdes pr-dim A. Gauneram vairs nekandidējot, par nodaļas priekšsēdi ievēlēja F. Berķi (275 Wentworth St. W., Apt. 318, Ont.; tālr. 723—1253), bet valdē V. Vietnieku (priekšsēža palīgs), A. Stārastu (sekretārs), Dzidru Gaumeri (kasiere) un Antoniju Stārasti (biedrzine). Par nodaļas informācijas daļas vadītāju izraudzīja F. Svīģi, bet revizijas komisijā ievēlēja A. Gaumeru (priekšsēdis), A. Reinholdu un A. Līci. Par vanadžu kopas priekšnieci ievēlēja A. Stārasti, bet viņas vietnieci — Ellu Berķi.

O. K.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

Latvian (Toronto) Credit Union Limited

491 College St., Toronto 4, Ont.

Telef. 924-2775

maksā

5% par noguldījumiem

Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz aizdevumus, pieņem maksājumus par telefonu, elektrības, gāzes un ūdens lēsēm, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.

REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.

Birojs atvērts darbdienās no pl. **12 — 8 vakarā,**
sestdienās no pl. 9 — 1 dienā.

Mākslinieks ar gl... raksturu

PROF. JĀŅA KUGAS 90. DZIMŠANAS D...

IZSTĀDE BOSTONĀ

Jubilejas izstāde bija iekārto- rakstīts balādes p... ta Amerikas latviešu tautiskās mākslinieku." Ru... savienības mazajā namā, kur pro- bilda, ka izstādē... fesoram Jānim Kugam 1963. gadā pirmais jau agrā... pasniedza trimdas Tautas balvu. nīcā, kur valda k... Šoreiz sumināšana bija klusāka. jies pie katra Ku... Bez Ņujorkas cieminu ierašanās Mākslas akadē... tā, liekas, nemaz nebūtu iespē- cijas Dzintarzeme... jama. Arī gavilnieka fiziskais stā- riņš, asistējot M.... voklis vairs neiztur ilgas runas A. Grundem, pas... un sēdēšanu. Ar telegrammām kam goda diplom... prof. J. Kugu 90. šūpļa svētkos biedriem — opāl... sveica Latvijas sūtniecības Va- Ņujorkas mākslin... šingtonā padomnieks Dr. A. Din- nāja arī M. Mit... bergs un Amerikas latviešu ap- Jānis Lejiņš ar s... vienības valdes priekšsēdis prof. zīti prof. Kugam... P. Lejiņš. Vecmeistars pieņēma sarkanu rožu un... sumināJumus kopā ar dzīvesbied- tieri, tevi mīlam,... ri, dēlu Jāni un meitu Ilzi, kas cilvēks, par spīti... abi bija ieradušies no Toronto, ja sveiciens no... kamēr otra meita bija sūtījusi šu tešķa Bostons... sveicienus no Vācijas. DV apvienības... mēns liecināja:... cam galvas mīlzī... Bostonieši ir vēsi cilvēki un šā." Ziedus pēc... reti kad atplaukst tādā sirsnībā, dza arī Ramoli... kādu kādreiz piedzīvojām tagad korporācijām. V... jau mirušā J. Porieša salonā. Ru- vārdā cildināja... nātājiem gribas izteikties ar latvju dvēseles t... „glanci", bet oficiālā vēsumā, kas Kugas darbs ir... jūtami stindzina arī klausītājus glabāts nākošaj... un vietējo latviešu sabiedrību Rakstveida sv... vispār. Šāda vēsa ārišķība bija tījuši arī ALAs... arī Latvijas valstssvētku komite- vaditājs Dr. P.... jas nokavētā ziedu pasniegšana Skulte, Z. Lande... profesoram jubilejā, jo tas bija prof. Prīmanis,... jādara citā vietā un laikā. Aiz- mākslinieki F. B... mirsto vairs nevar labot, un bos- J. Soikans no... tonieši to saprata. Tā arī šoreiz klers, J. Matiso... jubilārs varētu sacīt ar Skalbes Pence, J. Neima... vienkāršajiem vārdiem: „Man vi- citi. Bija arī v... si gudrie vārdi sen garlaicīgi kļu- tenes Apsvelku... va, tik sirds un saule man tu- Birzgalis savu... va." pabeidza ar tau... tu „Al, dižo g...

Pirmais gavilnieku sveica ALTS Pēc šīs oficiā... pr-ks L. Reiters kā jubilejas iz- ram bijīgi tuvo... stādes izkārtotājs un mājastēvs. du vetām. Bija... Ar atjautīgu humoru runātājus Jā — rokas spie... pieteica un apsveikumus nolasīja ba vēlējumi. Tu... režisors R. Birzgalis. Prof. J. nālo vina glāzi... Siliņš sniedza gavilnieka darba deja. Un tomē... novērtējumu, norādot uz viņa tezagās kluss... mākslas iekšējo patiesīgumu un vilnieks visu l... latvisko garu. Jubilārs radījis it kā sevī sak... jaunus ceļus latviešu skatuves samērā labi pa... mākslā ar saviem dekorātīva- bu.... jiem ietērpiem. J. Kuga tolaik, Izstādē bija... kad uz teātri gāja kā uz svēt- kārt vissīras u... kiem, ne parastu izrādi, izcēlās gleznoti iepri... ar latviešu mistiskās pasaules at- sākumā bija pl... klāšanu, ar visu latvisko, kas ra- bija arī daži še... dīja dziļu atbalsi tautā. Būdams bi. Še piebilsta... vienmēr sava uzdevuma un misi- katru vasaru... jas cienīgs, viņš arvien deva jau- sižetu „medībā... nus kāpinājumus, kļūstot ar sa- savām ainavā... vu skatuves ietērpu kompoziciju pieskaņu. Zīm... un izbūvi neatdarināms. Tādēļ vecmeistars b... latviešu tautai šī ir liela svētku daudz violetās... diena, kad izcilais mākslinieks meklētājos ist... atskatās uz 90 mūža gadiem. tu iespaidu, m... vojumu. Neat... Par cilvēku ar priecigu raksturu, ja veicis arī p... kas vairāk bijis laimīgs nekā paligs zvēr... bēdīgs, jubilāru apzīmēja Trim- kalns, kas ka... das draudzes mācītājs A. Galiņš, paša gatavoto... citējot bībeles vārdus: „Tu ma- rotātos logāto... ni esi apjozis ar prieku." Prof. Biografus u... A. Annus, sveicot no ALAs kultū- kus saistīja E... ras biroja tēlotājmākslas sek- totā skate par... cijas, gaišos vārdos raksturoja vi un darbu... gavilnieka darbu, cita vidū sa- jiem materiā... kot: „Skumji, ja kaut kas nav pa- reti uzņēmum... nākts, bet Kuga var būt laimīgs, sti, kuŗus pa... jo savā mūžā daudz panācis. Viņš guši P. Gruz... izaudzinājis daudz jaunu dekorā- J. Jaunsudrab... toru un savā darbnīcā veidojis kā. Par šo sk... arī monumentālas figūras. Šai iz- nāts bija Dr.... stādē mēs neredzam augstus kal- sta grāmatu... nus un plašas upes, bet mēs jū- tājiem, jo at... tam lielas domas, kuŗas māksli- jaunus mater... nieks ielicis katrā savā darbā. Svariga ir pati būtība, kas darbu padara lielu, heroisku, un es ti- cu, ka nāks laiks, kad dzejnieks

KLUSI VEIKTS DARI...

Latvijas jubilejas gada atskatā nu jau varam kavēties pie gaŗas rindas paveiktu darbu. Bet līdzās tiem ir arī veikumi, kas nav notikuši publikas priekšā un tomēr ne mazāk vērti, ja vien ieskatāmies tajos dziļāk. Šoreiz runa par jaunu latviešu skolotāju, kuŗa jau pabeigusi paidagoģijas studijas augstskolā un ir pilntiesīga amerikāņu vidusskolu skolotāja, tomēr līdztekus uzņēmusies intensīvas vairāku gadu neklātienes studijas pie baltu filoloģes Rasmas Sinātes, lai pilnā mērā būtu kvalificēta skolotājas darbam arī latviešu vidusskolās.

Šī klusā darba veicēja ir mūsu jaunās paaudzes dzejniece Lalita Mulzniece Kalamazū. Pēc pabeigtā kursa latviešu folklorā, literatūrā, gramatikā un poētikā viņa eksāmenējās pie ALAs izglītības biroja apstiprinātas komisijas, pārbaudījumos uzrādīdama tik izcilas zināšanas minētajos priekšmetos, kādas varētu sagaidīt tikai... lās.

Rakstveida... izvēlējās tem... varēja gaidīt... mantojums... terātūrā." Ci... literātu, kuŗi... tu paticis... folklorā un... stos? Bet L... prazdamā ko... svarīgumu, š... si ar dziju i... tematu tik p... dza izlīdzi... Ausekļa un... modas laikā... Rumģim mīļ...

Daudz da... pības mērķi... bet Lalitas... rētais un la... sais darbs... las labā ir r... īpatākajiem... reizē arī n... jumiem sava...

KUS!
JA AMERIKĀ

O ZIŅAS

prim. Tē apmeklēja vairāk nekā 400 mākslas cienītāju. No izstādītajām 28 ejlas gleznām pārdoti 13, bet no 10 grafikas darbiem 5. Pēc pirmās izstādes 1966. gadā šī bija jau otra mākslinieka viesošanās Toronto. Februārī Gvido Brūvera izstādi rīkos arī Soneka galerijā Kičenerā.

● „Ziemsvētku ieskaņas mūzikā" sauksies gadskārtējais garīgās mūzikas koncerts, kuru 22. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā Valmera ielas baznīcā rīko latviešu baptistu draudze. Koncertā piedalīsies draudzes koris diriģenta A. Purva vadībā, baritons P. Geistauts, soprāns M. Dežardiēna un ērģelniece A. Rundāne. Draudzes rīkotais reliģiski-ētisko pārdomu vakars notiks 26. decembrī plkst. 8 vakarā Latviešu namā.

● Latvisko tradiciju kopēju Burtnieku rīkotais Saulgriežu svinēšanas vakars notiks 29. decembrī plkst. 3 pēcpusdienā Latviešu nama pagraba telpās.

HAMILTONA

● Latviešu skolas Ziemsvētku eglītes vakaru 8. decembrī ievadīja māc. E. Pavasars ar īsu svētrīdi, uzsverot, ka bērniem jābūt pateicīgiem, ka var pulcēties Ziemsvētkos baznīcā, eglītes vakaros un latviešu skolā, jo dzimenē tas nav atļauts. „Katrai krāsai ir sava nozīme," norādīja mācītājs, „un eglītes zaļā krāsa dauž cerību. Mēs nedrīkstam zaudēt cerības, jo Ziemsvētkos dzimst Kristus, kas var pārvērst launumu labajā, nakti dienā un nebrīvību brīvībā." Priekšnesumu daļā Valdas Moras dzejoļi „Šai svētā naktī" deklamēja 6. klases, bet Jāņa Poruka „No bazūnīcas braucot Ziemas svētku vakarā" 4. klases audzēkņi, bet „Kluso nakti" dziedāja 3. un 4. klases skolēni skolotājas Maijas Zemītes vadībā. Rotaļu „Gribam dziedāt" sniedza 1. un 3. klases, bet lūtas dejas 7. klases audzēkņi. 5. klase sniedza tautas dziesmu uzvedumu „Ziemsvētku budeļi", bet 5. klases audzēkņi skolotājas L. Miniates uzvedumu no pasakas „Sarkangalvīte", Indrai Pulkiņai tēlojot galveno lomu. Pēc priekšnesumiem bija azaids skoliņiem un viesiem, pēc tam rotaļas, kamēr ieradās Ziemsvētku vecītis.

● Hamiltonas latviešu mednieku un makšķernieku klubs 7. decembrī bija noorganizējis medību izbraukumu uz Fergus apkārtni, piedaloties 14 dalībniekiem. Reizē ar saules rietu viņi atgriezās kluba priekšnieka mājā ar 12 zaķiem. — 14. decembrī klubs savā lauku īpašumā Lielupē bija rīkojis tītaru šaušanas sacīkstes ar groziņu vakaru un filmu demonstrējumiem nobeigumā. — 7. decembrī Sutonā miris kluba biedrs Fricis Ērdmanis. **BSK**

VA

sēdi ievēlēja F. Berķi (275 Wentworth St. W., Apt. 318, Ont.; tālr. 723—1253), bet valdē V. Vietnieku (priekšsēža palīgs), A. Stārastu (sekretārs), Dzidru Gaumeri (kasiere) un Antoniju Stārasti (biedrzine). Par nodaļas informācijas daļas vadītāju izraudzīja V. Svīgi, bet revīzijas komisijā ievēlēja A. Gaumeru (priekšsēdis), A. Reinholdu un A. Līci. Par vanadžu kopas priekšnieci ievēlēja A. Stārasti, bet viņas vietnieci — Ellu Berķi. **O. K.**

Toronto latviešu kreditsabiedrība
Latvian (Toronto) Credit Union Limited
491 College St., Toronto 4, Ont.
Telef. 924-2775
maksā
5% par noguldījumiem
Kreditsabiedrība izdara visas parastās banku operācijas, izsniedz izdevumus, pieņem maksājumus par telefonu, elektrību, gāzes un ūdens lēsēm, izdara naudas pārvedumus un izsniedz ceļotāju čekus.
REIZĒ AR NAUDAS NOGULDĪŠANU VAI AIZDEVUMU IZSNIEGŠANU KREDITSABIEDRĪBA IZDARA DZĪVĪBAS APDROŠINĀŠANU LĪDZ $2000.00 vai $5000.00.
Birojs atvērts darbdienās no pl. 12 — 8 vakarā,
sestdienās no pl. 9 — 1 dienā.

Mākslinieks ar gaišu raksturu

PROF. JĀŅA KUGAS 90. DZIMŠANAS DIENAS IZSTĀDE BOSTONĀ

Jubilejas izstāde bija iekārtota Amerikas latviešu tautiskās savienības mazajā namā, kur profesoram Jānim Kugam 1963. gadā pasniedza trimdas Tautas balvu. Šoreiz sumināšana bija klusāka. Bez Ņujorkas cieminu ierašanās tā, liekas, nemaz nebūtu iespējama. Arī gavilnieka fiziskais stāvoklis vairs neiztur ilgas runas un sēdēšanu. Ar telegrammām prof. J. Kugu 90. šūpļa svētkos sveica Latvijas sūtniecības Vašingtonā padomnieks Dr. A. Dinbergs un Amerikas latviešu apvienības valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš. Vecmeistars pieņēma sumināj umus kopā ar dzīvesbiedri, dēlu Jāni un meitu Ilzi, kas abi bija ieradušies no Toronto, kamēr otra meita bija sūtījusi sveicienus no Vācijas.

Bostonieši ir vēsi cilvēki un reti kad atplaukst tādā sirsnībā, kādu kādreiz piedzīvojām tagad jau mirušā J. Porieša salonā. Runātājiem gribas izteikties ar „glanci", bet oficiālā vēsumā, kas jūtami stindzina arī klausītājus un vietējo latviešu sabiedrību vispār. Šāda vēsa ārišķība bija arī Latvijas valstssvētku komitejas nokavētā ziedu pasniegšana profesoram jubilejā, jo tas bija jādara citā vietā un laikā. Aizmirsto vairs nevar labot, un bostonieši to sapratīs. Tā arī šoreiz jubilārs varētu sacīt ar Skalbes vienkāršajiem vārdiem: „Man visi gudrie vārdi sen garlaicīgi kļuva, tik sirds un saule man tuva."

Pirmais gavilnieku sveica ALTS pr-ks L. Reiters kā jubilejas izstādes izkārtotājs un mājastēvs. Ar atjautīgu humoru runātājus pieteica un apsveikumus nolasīja režisors R. Birzgalis. Prof. J. Siliņš sniedza gavilnieka darba novērtējumu, norādot uz viņa mākslas iekšējo patiesīgumu un latvisko garu. Jubilārs radījis jaunus ceļus latviešu skatuves mākslā ar saviem dekorātīvajiem ietērpiem. J. Kuga tolaik, kad uz teātri gāja kā uz svētkiem, ne parastu izrādi, izcēlās ar latviešu mistiskās pasaules atklāšanu, ar visu latvisko, kas radīja dziļu atbalsi tautā. Būdams vienmēr sava uzdevuma un misijas cienīgs, viņš arvien deva jaunus kāpinājumus, kļūstot ar savu skatuves ietērpu kompoziciju un izbūvi neatdarināms. Tādēļ latviešu tautai šī ir liela svētku diena, kad izcilais mākslinieks atskatās uz 90 mūža gadiem.

Par cilvēku ar priecīgu raksturu, kas vairāk bijis laimīgs nekā bēdīgs, jubilāru apzīmēja Trimdas draudzes mācītājs A. Galiņš, citējot bībeles vārdus: „Tu mani esi apjozis ar prieku." Prof. A. Annus, sveicot no ALAs kultūras biroja tēlotājmākslas sekcijas, gaišos vārdos raksturoja gavilnieka darbu, cita vidū sakot: „Skumji, ja kaut kas nav panākts, bet Kuga var būt laimīgs, jo savā mūžā daudz panācis. Viņš izaudzinājis daudz jaunu dekorātoru un savā darbnīcā veidojis arī monumentālas figūras. Šai izstādē mēs neredzam augstus kalnus un plašas upes, bet mēs jūtam lielas domas, kuŗas mākslinieks ielicis katrā savā darbā. Svarīga ir pati būtība, kas darbu padara lielu, heroisku, un es ticu, ka nāks laiks, kad dzejnieks mākslinieku." Runātājs vēl piebilda, ka izstādē ieradies pats pirmais jau agrā rītā un kā baznīcā, kur valda klusums, pakavējies pie katra Kugas darba.

Mākslas akadēmijas korporācijas Dzintarzeme seniors J. Audriņš, asistējot M. Mitrēvicam un A. Grundem, pasniedza gavilniekam goda diplomu no Austrālijas biedriem — opālu. Sveicinot no Ņujorkas mākslinieku kopas, runāja arī M. Mitrēvics. Režisors Jānis Lejiņš ar aktrisi Anci Rozīti prof. Kugam pasniedza klēpi sarkanu rožu un lasīja: „Mēs, aktieŗi, tevi mīlam, un tu esi mūsu cilvēks, par spīti visam." Tas bija sveiciens no Amerikas latviešu teātŗa Bostonas ansambļa, bet DV apvienības vārdā G. Straumēns liecināja: „Mēs visi noliecam galvas milzīgā devuma priekšā." Ziedus pēc uzrunas pasniedza arī Ramoliņa no studenšu korporācijām. V. Zante Ramaves vārdā cildināja vecmeistaru par latvju dvēseles tulku, uzsverot, ka Kugas darbs ir novērtēts un saglabāts nākošajām paaudzēm.

Rakstveida sveicienus bija sūtījuši arī ALAs kultūras biroja vadītājs Dr. P. Norvilis, Dr. P. Skulte, Z. Landavs no Zviedrijas, prof. Prīmanis, O. Krolls un mākslinieki F. Bange, J. Kalmīte, J. Soikans no Vācijas, A. Vinklers, J. Matisons, A. Cepure, Sk. Pence, J. Neimanis, E. Dzenis un citi. Bija arī vēlējumi no dzimtenes. Apsveikumu nolasītājs R. Birzgalis savu „priekšnesumu" pabeidza ar tautas dziesmas pantu „Ai, dižo ozoliņ".

Pēc šīs oficiālās daļas jubilāram bijīgi tuvojās draugi ar ziediem. Bija aizkustinoši brīži — rokas spiedieni, skūpsti, laba vēlējumi. Tukšoja arī tradicionālo vīna glāzi. Visi vēlreiz aplaudēja. Un tomēr vērotājam sirdī iezagās kluss sērīgums, jo gavilnieks visu laiku sēdēja kluss, it kā sevī sakņupis, kaut jutās samērā labi par parādīto uzmanību.

Izstādē bija ainavas, galvenokārt vasaras un rudens skati, kas gleznoti iepriekšējā gadā, kuŗa sākumā bija plānota šī skate. Bet bija arī daži šai vasarā radīti darbi. Še piebilstams, ka prof. Kuga katru vasaru ap Jāņiem dodas sižetu „medībās" uz Kanadu, lai savām ainavām rastu Latvijas pieskaņu. Zīmīgi, ka šai izstādē vecmeistars bija lietojis samērā daudz violetās krāsas, radot apmeklētājos īsti svētdienīgu un sīltu iespaidu, modinot arī pārdzīvojumu. Neatsveŗamu darbu bija veicis arī profesora uzticamais paligs zvēr. adv. Alberts Brīvkalns, kas katru darbu ielogojis paša gatavotos un ornamentiem rotātos logātos.

Biogrāfus un mākslas pētnieciņas saistīja E. Dzelzkalēja iekārtotā skate par prof. J. Kugas dzīvi un darbu. No Bostonā esošajiem materiāliem bija parādīti reti uzņēmumi, zīmējumi un raksti, kuŗus par mākslinieku sniegusi P. Gruzna, J. Madernieks, J. Jaunsudrabiņš un citi periodikā. Par šo skati sevišķi sajūsmināts bija Dr. H. Vītols, kas raksta grāmatu par latviešu gleznotājiem, jo atrada savam darbam jaunus materiālus.

Osvalds Akmentiņš

URRĀ! SLĒPOT UN SLIDOT!

Pirmais mācību pusgads Toronto latviešu tautas augstskolas ģimnazijā beidzies. Ģimnazisti priecīgi pēc pēdējās mācību stundas steigā atstāj Latviešu namu cerībā, ka Ziemsvētkos varēs vismaz paslidot, ja sniegs nebūs sagaidīts un slēpošana nelespējama. Foto: J. Līgers

Milvoku DV apvienības gadasvētki

DV apvienība Milvokos 7. decembrī Eagle kluba mājigajās un svētku zaļumiem rotātajās telpās pie Ziemsvētku eglītes atskatījās uz 17 darba gadiem. Sarīkojumu ievadīja māc. J. Meistars ar svētrunu, sekoja vanadžu seksteta nodziedātā A. Jurjāna „Jel lūdz" I. Slemperes klavierpavadījumā.

Apvienības pr-ks V. Aparjods uzrunā pieminēja šai gadā mirušos apvienības biedrus Ernestu Brusubārdu (sen.), Eiženu Celmu un tikai pirms dažām dienām mūžībā aizvadīto revīzijas komisijas pr-di Vilhelmu Krēli, kuŗus klātesošie godināja klusuma brīdī. Tālāk V. Aparjods atzina, ka Latvijas dibināšanas 50. atceres gads bijis nozīmīgs Milvoku sabiedriskajā dzīvē, vairāku vērtīgu sarīkojumu organizēšanā aktīvi piedaloties arī DV apvienībai. Aprīlī noorganizētā ASV DV delegātu sapulce ar bagātīgu sarīkojumu virkni un nozīmīgām darba sēdēm prasījusi no apvienības darbiniekiem jo sevišķu aktīvitāti un pūles. Nozīmīgs bijis arī kopīgi rīkotais latviešu vārda un kultūras daudzināšanas sarīkojums jūnijā ar izstādi un reprezentācijas koncertu, tāpat latviešu vienotību jauki apliecināja 17. novembŗa dievkalpojums, kuŗā piedalījās visu latviešu draudžu un konfesiju garīdznieki. Latvijas 50 gadu atceres sarīkojumu virkni pabeidza ar valstssvētku aktu, kuŗa izkārtošanā apvienība aktīvi piedalījusies. Rudenī sākts celt latviešu nams, kam nākotnē plekrītīs nozīmīga loma sabiedriskās dzīves rosināšanā.

Pieskaŗoties Latvijas jubilejas gada nozīmīgākajiem momentiem, V. Aparjods atzīmēja ASV tautiešu izcilo atsaucību, saziedojot 100.000 dol. Latvijas vārda daudzināšanai un politiskajai cīņai, kas deva iespēju ALAi veikt nozīmīgu darbu jubilejas plāna ietvaros. Par ne mazāk nozīmīgu uzskatāms ALAs kongresa lēmums iekārtot dokumentācijas centru. Iepriecinoša parādība ir jaunās, pareizāk vidējās paaudzes inteliģences izšķiršanās radīt īpašu fondu latviešu kultūras darbam, jo tas būs pirmais šīs paaudzes kopīgais devums latviešu lietai.

Ja kas neapmierina, tad tas ir kontinuitātes trūkums. Nereti jaunu darbu sākam ar nievām pret agrākajiem darbiem un to veicējiem. Reizēm liekas, ka mūsu sabiedrība neprot mainīties evolūcijas ceļā, bet tikai ar „revolūciju un apvērsumu". Bieži tad ir tā, ka dažs pasākums kļūst par it kā nelaikā atvērušos ziedu — ziedēšanas laiks ir iss. Lai būtu kā būdams, daudz kas tomēr ir darīts un daudz vēl padomā, bet viss tas varēs reālizēties un tam būs nozīme tikai tad, ja mūsu bērniem būs dzīvas attieksmes ar mūsu tautu, valodu un latvisko dzīves ziņu. Tādēļ pirmais un lielākais ir tas darītājs, kas šim mērķim kalpo skolās, koŗos, tautas deju kopās, skautu un gaidu vienībās, teātŗos un citur, gādājot līdzekļus mērķu sekmīgai piepildīšanai. Lai tādēļ gadasvētku brīdī vislielākā pateicība apvienības sekciju, kopu un paškarbības vienību vadītājiem, dalībniekiem un visai biedru saimei, kas sekmējusi veicamo darbu. „Šis gads veltīts Latvijas dibināšanas atcerei, bet nākošais — mūsu cīņu atcerei, kuŗu DV organizācija izziņojusi par latviešu karavīru gadu. Mēģināsim būt mūsu brīvības cīnītāju cienīgi; apliecināsim savu piederību latviešu tautai ar Latvijai veltītu darbu savās ģimenēs, sabiedrībā un gaitās patvēruma zemē," uzrunu pabeidza V. Aparjods.

Zemes valdes sveicienus apvienībai gada svētkos nodeva ASV DV revīzijas komisijas prdis E. Penikis, cildinādams apvienības darbu, kas sekmīgi izpaudies ne tikai palīdzības laukā, bet arī kultūrālās paškarbības panākumos. Runātājs pasvītroja, ka Milvoku apvienības spēks ir tās daudzo darbinieku darba priekā, kuŗus darbā pratuši iesaistīt ilggadējie un pieredzējušie apvienības vadītāji. Tālāk E. Penikis norādīja, ka Milvoku apvienībā dzimušas daudzas vērtīgas idejas, kuŗas guvušas piepildījumu DV darbā ASV mērogā. Tā pašreiz ASV DV valdes padomnieka kultūras jautājumos V. Aparjoda sakārtojumā un redakcijā top vīru koŗu dziesmu 3. krājums.

Milvoku vanadžu kopas ierosinājumā DV centrālās valdes piešķirto organizācijas goda diplomu saņēma pazīstamā sabiedriskā un skolu darbiniece Elza Klaustiņa, centrālās DV valdes atzinības rakstus — vanadžu kopas sekretāre Kristīne Šmita un Gaujas skautu vienības vadītājs Arturs Mūndeciems, bet ASV DV valdes goda rakstus — A. Andersone, L. Gulbe, I. Pētersons, A. Vilemsons un A. Baltmanis.

Vietējo organizāciju un draudžu vārdā apvienību gadasvētkos sveica prezidējošās Milvoku ev.-lut. draudzes pr-ks J. Vanags, bet rakstveidā apvienību bija sveicis ASV DV pr-ks V. Hazners.

Priekšnesumu daļu ievadīja vijolnieks A. Cers ar Bēthovena „Rondino" pianista E. Brusubārdas pavadījumā. Vīru koris diriģenta V. Aparjoda vadībā nodziedāja J. Zāliša „Kareivji, drošie tēvzemes dēli", A. Ābeles „Savā zemē" un A. Kalniņa „Karš", režisore M. Valtere—Einberga skandēja I. Leimanes „Atpakaļ", bet H. Misiņš deklamēja E. Virzas „Nakts parādi". J. Raminā „Vanaga piedzimšanu" dziedāja vanadžu sekstets vijolnieka A. Cera un pianista E. Brusubārdas mūzikālā tulkojumā un izpildījumā. Priekšnesumu nobeigumā ar trim tautas dejām iepriecināja apvienības tautas deju kopa Metlenīņš Lijas Pētersones vadībā, klavierpavadījumus spēlējot I. Prūsei.

F.

AMERIKAS LATVIEŠU JAUNATNES APVIENIBAS JAUNĀ VADIBA

Priekšā no kreisās: sekretāre Mārīte Detlava, revīzijas komisijas loceklis Jānis Bungs, priekšsēde Ingrida Karlsone, viņas vietnieks Ulvis Grīnvalds un biedrzine Anita Lizenberga; aizmugurē — vicepriekšsēdis austrumu apgabalā Andrejs Sebris, kasiere Ināra Parkere, vicepriekšsēdis vidējo rietumu apgabalā Ziedonis Ķezbers, kasieres palīdze Inese Arāja, revīzijas komisijas locekļi A. Bokalders un L. Strauta, vicepriekšsēdis sabiedriskām lietām Jānis Klēbers, sekretāre Dace Jauntirāne un revīzijas komisijas priekšsēdis Jānis Mūrnieks. Iztrūkst vicepriekšsēde speciāliem uzdevumiem A. Berķe, revīzijas komisijas loceklis A. Kleimanis un abi vēl nekraudzītie vicepriekšsēži divos apgabalos.

KLUSI VEIKTS DARBS

Latvijas jubilejas gada atskatā nu jau varam kavēties pie gaŗas rindas paveiktu darbu. Bet līdzās tiem ir arī veikumi, kas nav notikuši publikas priekšā un tomēr ne mazāk vērti, ja vien ieskatāmies tajos dziļāk. Šoreiz runa par jaunu latviešu skolotāju, kuŗa jau pabeigusi paidagoģijas studijas augstskolā un ir pilntiesīga amerikāņu vidusskolu skolotāja, tomēr līdztekus uzņēmusies intensīvas vairāku gadu neklātienes studijas pie baltu filoloģes Rasmas Sinātes, lai pilnā mērā būtu kvalificēta skolotājas darbam arī latviešu vidusskolās.

Šī klusā darba veicēja ir mūsu jaunās paaudzes dzejniece Lalita Muižniece Kalamazū. Pēc pabeigtā kursa latviešu folklorā, literātūrā, gramatikā un poētikā viņa eksāmenējās pie ALAs izglītības biroja apstiprinātas komisijas, pārbaudījumos uzrādīdama tik izcilas zināšanas minētajos priekšmetos, kādas varētu sagaidīt tikai Latvijas laika skolās.

Rakstveida pārbaudījumā viņa izvēlējās tematu, ko vismazāk varēja gaidīt: „Tautas tradiciju mantojums vēlākajā latviešu literātūrā." Cik ir to mūsu jauno literātu, kuŗiem tik nopietni būtu paticis iedziļināties mūsu folklorā un agrāko paaudžu rakstos? Bet Lalita Muižniece, saprazdama kontinuitātes principa svarīgumu, šo darbu bija veikusi ar dziļu interesi un pārzināja tematu tik pilnīgi, ka brīvi sniedza izlidzinātu pārskatu no Ausekļa un Pumpura tautas atmodas laikā līdz pat Aivaram Ruņģim mūsu dienās.

Daudz dažādu ziedojumu kolpības mērķiem nodoti šai gadā, bet Lalitas Muižnieces sen iecerētais un labprātīgi veiktais klusais darbs labākas latviešu skolas labā ir ne tikai viens no vispatīkajiem, bet mūsu apstākļos reizē arī nozīmīgākajiem ziedojumiem savai tautai.

E. Aistars

SAVIENOTAJĀS VALSTIS

ŅUJORKA

◎ Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudze šogad saņēmusi dažus krietnus ziedojumus. J. Pelše ziedojis nometnes ceļa izbūvei 1000 un tenisa laukuma iekārtošanai 100 dol., J. Risbergs 500 dol. nometnes ceļa izbūvei, bet E. Mālmane 1000 dol. tenisa laukuma izbūvei sava Vietnamā mirušā dēla piemiņai. Draudzes palīdzības fondam 1000 dol. ziedojis Haralds Andersons.

◎ Divos pēdējos mēnešos Ņujorkas latviešu ev.-lut. draudzē laulāti 6 pāri, tikai divos gadījumos abiem partneŗiem esot latviešiem, iesvētīti 8 jaunieši un miruši 7 draudzes locekļi. Gada laikā miruši 73 draudzes locekļi, kristīti 29, salaulāti 20 pāŗi, bet trīs iesvētībās iesvētīti 55 jaunieši.

ČIKAGA

◎ Kr. Barona latviešu skolas skolotāji un skolēni 11. decembŗa vakarā kopā ar citu organizāciju pārstāvjiem un tautiešiem pulcējās Nilsena bēŗu namā, lai atvaditos no ilggadējā skolas pārziņa prof. Otto Grōtāna. Māc. G. Straumanis aizlūgumā izjusti cildināja aizgājēja nopelnus audzinātāja darbā, sākot ar Valmieras ģimnaziju, Latvijas universitāti, nometņu skolām Vācijā, Baltijas universitāti Pinebergā un beidzot ar Kr. Barona skolu Čikagā, kuŗu viņš vadīja pēdējos 7 gadus. Arvien nosvērts, sevī noslēgts, viņš necentās pēc skaļas slavas, bet savu mūža darbu veica pedantiskā rūpībā un kārtībā. Nu, labo cīņu izcīnījis, viņa dzīves skrējiens beidzies. Aizlūgumu kuplināja dziedone Mārta Cakare. Atvadvārdus teica H. Kreicers no Kr. Barona skolas skolotājiem un ALAs izglītības biroja, A. Birkens no Kr. Barona skolas prezidija un vecāku padomes, Ed. Avots no Amerikas latviešu skolotāju biedrības un Grand Rapidu skolas saimes, A. Tolks no izdevuma „Akadēmiskā dzīve" un Dr. A. Karpa, U. Sprūdžs no Kr. Barona skolas audzēkņiem, A. Vanags no DV apvienības Čikagā un R. Kiršteins no Čikagas latviešu biedrības. Ar sarkanbaltsarkaniem ziedlem un klusu lūgšanu no sava cienījamā profesora atvadījās pagājušā gada ģimnazijas absolventi. Goda sardzē stāvēja skolas audzēkņi. Nelaikis atstāj dzīvesbiedri Kseniju, arī skolotāju, un dēlu Jāni ar ģimeni.

I. Š.

KLIVLENDA

◎ Daugavas skautu un Ventas gaidu vienību kopīgais eglītes vakars ar priekšnesumiem un vakariņām notika 8. decembrī Apvienotās draudzes baznīcas telpās. Svētbrīdi vadīja māc. I. Gaide. Ziemsvētku vecītis bagātīgi dalīja dāvanas.

◎ Latviešu draudzēs 24. novembrī notika mirušo piemiņas dievkalpojumi. Apvienotajā draudzē dievkalpojumu vadīja māc. I. Gaide; to kuplināja V. Reinsons ar klarnetes solo un E. Kalniņa ar ērģeļu priekšnesumiem. Dievkalpojumā piedalījās ap 300 tautiešu. Mārtiņa Lutera draudzes dievkalpojums notika Riversaldes kapsētā, kur to vadīja māc. K. Briedis.

J.E.

KALAMAZŪ

◎ Latviešu skauti un gaidas 14 gadu darbību atzīmēja 1. decembrī ar kopīgu dievkalpojumu Kalamazū latviešu ev.-lut. draudzes baznīcā, bet pēcpusdienā Recreation Park telpās ar aktu. Pēc skautu mācītāja A. Piebalga vadīta svētbrīža apmeklētājus uzrunāja vecāku padomes pr-dis J. Zuika. Gaidu vienības pr-ce G. Sika pakavējās pie šī gada darbības, pieminot, ka 18. novembrī gaidu izgatavotās mācību grāmatas nodotas ne tikai Kalamazū latviešu skolai, bet arī skolām Sakramento, Demoinā, Kalifornijā u. c. Skautu vienības pr-ks A. Lode, runājot par darbību, aicināja ar klusuma brīdi pieminēt vasarā mirušo V. Klēnieku. A. Purmalis informēja par skautu iegūtajām pakāpēm un arodzīmēm: A. Krautmanis un A. Minka jau ieguvuši „Life" pakāpi, pēdējo augstāko skautu pakāpi. Rakstveida sveicienus bija sūtījuši latviešu skautu pr-ks Fr. Sīpols, bij. Zemgales novada pr-ks A. Ozols un prāv. J. Turks, bet personīgi sveica A. Rāva (Kalamazū latviešu draudze), F. Zemītāne (Kalamazū draudzes dāmu komiteja), O. Reinvalds (Latviešu biedrība) P. Skrupšķele (latviešu skola), R. Ozoliņš (DV apvienība) un L. Skrupšķelis (Mednieku un makšķernieku klubs). Skautu un gaidu priekšnesumi bija veltīti Latvijas dibināšanas 50 gadu atcerei. Pēc akta bija kopīgs azaids.

CILDINĀMS VEIKUMS

Ko „mūsu lietā" var panākt viens cilvēks ar labu gribu, izpratni un enerģisku rīcību, liecina brīvmāksliniece Margas Grasmanes-Milleres raksts Ņudžersijas mākslas žurnāla „New Jersey Music and Arts" novembŗa numurā. Šo rakstu māksliniece iesūtījusi žurnāla redakcijai Latvijas dibināšanas 50. gadskārtas atcerei.

Jau satura uzskaitē — vāka priekšpusē — pirmajā vietā minētais „Latvia's Cultural Gift" liecina par redakcijas uzmanību šī raksta nozīmībai. Pāša raksta — „Anniversary Turns Spotlight on Latvian Cultural Contribution" pirmo rindkopu resp. ievadu rakstījis izdevējs, pieminot Latviju kā vienu no Eiropas mazajām Baltijas valstīm, tās 50 gadu neatkarības pasludināšanas dienu atceroties.

Rakstā autore sniedz īsus datus par Latvijas ģeografisko stāvokli, mūsu valodu un citām īpatībām, zīmīgi uzsverot latviešu tautas dziesmu bagātību (minot skaitļus), to rakstūru un mūsu īpato tautas mūzikas instrumentu — kokli, mūsu tradicionālos dziesmu svētkus u.t.t.

Plašāku ieskatu raksta autore devusi mūsu tautas vēsturē un Latvijas neatkarības veidošanās laikā, tālāk informējot par Latvijas galvaspilsētu Rīgu un tās augstākajām mācību iestādēm — universitāti, mākslas akadēmiju un konservātoriju, arī par Nacionālo operu kā vienu no vadošajiem mūzikas centriem Austrumeiropā ar tās dibinātāju komponistu prof. Jāzepu Vītolu. Ar raksturīgiem datiem, pieminot kādreiz Rīgā dzīvojošos mūzikas dižgarus R. Vāgneru, Albēru un citas mūzikas slavenības, prominentus pasaules mēroga virsdiriģentus un dziedoņus, to vidū amerikāņu dziedoni Mariannu Andersenu, raksta autore parādījusi Latvijas kādreizējo lomu Austrumeiropas mākslas dzīvē.

Raksta turpinājumā seko dati par Ņudžersijā dzīvojošo latviešu dziedoņu, mūziķu un tēlotāju mākslinieku kādreizējo darbību Latvijā un tagad ASV. Rakstam pievienoti arī 4 uzņēmumi — latviešu mākslinieku grupa un viņu gleznu reprodukcijas.

Austra Baloža

Ak Jēzu, Ziemas svētku spožums!

(Pārnesums no 1. lpp.)

lielām bailēm, tā par lielo prieku, ko teic mums Ziemas svētku evaņģelijs, jo šodien, Ziemas svētkos, te nav runa par kaut kādiem dabas likumiem vai norisēm, ar kuŗām mums vajadzētu sadzīvot un savu dzīvi iekārtot, bet aiz kuŗām mostājas mūsu dzīve un liktenis, ko mēs nespējam ar dabas likumiem ne pārveidot, ne pārgrozīt, — Ziemas svētku stāsts mums visiem teic savā senajā, bet mūžam jaunajā vēstījumā, ka mūžīgais, dzīvais un nemainīgais Dievs, kuŗa priekšā neviens cilvēks nav nevainīgs un taisns, — un Viņš, šis mūžīgais Dievs, kas nav ar cilvēku saprātu aptverams un izpētījams, kas tagad, Ziemas svētkos, iznāk no savas noslēpumainības bezgalīgā gaismā, kas ir pats milestības mīlestība, kā to Ziemas svētku stāsts liecina: „... un tā Kunga spožums tos apspīdēja!" (Lūk. ev. 2, 9). Un ja tas notiek, kad Dieva mūžīgās mīlestības gaisma mūs apņem, tad vairs nav cita spēka un iespaida pie cilvēku bērniem, kad tie iekšēji un ārēji ir nonākuši pie dzīvā Dieva, nekā: „Un tie bijās ļoti!" (Lūk. ev. 2,9).

Tā ir mūsu dienu cilvēces nelaime un posts, ka pastāvīgas bailes šai pasaulē ir tās, kas neļauj mūsu priekam būt lielam un pilnīgam. Mēs gan ejam un staigājam pa šo pasauli tā, it kā zem mūsu kājām būtu bijis ciets un drošs klints pamats, bet patiesībā mūsu iedomātais stiprais pamats nav nekas cits, kā plāna, pavisam plāna, melna zemes-lāvas kārtiņa pār liesmojošu, degošu vulkānu. Un tāda taču ir visa mūsu mazās zemītes iekšiene. Tur, kur šī plānā kārtiņa, šī zemes sega, iebrūk un salūst, tur ārā izšaujas spožas uguns liesmas, kas draud mūs aprīt un sadedzināt. Bet ne vien pasaules nemiera, sāpju, šausmu, kaŗa un revolūciju ugunis draud mūs aprīt un iznīcināt, — nē, bet arī tā paša dzīvā, mūžīgā Dieva dusmas, kas izlaužas uz āru pret mums, cilvēkiem, ka mēs ejam un dzīvojam nesvētu dzīvi, ka mēs rotaļājamies ar grēku, ka mums nav bijības un goddevības Dieva un mūžības priekšā. Arī tās mūs biedē un mums draud, ka nevaram un nevarēsim pastāvēt Dieva mūžīgās tiesas priekšā, jo dzīvā, mūžīgā Dieva priekšā neviens dzīvais, kas dzimis miesā un asinīs, nav taisns! Un to arī tai brīdī, kad debesis atvērās un debesu godības pulki — eņģeļi nonāca pie ganiem un pirmais predikants pirmajos zemes dzīves Ziemas svētkos — eņģelis baltajā talārā, debesu gaismas apņemts, ganiem pasludināja Kristus piedzimšanu, bailēs izjuta arī gani, pirmā zemes dzīves Ziemas svētku draudze zem nakts tumši zilās debesu velves, kas pārklāta ar neskaitāmiem zvaigžņu miljoniem. Un to zinām arī mēs visi: kad patiesi un nopietni piedomājam pie dzīvā Dieva, tad bailes un bijība mūs apņem.

Un tā, mīļā Ziemas svētku draudze, ikviens, kas no mums kaut ko zina par šo pēdējo lietu, par mūžību, par vienreiz stāvēšanu dzīvā un mūžīgā Dieva priekšā, tam nepalīdz nekas cits šai dzīvē — ne mūsu senču saulgriežu mīts, nedz arī kaut kāda cita šīs pasaules gudrība, vienalga, ko un kā šis cilvēks domātu un spriestu par mūžību un mūžības lietām, Dievu un Viņa milestību, bet arī Viņa tiesu. Un tā, kas kaut ko nojauš par neiespēju izbēgt no Dieva bardzības, bet arī no Dieva milestības un Dieva gaismas, tas arī zina, ka mums nav iespējams aiziet no Dieva vaiga, no Dieva darbības loka, ka visas mūsu skriešanas un pūles izbēgt no nākamo laiku sodības tad ir veltas. Ir tikai viens, kas var līdzēt un palīdzēt: ka mēs pārtraucam savu aiziešanu, savu bēgšanu no Dieva tuvības, bet atveŗam savas ausis, sirdi un dvēseli tai un tikai tai vienai vēstij, kas nes mums ikvienam pestīšanu un glābšanu. Un tad lielajās pasaules un bēdu bailēs pienāk Ziemas svētku vēsts, kā mēs to Ziemas svētku dziesmā dziedam: „Kristus glābējs ir klāt!" Tad atveŗas vārti un durvis uz lielo prieku, kas mūs visus var iznest un iznes caur dzīvi, dzīvojot un arī mirstot, ka varam liecināt kopā ar apustuli Jāni: „Redzama kļuvusi ir Dieva milestība!" (Jāņa vēstule 4,9). Jā, bezgalīgā Dieva milestība!

Un mēs klausāmies Ziemas svētku stāstu, kas mums tik jauki, vienkārši un skaidri stāsta par Bērnu silītē, un ja mēs tad esam izbrīnījušies, — cilvēki jau arvien par visu mūžības apdvesto brīnās, — ka šeit, šai silītē, negul vis šīs pasaules posts un visas cilvēces nelaime, kā daži neziņā domā, bet gan, ka šis Bērns ir savienots ar šīs pasaules postu un ietīts mūsu visu, cilvēku un cilvēces, vainamās un nopūtās, ir patiesībā dzīvā Dieva Dēls, pasaules Pestītājs! Un tai brīdī, kad mēs to esam ieskatījuši, mēs vairs šo Ziemas svētku vēsti, kas arī šajos Ziemas svētkos, varbūt, daudziem liekas nesaprotama — jā, pat gaužām vientiesiga — nenobīdām pie malas kā kādu skaistu leģendu vai pasaciņu, — nē, bet tad mēs jautājam: vai mēs vēl spējam šai Ziemas svētku vēstij ticēt, ka ir Glābējs dāvināts, ka Viņš ir pie mums klāt, un ka patiešām mums ir atspīdējusi bezgalīgā un mūžīgā Dieva milestība? Jo tas tā ir, ka Ziemas svētkos, Ziemas svētku vēsti viss ir un viss grozās ap mūsu dziļu ticību un lielu ticības pārliecību!

Ko mūsu acis skata ticībā, tas ir reizē Cilvēks, tāds pats kā mēs visi. Viņš ir Cilvēks, Dēls, par kuŗu ir sacīts, sākot ar Viņa dzimšanas stundu, kā to ir pateicis pravietis Jesaja: „... Viņš bija nicināts, labāki laudis no Viņa vairījās, vīrs, kam nebija svešas sāpes un kas bija norūdīts ciešanās, ... ka mēs Viņu ne par ko neturējām!" (Jesajas 53, 3). Un Viņam nav vietas mājvietā, un tā šis Bērniņš nokļūst lopu silītē. Un kad šis Bērns pieaug par vīru, tad: „Cilvēka Dēlam nav, kur savu galvu nolikt!" (Mateja ev. 8, 20). Un beigās pasaule savā naidā un ļaunumā nezina nekā cita, ko ar Viņu iesākt, kā to izstumt no sava vidus un pienaglot Golgātas kalnā pie krusta koka.

Bet, mīļie draugi! Vēsts par šo Bērnu, kas cilvēkiem tikusi pasludināta un tiek pasludināta arī šajos Ziemas svētkos, šī vēsts sauc Viņu, šo Betlemes Bērnu, par vienpiedzimušo Dieva Dēlu, kas ir pasaules Pestītājs, kas pasauli salidzina ar Dievu, ka šis Betlemes Bērns kopā ar Dievu ir vienīgie, kas pasaulē nes mieru un var dot mieru, kas ir augstāks nekā viss cilvēku prāts un saprašana! Vēl vairāk, Ziemas svētku vēsts Viņu nosauc arī par Immānuēlu, kas mūsu latviešu valodā tulkots nozīmē: **DIEVS AR MUMS!** Jā, Ziemas svētku notikumā Dievs ir priekš mums, — priekš mums ir dzimusi un pilnīgi redzama kļuvusi Dieva bezgalīgā milestība! Bet vēl vienu teic un mums saka Ziemas svētku vēsts: Betlemes lopu kūts silīte un Golgātas kalna moku krusts ir griezti un taisīti no viena un tā paša koka, jo šis Bērns silītē Dieva lāstu un dusmas, kuŗas mums vajadzēja ikvienam nest un izciest, ir atņēmis un uzlicis sev, jo Viņš ir vienīgais, kas šo nastu un lāstu no mums ir varējis noņemt. To visu Viņš, šis Ziemas svētku Bērns, ir darījis mūsu labā, lai mums rādītu lielo Dieva milestību, lai mums apliecinātu, ka Dievs ir milestība! Un tā šī senā, bet mūžam jaunā Ziemas svētku vēsts, arī šogad — 1968. gada Ziemas svētkos, mums, latvju, bāŗu tautai, un visai pasaulei un cilvēcei, ir Dieva vēstījums mums nabaga zemes bērniem-grēciniekiem, ka caur prātu mēs to aptvert nespējam, bet to iegūstam bērna paļāvībā un ticībā, ka mums ir dots padoms, rādīts ceļš, tiek sniegta palīdzība Dieva milestība, ka mēs nenogrimstam bailēs, kas šodien apņem visu mūsu dienu pasauli, bet ka mūsu bailes pārvēršas lielajā priekā, ka mūsu šaubas pieaug paļāvībā rīta dienai un nākotnei, ka mūsu dzīve un dzīvība, kas patiesībā ir viena vienīga miršana, pārvēršas īstā un patiesā dzīvē, zinot, ka: „Redzama kļuvusi ir Dieva milestība mūsu starpā, Dievam savu vienpiedzimušo Dēlu sūtot pasaulē, lai mēs dzīvotu caur Viņu!" (Jāņa I. vēstule 4, 9).

Mīļie draugi! Šo vienu vēsti, brīnišķo stāstu Ziemas svētkos par Jēzus piedzimšanu, šo stāstu mēs gribam klausīties, sevī uzņemt un paturēt, ar to šajās bailes un bēdas pārvērst lielajā Ziemas svētku priekā un cerībā, ejot caur šo bēdu pilno pasauli. Par to mēs gribam arī šajos Ziemas svētkos priecāties un ar prieka gavilēm pievienoties vienā korī reizē ar visu Kristīgo pasauli, nekad nepiekust teikt un slavēt, lūgt un pielūgt, skaidrā sirdsapziņā un nešaubīgā ticībā noejot garā uz Betlemi, nostājoties pie silītes lopu kūtī, kur piedzimis ir tavs un mans, mūsu visu Glābējs un Pestītājs, cilvēces un pasaules vienīgā cerība, šīs dzīves bēdu, ļaunuma un naida tumsā.

„Āk Jēzu, Ziemas svētku spožums, Lai Tava saule uz man' spīd,
Un lai Tavs Ziemas svētku košums Kā rasa manā sirdi krīt,
Ka Ziemas svētku gaišumā Tā visu mūžu pavadu!"
(dziesmu gr. Nr. 38, 5).

Uz to visiem tuvumā un tālumā svētīgus un priecīgus Kristus Bērna, Jēzus Kristus dzimšanas — Ziemas svētkus!

CEPURE

(Pārnesums no 2. lpp.)

Grods mīlēja zemi un visu, ko tā dod no sava klēpja, kas pilns neizsmeļama spēka un dzīvības. Vienalga, vai tas bija rudenī pārpilns graudu apcirknis, vai mežu grēdas, kuŗām viņš bija sargs un kopējs. Tā jau arī nebija, ka pēdējām Grods būtu pagriezis muguru. Varbūt varēja vienīgi tās nolikt uz viena līmeņa ar dienesta zemi un visu to, kas tajā padevās.

Jebkādus pārmetumus apsīpējis sevī, es lūkoju ar viņu sadzīvot un sastrādāt.

Bieži gadījās, ka meža materiālu pircēji labprāt iegriezās pie Groda. Apgaitas meži gan slējās kalnos, gan grima daudzo ezeru ieplakās. Un tie nebija sliktāki par pārējo apgaitu audzēm. Varbūt vienīgā atšķirība bija, ka Grods vairāk par citiem mežsargiem bija skubināms uz savu tiešo darbu. Bet — ko viņš apņēmās, to arī izdarīja. Brīžiem pat slavējami, jo bija goda vīrs savā pienākuma apziņā un izdarībās.

Gadījās, ka kāds meža materiālu pircējs, gribēdams iegūt sev labākas kvalitātes kokus, bija tuvojies Grodam ar rudzu maisu... Bet Grods šo pārdrošo bezkauni ar mešanu bija izmetis no savas mežsarga mājas un nekad vairs neapmierināja viņa vajadzības.

Mani tas iesildīja. Pat sadraudzējos ar Grodu, saskatidams viņā godīgu un uzticīgu darba darītāju. Rudens apkūlībās viņš allaž nāca talkā un palīdzēja man jaunās dzīves uzsākšanā. Mūsu meža vīru draudzība tomēr nekad nepārauga dienesta attiekšmes, un pēc tā necentās arī Grods. Zināms atstatums noturēja mūs katru savā vietā. Darbs risinājās raiti un sekmīgi.

Taču Grodam piemita kāda grūti grozāma īpašība, no kuŗas viņš nespēja atbrīvoties vai to pārvarēt. Viņš bija vaļīgs un zināmā mērā nevērīgs dienesta tērpa valkātājs. Meža vīriem jau nu gan nebija savas ierindas ar to daudzajām komandām, bet tomēr savas ārējās pazīmes, kuŗas, kārtojot darbu apgaitas kvartālos un dienesta laikā nākot saskarē ar cilvēkiem, jāievēro. Ja vecie mežsargi Egle un Grīķītis allaž ar patiku mēdza uzvilkt mežnieka uniformu un tikai viņai nekā. Mērķis! Vai viņiem patlešām bija mērķis? Jā, viens mērķis — nauda! Nauda, veikali, biroji, iestādes. Nauda, bankas, bezdarbnieku pārvalde... Nauda, greznas mājas, peldbaseini, mašīnas... Nauda, nauda, nauda... Visa šī sabiedrība griezās tikai ap naudu. Bez naudas nebūtu banku, veikalu. Un laime? Nē, nebūtu arī laimes šiem cilvēkiem, kuŗi tikai naudas dēļ dzīvo.

Vīrs un sieva strādāja katru dienu. Bērns skolā. Vīrs pēc iespējas strādāja arī virsstundas. Viņi neziedoja nevienai organizācijai vai pasākumam. „Nē, dēls, tu nevari braukt uz jaunatnes kongresu. Mums jākrāj nauda, lai varētu nākamgad nopirkt jaunu otru mašīnu." — Nē, dēls, aizņemies no citiem to skolas grāmatu, nav taču tā jāpērk. Zini pats, jātaupa nauda, ja gribam pirkt krāsu televīziju." Tādas runas bija dzirdamas daudzās mājās. Šie cilvēki taupīja naudu savai laimei — savam dzīves mērķim. „Mums vajadzīga krāsu televīzija, jo kaimiņiem tāda ir..."

Sievietes domas pamazām aprima. Viņa ieņiga.

Saules stari viņu rītā pamodināja. Pilsēta bija kā izmirusi. Visapkārt valdīja klusums. Tikai reta mašīna aizsteidzās gar logu, tikai daži cilvēki bija saskatāmi ielās.

Svētdienas rīts. Tādēļ tāds klusums. Cilvēki bija banicā. Baznīcā? Nē, viņi gulēja!

Pēkšņi kāds klauvēja pie durvīm. Sieviete atvēra, un mājas īpašniece atvainodamās sniedza viņai mazu saini:

„Piedodiet, kundze, vakar pieņāca šī paciņa, bet biju tā aizņemta, ka piemirsu jums uznest. Piedodiet, ja iztraucēju."

Durvis atkal aizvērās. Sieviete par jaunu apsēdās pie loga un ilgi raudzījās adresē uz sainīša. Vai tiešām tas bija viņai? Kas gan būtu viņu atcerējies? Drebošiem pirkstiem viņa atraisīja auklu, attina papīru, izņēma no tā kastīti, kuŗā bija vēstule. Sieviete lasija:

— Mīļo māt!

Kā nu redzi, esmu vēl dzīva. Tikai šodien, pēc daudziem gadiem, izdevās dabūt Tavu adresi. Esmu tik priecīga, ka Tu vēl dzīvo sveika un vesela. Esmu jau apprecējusies un audzinu divas meitas. Dzīvoju tālu no Tevis, bet runāju ar Jāni, sāvu vīru, un vienojāmies Tevi apciemot Ziemsvētkos.

Ir pagājuši tik daudzi gadi, kopš liktenis mūs izšķīra Kurzemes krastā. Atceros ļoti maz no tās nakts, bet redzu vēl kā šodien, kā abas gaidījām laivu, kuŗa mūs uz Zviedriju vedīs. Bija auksta un tumša nakts. Pēkšņi mežā sāka šaudīties, cilvēki kliedza un skrēja uz visām pusēm, iedegās kaŗa ugunis. Un tad tikai atceros, ka sēdēju kādā laivā. Bija tik daudz cilvēku. Lija lietus, stindzināja vējš. Es raudāju. Kāda sieviete man bija appleciem aplikusi savu mēteli. Prasīju viņai, kur esi Tu. Viņa tikai atbildēja, ka mani vienu atradusi jūras krastā. Tā dzīvoju pie viņas, kamēr apprecējos.

Mīļo māt, nosūtu Tev siltu adītu jaciņu aukstajām ziemas dienām, lai tā Tevi silda, kā Tavs vārds un Tava seja sildīja manu sirdi katru dienu. Pievienoju arī vas segu. Bet tagad bija pavēle, kas jāpilda.

Grods izskatījās kā jaunkareivis, kuŗa platajai galvai nekādi nepiegūlās šaurās cepures malas. Vadot dzinēju kēdi un spraucoties cauri aizsnigušajām mastu vietām, kur egles zemajiem zariem sakļāvās dziļajā sniegā, viņš cepuri bieži pazaudēja, šķendēdamies un sapņodams par savu žokejmici, kuŗa viņu paglāba no visām dienesta neērtībām. Viņa piesarkušā seja dega nepatikā. Katru reizi, liekot galvā nokritušo cepuri, viņš kaut ko pie sevis dusmīgi murmināja.

Atskanot pirmajiem šāvieniem, Grods it kā nomierinājās. Tā bija zīme, ka viņa apgaitā, par spīti dziļajam sniegam un it kā pamirušajam mežam, uzrausta dzīvība. Viņa vadītie dzinēji bija izcēluši četrus gaŗaušus un divas lapsas, kas pēc īsa skrējiena un bēgšanas salima sniegā, mednieku ložu trāpītas. Tas bija notikums Groda jau palielajā mežinieka mūžā.

Varbūt tā bija laime, varbūt kaut kas cits. Varbūt arī kāds dīvains spēks no negribētās mežsarga cepures?

Agrīnā pēcpusdienā, salam no jauna kožoties piesniegušajā mežā, mednieki ar bagātīgām trofejām no Groda apgaitas devās atceļā. Kāds no laimīgajiem šāvējiem Grodam pat uzdāvināja sudraba papīrā ietītu cigāru duci.

Ziemsvētku vakarā Grods mani aicināja pasērst. Varbūt viņa sirds bija savāda un ilgi neizjusta prieka pilna? Varbūt viņš bija gatavojies pateikt man savas izjūtas, kuŗas pārdzīvoja medībās ar mežsarga cepuri galvā?

Bet es jau to nolasiju viņa pietvīkušajā sejā. Pirmās sekmes medībās viņā bija aizēnojušas mazo, bet ilgstošo nepatiku pret mežsarga cepuri. Mēs sašķindinājām glāzes ar svētku alu. Grodā beidzot bija atraisījies arī kaut kas no mednieka un uniformēta mežu sarga. Likās, viņa meža vīra dzīve bija kļuvusi pilnīgāka un krāsaināka.

Laukā, priecīgi mirdzēdamas, Ziemsvētku zvaigznes pāri Grodа apgaitai sijāja nakts sudrabu.

Laime

BAIBAS ŠMITAS—KALEJAS TĒLOJUMS

Upes viļņu vijums man gar kājām steidzas. Drīz pienāks ziema, un viļņi norims. Paliks tikai nepabeigts ceļojums.

Upes krastā sēžu viena savās domās un redzu rudens lapas, kuŗas rotaļādamās steidzas viļņiem līdz uz jūras dziļumiem. Upes dzidrajā ūdenī atspoguļojas koki ar zeltītajām un rūsganajām lapām, kuŗas vēsajā rudens vējā vēl šūpojas koku zaros. Rēnajā vējā vēl vijas putnu dziesmas, kuŗas arī drīz apklusīs, jo ziema nāk. Košās rudens lapas koku izstieptas rokas pamet un sagulstas koku pakājē brūnas, nedzīvas un traustas.

Ir skaisti še vēlreiz būt! Atgriežoties šajā dīvainajā vietā, atmiņā nāk še pavadītās dienas un vasaras, pārdzīvotās bēdas un prieki, asaras un smaidi. Bet visapkārt tagad savāds klusums. Še, kur vasarā bērni priecājās un smējās, palikušas tikai atmiņas.

Upe plūst. Tāpat kā dzīve. Iemetu pēdējo vasaras ziedu upes straumē. Mirkli tas nekustas, it kā raugās manī un vaicā: „Vai mani vairs negribi? Esmu pēdējais vasaras zieds — ar mani tu aizmeti vasaru..." Tad pēkšņi vilnis to saņem savās rokās, un mazais ziediņš pazūd upes straumē. Pazudusi arī vasara.

Ir nelespējami to saturēt. Tāpat kā rudens vēji ievada bargo ziemu, tā zūd arī visas kādreiz jaukās dienas, zūd jaunie draugi, zūd viss. Paliek tikai atmiņas, zelta atmiņas.

Šai atmiņu vijā ir kāds stāsts, par kuŗu daudzkārt domāju.

☆

Bija rudens vakars. Pilsētā plūda cilvēku straume; vieglās automašīnas un autobusi steidzās pa šaurajām un pelēkajām ielām. Saule norietēja aiz drūmajiem mūŗiem. Vēl nesen zilajās debesīs fabriku dūmu strūklas rēgojās neaizsniedzamā augstumā.

Pa vecas dzīvojamās ēkas piektā stāva logu pilsētas vakarā raudzījās kāda veca sieviete. Sēžot pie loga un veŗoties pilsētas kņadā, viņa asarainām acīm domāja par likteni: kādēļ viņai lemts vecuma dienas pavadīt šo mūŗu bezgalībā, tikai starp četrām sienām, bez jebkādas dzīvas dvēseles draudzības? Vai tādēļ viņa bija atstājusi savu dzimteni un devusies svešumā, lai dzīves saulrietu aizvadītu šai akmeņu cietoksnī? Arvien par jaunu viņa pārdomāja savas dzīves noieto taku.

Savādi. Bija rudens, bet nevienas zeltītās rudens lapas viņa vēl nebija redzējusi. Patiešām savādi. Lūkojoties pa logu, sieviete meklēja kokus, bet saskatīja veikalus, dzīvojamās ēkas, birojus, slimnīcas. Koku nebija. Bija gan ielas, satiksmes ugunis, autobusu piestātnes; tikai ne koku. Rudens krāsainība šai akmeņu bezgalībā nekur nebija saskatāma. Viņa zināja, ka pilsētas reizē ar tumsu vienmēr atdzīvojas. Pelēkajās pilsētas ielās tad mirdz daudzkrāsainas ugunis — sarkanas, zaļas, zilas un vēl dažādas. Veikalu nosaukumi un reklāmas tad laistās visapkārt. Cilvēku burzmā cits steidzīgs kā dienā, cits rāmu soli. Daži dodas ciemoties pie draugiem, daži uz kino izrādi, jaunie uz kādu balli.

—Tikai man nav neviena, pie kuŗa šovakar varētu aiziet... — domāja sieviete pie loga. — Esmu viena, neviens par mani vairs nedomā. Esmu nabaga; nav man draugu, nav man arī bagātības. Esmu tikai veca trimdiniece, tālu no dzimtenes un mājām...

Sievietes acis turpināja vērot cilvēkus ielās. Visi kaut kuŗp devās, visiem bija kāds mērķis, kāds uzdevums, tikai viņa nekur nebija vajadzīga. Viņa bija vientuļa, bet ne vienatnē. Viņa bija kopā ar cilvēkiem, bet tomēr viena. Viņa bija kā svešinieks, kas nejauši iekļuvis svešā pasaulē. Viņa bija kā nevajadzīga lieta, kas nejauši nonākusi pie kāda, bet kuŗu nevar ne izmest, ne atdot atpakaļ.

Lūcija Cauka

ZIEMSVĒTKU LAIKS

Tik izšķērdīgi bagāts,
Ir Ziemsvētku laiks!
Kā burvis tas atver durvis,
kā burvis tas atver sirdis,
ienāk sasilda, iepriecina.
Šis prieks mirdz svecīšu gaismā,
gavilē svētku zvanos,
uzplaukst kā zieds
bērnu acīs un smaidos.
Un šī bagātība liekas
kā mīļa roka, kas noglauda galvu,
kas aicina, sauc tevi vārdā ...
Nav tālumu vairs, kas šķir,
Tik tuvums ar visiem, kas mīļi.

Abas eglītes auga meža malā, pāris soļu viena no otras. Garākā tuvāk lauku ceļam, mazākā vairāk uz meža pusi. Garākā nebija gaŗa vien, bet arī kupla un aizsedza mazajai uz pasauli skatienus. Tāpēc gandrīz katru rītu mazā lielajai prasīja: ko redz pasaulē? Ja garastāvoklis labs, lielā bija laipna un runāja. Pavasaŗos stāstīja, kuŗā tīrumā

Dīķmaļi miežus vai auzas sēj, kur kartupeļus dēsta; kur ziemāji jau vējā viļņojas, par cik āboliņš gaŗumē pastiepies un sarkano ziedu pogu izplaucējis.

Vasarās bija citi stāsti. Tad laudis strīķēja izkaptis, gāza smaržīgo āboliņu vālos un, augstajiem vezumiem līgojoties, uz mājām veda. Agrās rīta stundās, kad zāle rasas pilna, nopļāva pie mājām esošās mazās pļaveles, izkaltēja un sienu tāpat kā āboliņu uz mājām aizveda. Kad uz tālajām pļavām brauca, to mazā eglīte pati redzēja, jo ceļš uz tām veda gar mežmalu, tieši gaŗām abām eglītēm. Tad baloja rudzu lauki, dzeltēja kviešu druvas. Pirmie stati tīrumos bija tie, kas teica, ka rudens klāt. Un pēc rudziem un kviešiem pļava miežus un auzas. Tad kūla labību, raka kartupeļus.

„Redz, grāvmalā jau pilādzim ogas sarkanas metas."

Kad to lielā egle pateica, mazā zināja, ka rudens vēji drīz vien bargi un neatlaidīgi ocīs abām zarus, galotnes tuvāk zemei lieks.

Kaimiņos augot, abas egles bija sadraudzējušās, bet lielā kā jau lielāka un varenāka, turēja sevi par mazo pārāku un labāku. Runāja ar to tikai tad, kad patika. Ja garastāvoklis slikts, atrūca, ko nīkstot un lielāka neaugot.

„Ja manis nebūtu, tu dzīvotu kā pēdējā muļķe. Nezinātu neko, kas pasaulē notiek."

Ziemā ko redzēt un stāstīt bija daudz mazāk. Visa plašā pasaule auksta un balta. Arī eglēm galvās biezas sniega cepures. Tik vien varēja pastāstīt, pāri laukam uz Robežnieku siena kaudzi aizcilpojot Pelēcis, ka baltā lipā vien paspīdot un gaŗās ausis lēkājot. Pie tās pašas siena kaudzes, gan tikai krēslas stundās, izsalkumu apmierināja meža vecu vecie iemītnieki — stirnu tēvs Bucis un māte Buciene. Ēst abi uz kaudzi piesardzīgi, apstādamies, apkārt skatīdamies. Bucis pa priekšu, Buciene pāris soļu aiz viņa.

Kad vīri Dīķmaļu sētā zirgus jūdza, zināja, ka brauks vai nu uz tālajām pļavām pēc siena, vai mežā malku cirst. Un to bez lielās palīdzības vienmēr uzzināja mazā pati. Kā uz vienu, tā otru vietu vīri brauca pa ceļu gar eglēm. Ja ragavās cirvji un zāģi, brauca malku cirst, vai, kā vīri paši teica, siltumu mājās vest. Tad mežā visu dienu šņāca zāģi un klaudzēja cirvji. Šņākdamas zemē gāzās priedes un egles. Krītiena troksnī atbalsojās tālu sasalušajā mežā, un stiprie zari uzsvieda gaisā veselus kalnus sniega putekļu. Tad arī drīz vien gaisā pacēlās dūmu mutuļi un liesmu stabi. Sīkos zarus vīri mājās neveda. Tos uz vietas sadedzināja. Ja ugunskurs neatradās pārāk tālu, eglēm uguns puses sāniem bija silti kā vasarā. Skujas vairs nebija cietas un asas kā adatas, bet mīkstas un lokanas. Kokus pašus un resnos zarus vīri bluķos sazāģēja, ragavās krāva un uz mājām veda.

Kad rītos, pa ce
riem katrās ragavē
ram bomām, egle
brauc uz tālajām p
na. Vakaros uz m
ca augsti sakrauti
nosietiem siena
kuŗiem lielā egle
jām zaru rokām
kumšķim laukā iz
bežnieku šķūni va
ja, tas pats Pelēcis
ciene tad vienmēr
ciemoja, mielojās
vākto sienu un j
tīja.

Kādā dienā Pelē
bežnieki jau atkal
istabā lielu egli. T
gadu, nocērt koci
bā, pāris dienu p
tad izmet sētmalā,
dedzina. Apkārt
visu novērojis."

„Ne jau nu kat
nā met, sacērt ū
lielā egle bija g
arī gudri runāja.

„Tādu skaistu u
ni jau nu malcier

Pelēcis viņas v
jās. Izsalkumu ar
šos sienu apmie
cilpoja dziļāk me
svētku puteņi pa
veidīgos vālos ne
pašam alz kažoka
lajai eglei gribējā
ņa bez prasīšanas
jai, ka arī pati k
maļu logā esot r
Izgreznotu. Staltu
tēm zaros.

„Kā pati saule

„Jā," mazā nop
liela, tu daudz k
kā."

„Ja Dīķmaļi ma
tu, gadu no gada
Mulcienā mani ne
kā necīrstu."

Un šal ziemā
Ziemsvētkiem uz
veda abas eglītes
zo. Lielo ienesa s
Tai zaros sakāra
āboliņš, zelta un
stus. Visam pāri
ļu matus. Zaros
sainas svecītes. K
stāvēja saimnieku
tabā un nožēloja,
miņienes neredz,
žu tajā skaistā, cil
bērni tai apkārt l
vanu kalni zem t
krauti.

To mazā eglīte
pēc lielās egles ar
zā bija ienesta D
istabā. Parasti D
ņāja tikai vienu
gadā gadījās tā,
slima viņu vienīgē
gadiem Jānītis ko
ka bērniem s
ap egli lēkāja un
jās, kopā ar citie
ņēma. Bet tagad

Valts Si

Nāk atk
Drīz gai
Tā

Jau gad
— Miers
Tik

Vēl pār
mums t
gauž
Kā gan
kas tiko
pēc aizg
un mūsu
darba au
kam ska
mūsu dz
Kā

Nav spēk
kas teikt
ne tiem,
kam jād
kam būt
ka mieru
ka nerod
ja citam
kas

No austr
nāk lieli
kam prā
kam sird
mīles

Nav seno
Par māc
mums ik
un Labā
nav jāteic
bet d

Lai cerīb
reiz cilvē
un miers
virs

Divas eglītes

ELLAS ANDERSONES PASAKA

Abas eglītes auga meža malā, pāris soļu viena no otras. Gaŗākā tuvāk lauku ceļam, mazākā vairāk uz meža pusi. Gaŗākā nebija gaŗa vien, bet arī kupla un aizsedza mazajai uz pasauli skatienus. Tāpēc gandrīz katru rītu mazā lielajai prasīja: ko redz pasaulē? Ja garastāvoklis labs, lielā bija laipna un runāja. Pavasaŗos stāstīja, kuŗā tirumā

Dīķmaļi miežus vai auzas sēj, kur kartupeļus dēsta; kur zemāji jau vējā viļņojas, par cik āboliņš gaŗumā pastiepies un sarkano ziedu pogu izplaucējis.

Vasarās bija citi stāsti. Tad ļaudis strīķēja izkaptis, gāza smaržīgo āboliņu vālos un, augstajiem vezumiem līgojoties, uz mājām veda. Agrās rīta stundās, kad zāle rasas pilna, nopļāva pie mājām esošās mazās pļaveles, izkaltēja un sienu tāpat kā āboliņu uz mājām aizveda. Kad uz tālajām pļavām brauca, to mazā eglīte pati redzēja, jo ceļš uz tām veda gar mežmalu, tieši garām abām eglītēm. Tad baloja rudzu lauki, dzeltēja kviešu druvas. Pirmie stati tīrumos bija tie, kas teica, ka rudens klāt. Un pēc rudziem un kviešiem pļāva miežus un auzas. Tad kūla labību, raka kartupeļus.

„Redz, grāvmalā jau pīlādzim ogas sarkanas metas."

Kad to lielā egle pateica, mazā zināja, ka rudens vēji drīz vien bargi un neatlaidīgi iocis abām zarus, galotnes tuvāk zemei lieks.

Kaimiņos augot, abas egles bija sadraudzējušās, bet lielā. kā jau lielāka un varenāka, turēja sevi par mazo pārāku un labāku. Runāja ar to tikai tad, kad patika. Ja garastāvoklis slikts, atrūca, ko nīkstot un lielāka neaugot.

„Ja manis nebūtu, tu dzīvotu kā pēdējā muļķe. Nezinātu neko, kas pasaulē notiek."

Ziemā ko redzēt un stāstīt bija daudz mazāk. Visa plašā pasaule auksta un balta. Arī eglēm galvās biezas sniega cepures. Tik vien varēja pastāstīt, pāri laukam uz Robežnieku siena kaudzi aizcilpojot Pelēcis, ka baltā lipa vien paspīdot un gaŗās ausis lēkājot. Pie tās pašas siena kaudzes, gan tikai krēslas stundās, izsalkumu apmierināja meža vecu vecie iemītnieki — stirnu tēvs Bucis un māte Buciene. Iet abi uz kaudzi piesardzīgi, apstādamies, apkārt skatīdamies. Bucis pa priekšu, Buciene pāris soļu aiz viņa.

Kad vīri Dīķmaļu sētā zirgus jūdza, zināja, ka brauks vai nu uz tālajām pļavām pēc siena, vai mežā malku cirst. Un to bez lielās palīdzības vienmēr uzzināja mazā pati. Kā uz vienu, tā otru vietu vīri brauca pa ceļu gar eglēm. Ja ragavās cirvji un zāģi, brauca malku cirst, vai, kā vīri paši teica, siltumu mājās vest. Tad mežā visu dienu šņāca zāģi un klaudzēja cirvji. Šņākdamas zemē gāzās priedes un egles. Kritiena trokšņi atbalsojās tālu sasalušajā mežā, un stiprie zari uzsvieda gaisā veselus kalnus sniega putekļu. Tad arī drīz vien gaisā pacēlās dūmu mutuļi un liesmu stabi. Sīkos zarus vīri mājās neveda. Tos uz vietas sadedzināja. Ja ugunskurs neatradās pārāk tālu, eglēm uguns puses sāniem bija silti kā vasarā. Skujas vairs nebija cietas un asas kā adatas, bet mīkstas un lokanas. Kokus pašus un resnos zarus vīri bluķos sazāģēja, ragavās krāva un uz mājām veda.

Kad rītos, pa ceļu braucot, viriem katrās ragavās bija pa gaŗam bomim, egles zināja, ka brauc uz tālajām pļavām pēc siena. Vakaros uz māju viņi brauca augsti sakrautiem un stingri nosietiem siena vezumiem, no kuriem lielā egle savām stiprajām zaru rokām vienmēr pa kumšķim laukā izrāva. Kad Robežnieku šķūnī vairs siena nebija, tas pats Pelēcis, Bucis un Buciene tad vienmēr lielo egli apciemoja, mielojās ar zaros savākto sienu un jaunumus stāstīja.

Kādā dienā Pelēcis teica: „Robežnieki jau atkal vakar ievilka istabā lielu egli. Tāpat kā katru gadu, nocērt kociņu, ienes istabā, pāris dienu papriecājas un tad izmet sētmalā, sacērt un sadedzina. Apkārt lēkājot, esmu visu novērojis."

„Ne jau nu katru egli malciena met, sacērt un sadedzina", lielā egle bija gudra un tādēļ arī gudri runāja.

„Tādu skaistu un kuplu kā mani jau nu malciena nemestu."

Pelēcis viņas valodā neklausījās. Izsalkumu ar zaros iekŗušos sienu apmierinājis, viņš iecilpoja dziļāk mežā, kur Ziemsvētku puteņi palso sniegu viļņveidīgos vālos nedzina un vējš pašam aiz kažoka nelīda. Bet lielajai eglei gribējās runāt, un viņa bez prasīšanas stāstīja mazajai, ka arī pati katru gadu Dīķmaļu logā esot redzējusi eglīti. Izgreznotu. Staltu. Gaišām svecītēm zaros.

„Kā pati saule tā spīdēja."

„Jā," mazā nopūtās. „Tu esi liela, tu daudz ko redzi. Es neka."

„Ja Dīķmaļi mani istabā ienestu, gadu no gada mani glabātu. Malcienē mani nesviestu un malkā necirstu."

Un šai ziemā iznāca tā, ka Ziemsvētkiem uz Dīķmaļiem aizveda abas eglītes — lielo un mazo. Lielo ienesa saimnieku galā. Tai zaros sakāra vizuļus, sārtus ābolus, zelta un sudraba riekstus. Visam pāri pārklāja eņģeļu matus. Zaros sasprauda krāsainas svecītes. Kā karaliene tā stāvēja saimnieku lielākajā istabā un nožēloja, ka bijušās kaimiņienes neredz, cik daudz jaužu tajā skatās, cik skaisti ģērbti bērni tai apkārt lēkā un kādi dāvanu kalni zem tās zariem sakrauti.

To mazā eglīte neredzēja, bet pēc lielās egles arī neilgojās. Mazā bija ienesta Dīķmaļu kalpu istabā. Parasti Dīķmaļos dedzināja tikai vienu eglīti, bet šai gadā gadījās tā, ka kalpam saslima viņu vienīgais dēls. Citiem gadiem Jānītis kopā ar saimnieka bērniem saimnieku galā ap egli lēkāja un par to priecājās, kopā ar citiem dāvanas saņēma. Bet tagad Jānītis no gultas laukā netika. Tā īsti nekas nesāpēja, tikai mugura, bet kājas neklausīja. Citādi stiprie lieli bija kļuvuši kā pātagas. Ārsts brauca katru nedēļu, bet zēnam labāk nekļuva. Lai dēls galīgi bez svētku spožuma nepaliktu, Zīgurs, saimniekam lielo egli cērtot, nocirta arī mazo un nolika to pie bērna gultas uz galdiņa. Protams, mazās eglītes zaros nebija ne tik spožu, ne tik daudz vizuļu kā lielajai, bet, savā eglītē skatoties, Jānītim acis mirdzēja kā zvaigznes debesīs. Līdz šim mazā eglīte bija dzīvojusi lielās ēnā un virskundzībā, pasauli lielās egles acīm skatījusi, priecājusies un bēdājusies, kad to darījusi lielā. Tagad tā bija patstāvīga. Tā sagādāja slimajam bērnam prieku, tādam, kas pats ne soli paspert nespēja, tai apkārt skraidīt nevarēja, bet acis no tās nenolaida un tās zaŗus ar savu bālo roku glāstīja.

Pagāja svētki. Lielā egle istabas vidū ieņēma daudz vietas. Pats savu roku saimnieks to iestūma kaktā, un tur, neviena neievērota un neapbrīnota, tā palika līdz Zvaigžņu dienai. Tad tai atņēma visus vizuļus un, tāpat kā citiem gadiem pārējās egles, to iznesa ārā un izsvieda malcienā. Sākumā lielā egle par cilvēku izdarībām bija tik pārsteigta un apjukusi, ka ne uztraukties, ne dusmoties nespēja. Gulēja un domāja, ka nepateicība vienmēr bijusi pasaules alga. Svētkos par mazo eglīti tā bija domājusi maz. Tagad to atcerējās.

„Uz Dīķmaļiem atveda kopā ar mani. Kaut nu neredzētu, ck necienīgi ļaudis ar mani apgājušies."

Un tā arī notika. Vēl tai pašā dienā Zīgurs blakus lielajai nolika mazo eglīti. Lielā likās to neredzam, skatienu uz tās pusi nepagrieza, ne vārda nerunāja. Skatījās mazajai pāri un brīnījās. Par laukā izsviešanu viņa pati jau vairākas dienas dusmojusies, bet šī te smaida. Un lielā nenocietās:

„Ko nu smaidi? Izsvieda laukā tāpat kā mani."

Bet mazā nebeidza smaidīt. Pirmo reizi mūžā tā varēja lielajai stāstīt savus piedzīvojumus.

„Es sagādāju slimajam Jānītim prieku," viņa teica. „Atceries, kad Dīķmalis pašā mežmalā zemi uzplēsa un tur linus iesēja. Atceries, cik ziliem ziedi tie ziedēja. Tik zilas ir Jānītim acis, un tajās bija tik daudz prieka kā pavasaŗos saulainai dienai. Mani viņš katru dienu glāstīja un apbrīnoja. Vīpa tēvs mani jau sen laukā sviest gribēja, bet Jānītis arvien lūdzās, lai vēl vienu dienu pagaidot. Es esot viņa eglīte. Pirmo reizi mūžā viņam esot pašam sava eglīte. Un viņa zilajās acis bija asaras. Prieka asaras. Un atkal acis izskatījās kā saules apspīdēts un rasu pielijis zilais līnu lauks. Un kad šodien tēvs mani tomēr laukā nesa, zēns nolauza mazu zariņu un teica, ka paturēšot to sev no manis par piemiņu."

„Atradusi, par ko smaidīt," lielā rūca. „Kas man par to, ka citiem prieks? Mūs iznicinās. Sacirtīs un sadedzinās tāpat, kā mežā nozāģēto koku zarus."

„Būs siltums. Vai atceries, ka lielo ugunskuru siltumā mūsu bargajos salos sastingušās adatas kļuva mīkstas un lokanas? Siltums kausē. Arī ledu. Un pat cilvēku sirdis siltumā atkūst. Kas par to, ka es pelnos un dūmos pārvērtīšos? Savā mūžā vismaz viena cilvēka bērna sirdi esmu iepriecinājusi un sasildījusi."

Lielā egle tikai nopūtās, jo, cirvi pār roku pārsviedis, uz malcieni kāpa Zīgurs.

ARNOLDS APSE

Vēstule no Klosterkalna

TICĪBAS APLIECINĀJUMS 18. NOVEMBRĪ

1944. gada 18. novembrī biju Pomerānijā, Piricas slimnīcā. Vakarā visi šīs slimnīcas ievainotie latviešu karavīri sapulcējāmies atsevišķā istabā; atnāca arī daži ciemiņi no bēgļu nometnes pilsētas nomalē. Mums šis bija pirmais 18. novembris svešumā, un sejas liecināja, ka ikviens domā to pašu smago domu, nomokās ar neatbildamo jautājumu: kur gan mēs būsim nākošajā 18. novembrī? To nezināja arī kapteinis Eglītis, lai gan arvien bija ticējis taisnības uzvarai, un viņa runa bija klusa un īsa. Donātam Majinovskim granātas šķemba pie Jelgavas bija norāvusi roku, bet skaisto balsi kaŗš viņam nebija atņēmis. Donāts sāka „Es dziedāšu par tevi, tēvu zeme", bet pēkšņi pār viņa vaigiem noritēja asaras, balss aizlūza, un dziesma palika nepabeigta. Arī man bija jāsaņemas, lai balss neaizlūztu, lasot impresijas, kuŗas todien biju ierakstījis savā karavīra piezīmju blokā:

„Snieg. Varbūt arī manā dzimtenē sniegs. Varbūt manas ziemeļu dzimtenes upes jau aizsalušas, upes, kuŗu ūdens sajaucies ar asinīm. Varbūt manas dzimtenes kaŗa negaisos uzvandītie lauki jau sastinguši, tāpat kā sastinguši tie, kuŗi krituši par šiem laukiem.

Varbūt vējš dzen sniegu pār kapenēm, pār neapraktajiem. Sniegs apsedz visu. Un mēs, kas vēl šodien esam dzīvi, velti saukšim un gaidīsim. Vai mēs kādreiz atradīsim viņu kapus? Varbūt kādreiz kāds no mums dzimtenē atradīs savu mīļo pēdas un pa tām aizies pie aizmirsta kapa. Varbūt kāds, jo daudzi no mums vēl paliks kauju laukos. Bet kapus austrumu tundrās mēs neatradīsim neviens.

Sniegputenis pār mūsu dzimteni. Dvēseļu putenis pār mūsu dzīl

PRIECIGUS ZIEMAS SVĒTKUS UN LAIMĪGU 1969. GADU

HAMILTONĀ novēl:

O. ANDERSONS DELICATESSEN

26 Market St.
Hamilton, Ont. Tel. JA-7-9896

SAKAS PARCEL SERVICE

Nosūta uz Latviju: automašīnas, motociklus, TV aparātus u.c.

620 Barton St. E.
Hamilton, Ont. Tel. LI-4-7239

ATLANTIC JEWELLERY

Piedāvā: Šveices pulksteņus, latviskas rotas lietas u.c.

170 James St. N.
Hamilton, Ont. Tel. 529-1487

ACE Hardware

1519 Barton St. E. Tel. 544-5687
Hamilton, Ont.
V. Sebriņš

KREIŠMANIS INVESTMENTS

47 Forest Ave. Tel. JA-7-5679
Hamilton, Ont.
R. Kreišmanis

C. G. TODD LTD.

REALTOR

418 Main St. E. Hamilton, Ont.
Tel. JA-8-6336
Latviešu pārstāvis Mārtiņš Jakovics

Davis J. O'Leary, Q.C., B.A.
Waldemar Zimmerman, L.L.B., B.A.
Advokāta un notāra biroja

Terminal Towers
105 Main St. E. Hamilton, Ont. Tel. 525-3510

T. J. A. Ferguson and Son Ltd.
INSURANCE

418 Main St. E.
Hamilton, Ont. Tel. JA-8-8434

John S. Millar, B.A.
ADVOKATS

15 King St. W., Hamilton, Ont. Tel. JA-8-1186

„Lai brīniškā Ziemsvētku vēsts jūs pavada visu nākošo gadu!"

JOHN SMITH M.P.P.

HAMILTON MOUNTAIN

PRIECĪGUS ZIEMAS SVĒTKUS UN LAIMĪGU JAUNO GADU
novēl klientiem un draugiem

E. Robežgruntnieks
79 Main St. E.
Hamilton, Ont.
Tel. JA-8-8966
ROBEZ & DONNELLY, LTD.
Realtors & Appraisers

Opokritipļuters

PATENTVALDĒ PATS SOV GUDRE GĀL IEĶILEJS KRIŠS ĶEPALS

Man brūt Dižpāķ Emmiš jou no bērn dienem tā ka sasites a tejāter. Ku tik kād spēlšan va kumēdiņ rādšan notiek, viš visur tur iekše, bet skols gades Ziemsvētik vakrē viš vienmēr dabej iet pa Ziemsvētik vec. Es vēl tagd atceres, ka tādes reizes man pielik vilkt Ziemsvētik več lieles kamans a smage dāvan mais pa skols plike grīd. Bet Emmiš Ziemsvētik vec spēlej dikt lab, un es a sav kamniņ vilkšan ret kad tik viņem līdz. Vēlakes gades Emmiš iztaisjes pa smuk jaunkundz un spēlej vēl lielāk tejāter, tālab viņ visē Piltens pāgste pazin doudz labāk pa bezmer va dižem prāģrem. Ja nebūt uznācs trakeis kar laiks, viš būt aizbraucs uz Rīg, un ta jūs tik rēdzt kād tejāter viš tur nospēlt. Vēl tād bišķ tejāter dabej paspēlt nometņ laikes, bet līdz ko mēs atbrouc uz šito nouds rāvej zem, manem Emmiņem tejāter spēlšan izgāj no prāt, tāpat kā gaiss no caure outiņ riep.

Pa dien mums bij jātais noud, vakres jāsarge ventiņ ogste kultūr, jāvāc ziedjum un citād jācīnes, la touts zaļem kokem nelūzt zar un nebierst laps nost. Tāde valsts dārbe, tāpat kā kulšans talkē, nevar cits citem pa kājem pītes, bet katrem jāstāv save viete un jēdar tas, ko liek. Tā šans biedrības priekšnieks Ješk Puķpodiš bij izdomejs, ka nedeļs beiges, tūliņ pēc algs dien pēc kārts var rīkt kultūr diens, dziesm diens, jaunatns diens, rakstniek diens, medniek diens, vārd diens, dzimšan diens un visāds cits šans diens.

Līdz ko pienāc kārt tejāter dienem, mane Emmiņē pamodes vece nik, un viš uzpūtes kā zāģellaiv jūrmale. Uz man viš paskatjes kā ziergs uz zvierbul un patēc, ka beidzt pienācs laiks, la viš ar parādt sov īste vāršan atraistes no zems pīšļem un kā sputņik uzskriet gaise pašes māksls ogstumes, kur nebūs jāvār kāpost un jārīke lotrijs. Es a piekrit, ka a tukš vēder va vienmēr ogstāk uzskriet, un tā mans Emmiš katr vakar sāk iet uz mēģnājumem, bet save istabe salik spieģels ga visem sienem no grīd līdz griestem, la majes pats a var mēctes.

Reizem man palik šķība duš skateties, cik tād skriešan māksls ogstmes i dikt grūt, un tālab es bij priecīgs, ka beidzt pienāc tejāter dien. Emmiš piekodnej, la es pajem bodē viss avīzs, ku pa viņ būs smuk aprakstets.

Bodnieks nobrīnjes vien un noprasej, va man istabē tapets noplīsušs, ka uzrēz sadomjes avīzs pierkt un vēl tik lielē skaitē. Viš gribēj man iestāstet, la pa tād noud labāk pasūt avīz priekš vis gad. Bet es viņ pasūtej pie vell, jo todien man nebij vaļ un prāts nemaz neneses uz strīdšanes. Man bij jāsteidzes pie sov Emmiņ un jālas viņei priekše, kas tur rakstets. Tād lasšan nebūt nemaz tik grūt liet, bet dikt grūt ir atrast to viet, ko grib laset. Pēc otre kafijs krūz mēs tomēr atrad, un līdz ko es sāk laset, Emmiš priecīgs smaidej.

„Kad lugs galveneis varons Jāns bij apēds banān un miz nomets uz grīd, skatuvē strauje skrējiene kā jātniek ziergs pie padebšem parādjes viņ iecerēte brūt Zuzan. Jāns priecīg noslocej mut un tūliņ sāk bučties. Zuzans atsaucīge pretspēl bij tik pārliecnoš, ka viņ ab neredzēj nomeste banān miz un mīņdamies uzkāp tai vierse. Tā piedzīvjums un skatuvs rutīns trūkam dēļ ab nogāzes ga zem, ko neaptēste skatītāj nespēj saprast un a laikmetīg kāpnāt intres gaidej, kas tur tālak notikses. Va nu Zuzan bij apdauzējs kād vārīg viet, va nobijes no kritien, bet vis tejāter laik viš pa skatuvs dējem staigej ka gov pa led. Joune (gan ne vais gades) aktris, ko dzīve vis pazīst kā Dižpāķ Emm, tomēr i labs pienesams mūs sašļukušē tejāterniek saime, un lab režisor rokes a laik no viņ va iznākt iten labs liets koks."

„Tā i cūceb!" iebļāves mans Emmiš un metes man vierse.

„Va tev prāts, Emm," es ķepreļes pretē. „Es tač izlasej tik to, kas avīzē rakstēts."

„Es tād avīz uzspers gaise! Vis mūž es i spēlējs tejāter, un tagad viņ no man taises liets kok," pa Emmiņ acem nāc āre asars, tāpat kā ūdens pa Stabrag klint.

„To jou es zin, ka tu vis mūž i spēlējs tejater, bet tie cit to nezin," es gribēj viņ miernāt.

Ko dome! Emmiš nomierneļes a, sasprūd abs roks sānes un nostājes manē priekše.

„Ak, vis mūž es tev i tejāter spēlējs?" viš man noprasej tāde balse, ka man ceļ sāk lodztes.

„Bet Emmiņ, smuke pujen, kalab tu skal dome šķīb? Es tik tēc to paš, ko tu. Tev un visei tejāter mākslei i liel netaisnīb nodārt, tālab es piedomes, kā to liet va glābt."

Ka es tā lab bij apsolijes, Emmiš nomiernājes, un mēs vēl izdzēr krūz kafij.

Vis nedej es punktierej, ka tāds avīz i tik pa post un nelaim. Viens tur ierakst, ka mans Emmiš staigejs kā gov pa led. Cits lasšans vēstle cērt prete, ka Emmiš i plīvnajes pa gais kā zos pēršans laike, bet tie cit slave Emmiņ māknes stumdam. Tas tik i bijs viens tejātrs, un pēc tād skatšanes viņ trīs diens nav vārjuš ne ēst, ne gūlt, ne krēsle nosēdet. Pats Emmiš paliek pie sov, ka viš viens pats kā sputņiks uzskrējs gaise, bet tie cit tejāter māksle palikšes četrrāps uz zem.

Es nevarej saprast, kuš te rune taisneb un kuš pļuren tik nieks. Vis nedej es staigej domdams, kālab polcists pa vesel verst va patēkt, cik ātr es i broucs, ārsts va ieskates a tād aprāt man iekšes un patēkt, va tur akmeņ oug va sēns, bet pa televīzij va skaidr parādet, kā zob jāmazge, kād pidžam jāvelk mugre un kurē vietē bitņik tais dump. Un mēs, ventiņ tout, a ougste kultūr plēš viens otrem mats no gāl nost tālab vien, ka Emmiš uzskrējs gaisē kā sputņiks.

Algs diene es redzēj, ka man vārd a strādšans stundem salaid kompļuter pa vien gal iekše, un tūliņ pa otr gal iznāc noud āre. Nu man tā bild bij skaidrs, ka jāiztais tād paš mašin, va Emmiš uzskrējs gaise, va palics četrrāps uz zem. Es pakšer sov noud un steidzes uz elektriske bod. Tur es sapierk višāds elektriskes drāts un steidzes mājes taiset kompļuter.

Es izvilk istabs vide televīzij aprāt un piešķepslej tur patfon klāt. No vann istab es atnes matžāvjame aprāt, bet no pagrab uzdabej ogše vešs mazgajame mašīn. Tos es salik a elektriskem drātem tā kope, la viss mašīns strāde uzrēz. Ja nu tād vešmašīne laids tās vēstuls iekše un bišķ apžāves, tad pa patfon nāks āre skaidr taisneb, bet televīzeje tas parādses bildes.

Tā, dūšīg strādams, es iedomjes, ka tagad man bild būs iekše vises avīzes pa vis pierme lap, un visād diž vīr neses noud maz maisem iekše, la tik dābt taisneb pa biedrīb pilnsapulc, bērndārz kor koncert, medniek šoušans sacīkstem, rakstniek dienem, ku vis māces laset, bilžu skatem un visem citem būšnem. Bet es nebūs muļķs, es tik izmēģnās sov mašīn un tūliņ uz patent vald prom, la nedome neviens man šmaukt. Biedrības vais nevajdzs opcicij, kas zin vis taisneb, un gudrem kritikem nebūs jāmežģe mēl no žokļem āre strīdtes ar muļķ baurem. Tālab man mašīn vis souks pa opokritipļuter.

Tāde liele prieke es salaid viss papīrs pa Emmiņ tejāter vešmašīne un grūd štepsel siene iekše. Bet tov trakum. Uzrēz dzierkstels nolec man ga pierkstem un acem, bet vis istab palik tumš. Es nemaz nedabej atsjēgtes, kas te notices, ka saimniec jou a svec stāvej pie dorem.

„Akal tu man izspērs korķs," viš sāk uz man rātes.

„Bet es tavem korķem nemaz nav klāt ķeres," es tūrjes pret.

„Cik rēz es tev nav tēcs, ka tu nedrīst kafij vārt un bārd dzīt viene reize," man saimniec nepadeves.

Lab, ka tāde tumse viš neredzēj, kād bārd es i dzīns. Es nodomej, ka tād tejāter spēlšan manem opokritipļutram būs bijs pa stipr. Otre diene es nopierk saimniecei jouns korķs, tāds lab stiprs un veļsmašīne sabēr no ploukt viss grāmats iekše. Vien laik tur dikt kratjes, tā kā papīr pa gais gāj, bet līdz ko tā kratšanes apstājes, viens smuke balse pa patfon tēc:

„No visem drazgem, kas uz papīrem sasmērts, skaidr va redzt, ka Kriš Ķepal gāle nov Rīgs biezpiens va Vidzems kaņeps, bet skaidrs Vents ūdens. Tālab tād rakstīšan viņam tek kā plosts pa Vent, un vis cit la pastāv male un noskates. Rakstniek dienes viš viens pats tik drīkst taiset mut vaļe, un ja pasoul neapgriezses a kājem gaisē, ta pēc divsimt gad Krišs Ķepals kā piermeis ventiš dābs Nobel prēmij." Krišs Ķepal

Teicama atsauciba Ziemsvētku akcijai

Vienu no galvenajām līdzekļu vākšanas akcijām aprūpes un nacionālajam darbam Kanadas DV saime veic Ziemsvētku laikā. Par gadskārtēju tradiciju kļuvusi latvisko Ziemsvētku apsveikuma kartīšu pievienošana aicinājumiem, tā atsaucīgajiem ziedotājiem par savu ārtavu gūstot arī zināmu pretvērtību. Protams, apsveikuma kartītes ir gaumes lieta, kas ne vienmēr visu prasības apmierina vienādi, bet daudzo gadu pieredze Kanadas DV zemes valdes darbiniekiem devusi iespēju uzlabot kartīšu tehnisko apdari, kā arī pieskaņoties vairākuma prasībām. Ziemsvētku kartīšu izplatīšanu visā Kanadā veic atsevišķas DV nodaļas, pie tam lielākā — DV Toronto nodaļa vien šogad izsūtījusi 1100 komplektu un ziedojumu aicinājumu, uz tiem jau ap 500 saņēmēju atsaukušies, kopsummā ziedojot nedaudz vairāk par 2000 dol. Tā kā kartīšu pārdošanas cena ir 2 dol. par komplektu, tad ziedotā summa rāda, ka caurmērā ziedotāji apmēram tikpat daudz devuši arī aprūpes darbam un nacionālo mērķu sekmēšanai.

Atsaucīgie ziedotāji varēja izvēlēties, kādam mērķim nauda izlietojama: palīdzībai tautiešiem aiz dzelzs aizkara, invalidiem un to piederīgiem, veco un slimo tautiešu aprūpei, kultūrāliem mērķiem, bez norādījuma vai pēc speciāliem norādījumiem. Līdzšinējās atbildes liecina, ka vislielākā atsaucība ir veco un slimo tautiešu aprūpei. Samērā daudz ziedots arī bez sevišķiem norādījumiem, bet kultūrāliem mērķiem līdz šim ienākusi tikai neliela summa. Individuāli lielākie ziedojumi ir 25 dol., bet skaitliski visvairāk ziedojuši pa 5 dol. no personas vai ģimenes. Kā jau bieži piedzīvots arī citās organizācijās un līdzekļu vākšanas akcijās, vislielāko atsaucību izrāda vecākās un vidējās paaudzes piederīgie, kuŗi ne katrreiz materiāli vislabāk situēti. Turpretim jaunās paaudzes akadēmiskā saime, kas ieguvusi zinātniskus grādus un reizē ar to, ieņemot atbildīgus amatus, ir labāk situēta arī materiāli, parasti neatrod par vajadzību piesūtīt pat minimālo atlīdzību par saņemtajām Ziemsvētku kartītēm. Viņu aizbildinājums, ka kartītes nav pieprasītas vai pasūtinātas, ir pareizs, un tādēļ atlīdzību juridiski nevar pieprasīt.

Tas līdz šim arī nav un netiks darīts, jo ar kartīšu piesūtīšanu DV organizācija nav domājusi tīri tirdzniecisku darījumu, kā tik bieži Kanadā rīkojas dažādi viesīgie uzņēmumi. Izņemot tiešos izgatavošanas darbus, visu pārējo veic organizācijas darbinieki brīvprātīgi un bez atlīdzības, un tā ziedotājiem piesūtītās Ziemsvētku kartītes galvenokārt domātas kā pateicība par atsaucību. Nekādā gadījumā tā nav salīdzināma ar vietējo Ziemsvētku kartīšu rūpniecību un masu produkciju. Vēl varētu piezīmēt, ka līdzīgā veidā, piesūtot Ziemsvētku kartītes, līdzekļu vākšanu izdara daudzas Kanadas un ASV labdarības organizācijas. Arī tās nevar prasīt atlīdzību juridiskā veidā, bet pajaujas uz saņēmēja izpratni, atsaucību un goda prātu. Vai mēs vēl vairāk nevarētu to gaidīt no savas akadēmiski izglītotās jaunatnes, kuŗa nereti izglītību ieguvusi pat ar latviešu organizāciju atbalstu un stipendijām?

Mūsu sabiedriskās, nacionālās un kultūrālās dzīves, tāpat arī līdzekļu vākšanas pamatā ir demokratiskais labprātības princips, bet mūsu organizāciju uzdevums ir mudināt ikvienu apzinīgu latvieti to īstenot paša izvēlētā un sev piemērotā veidā. To vienmēr darījusi un dara arī Kanadas DV saime, un gadskārtējā līdzekļu vākšana Ziemsvētku akcijas veidā ir tās aprūpes darba pamats un nodrošinājums. Baudot gaišo Ziemsvētku prieku, saņemot tuvinieku un draugu dāvanas, prieks kļūst dziļāks un sirsnīgāks, ja katrs pēc savām spējām un labākās apziņas līdzīgu prieku sagādā tiem tautiešiem, kuŗus likteņa skarbāk piemeklējis. Dāvināšanas prieks vienmēr ir divpusējs, iepriecinot kā saņēmēju, tā devēju. Tādēļ DV saime, pateicoties visiem līdzšinējiem atsaucīgajiem Ziemsvētku akcijas atbalstītājiem, aicina to iekšzīmei sekot arī visus pārējos, kas to vēl nav izdarījuši. Līdzekļu vākšanu paredz pabeigt 31. decembrī.

Šogad ziedošanas aicinājumam DV Toronto nodaļa pievienojusi arī aptaujas lapu, lai noskaidrotu Ziemsvētku kartīšu iecienītākos motīvus un saņēmēju dažādās vēlmes. Līdzšinējās atbildes liecina, ka kartītes ar ziemas ainavu uzņēmumiem ir vispopulārākās, seko tautiskie motīvi, reliģiskie motīvi un mākslinieku gleznu reprodukcijas. No dažādajiem ierosinājumiem kā nozīmīgākais minams ieteikums kartītes sagatavot bez atzīmes, ka izdevēji ir DV organizācija, jo tādā gadījumā tās varētu sūtīt arī uz okupēto Latviju. Līdz šim noteikti zināmi vairāki gadījumi, kad DV izdotās Ziemsvētku kartītes adresātu nav sasniegušas, jo Latvijas okupanti DV organizācijas atzīst par visbīstamāko un visvairāk apkarojamo. R. N.

MONTREALA

© Montrealas vanadzes kopas pr-es V. Mālderes vadībā 5. decembrī piedalījās anglikāņu baznīcas sieviešu diocēzes sarīkojumā „Dzimis brīvs", iekārtojot tajā latviešu grāmatu, gleznu, rokdarbu un daiļamatnieku izstrādājumu skati. Pēc izstādes vairākas etniskās grupas ar tautas deju un dziesmu priekšnesumiem iepriecināja atsaucīgos apmeklētājus, kuŗi latviešu iekārtoto izstādi atzina par vislabāk noorganizēto, par spīti joti īsajam sagatavošanās laikam, saņemot par to pateicību. Tā kā daudzi apmeklētāji izrādīja lielu interesi par latviešu skates eksponātiem, vanadzes visu laiku bija nodarbinātas ar jautājumu atbildēšanu un paskaidrojumu sniegšanu, izjūtot kā lielu trūkumu, ka mums nav piemērotas nelielas brošūras ar konspektīvu informāciju par Latviju un latviešiem, kuŗu varētu pasniegt interesentiem. Par tādu nākotnē vajadzētu padomāt.

—ms

Edvarts Tūters

ZIEMSVĒTROS

Krīt atkal sniedziņš maigs
No debesīm uz leju,
Un augšup pacel tu —
T'am pretīm skumjo seju.

Sniegs vēss un spirdzinošs
Ap vaigiem, domām glaužas.
Un brīnums notiek tev:
Ceļš skaistam sapnim aužas . . .

Viss tumšais atkāpjas —
Ar gaismu dvēsle pildās;
Gaist trimda, svešums gaist,
Pie atmiņām sirds sildās.

Tur vecais Dieva nams,
Zvans līksmi, līksmi zvana.
Un zin bez vārdiem sirds:
Svin Kristus piedzimšanu.

Un vieds un stiprināts —
Prom šaubu kalnus vēlis,
Pie saviešiem tu ej,
Pār jūrām tiltu cēlis.

LAIKRAKSTA
LATVIJA
AMERIKA
atsevišķi numuri dabūjami
Toronto latviešu veikalos

TOWN & COU
REAL ESTATE LTD
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12,

ZINIET
SAVAS
TIESĪBAS

KANADAS „Fair Employment Practices" lik
liedz diskrimināciju darbā un arodbiedrībās rases
reliģijas vai nacionālās izcelsmes dēļ visās rūpnie
kas pakļautas federālajai jurisdikcijai.

LIDZIGI likumi par nodarbināšanu spēkā sek
cēs: Ontario, Kvebekā, Nubransvikā, Jaunskotij
varda salā, Manitobā, Saskačevanā, Albertā un Br

LAI SAŅEMTU grāmatiņu, kuŗā minētas juri
žas, kā iesniegt sūdzību, un provinču iestāžu adre
dzības rakstīt, pieprasiet to:

Fair Employment Practices Branch,
Canada, Department of Labour,
Ottawa, Ontario.

KANADAS DARBA MINISTR

Hon. Bryce Mackasey,
ministrs

DĀVI
laikra
Latvija
1969. g
$1
saviem pied
pazin
Laikraksts
cieminš, pa
priecā
Apgāds Dau

Kanadas DAUGAVAS VANAGU
125 Broadview Ave., Toronto 8, te
Otrdien, 31. decembrī, plkst. 8.30 v
rīko
JAUNGADA SAGAIDĪŠA
KLUBA
„Jautrais Od
ar vakariņām un deju pie 4 virū orķestŗa un c
miem. Ieeja $5.00 no personas. Galdiņus lūdz pi
apkalpotāja V. Jostiņa — tālr. 465-5225.

AUSTRA ŠMIT
DĀMU FRIZIERSALO
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto.

ROSAR-MORRISON FUNERAL H
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TOR
RŪPIGA UN SMALKJŪTIG
APBEDĪŠANAS CEREMON
IZKĀRTOŠANA

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS

Novēl V. PALMA

ZINIET SAVAS TIESĪBAS

KANADAS „Fair Employment Practices" likums (1953) aizliedz diskrimināciju darbā un arodbiedrībās rases, ādas krāsas, reliģijas vai nacionālās izcelsmes dēļ visās rūpniecības nozarēs, kas pakļautas federālajai jurisdikcijai.

LĪDZĪGI likumi par nodarbināšanu spēkā sekojošās provincēs: Ontario, Kvebekā, Ņubransvikā, Jaunskotijā, Prinča Edvarda salā, Manitobā, Saskačevanā, Albertā un Britu Kolumbijā.

LAI SAŅEMTU grāmatiņu, kurā minētas jurisdikcijas robežas, kā iesniegt sūdzību, un provinču iestāžu adreses, kurām sūdzības rakstīt, pieprasiet to:

Fair Employment Practices Branch,
Canada, Department of Labour,
Ottawa, Ontario.

KANADAS DARBA MINISTRIJA

Hon. Bryce Mackasey,
ministrs

DĀVINIET laikrakstu
Latvija Amerikā
1969. gadam par $ 18.00
saviem piederīgiem un paziņām.
Laikraksts būs gaidīts cieminš, par ko viņi priecāsies.
Apgāds Daugavas Vanags

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225
Otrdien, 31. decembrī, plkst. 8.30 vak.
rīko
JAUNGADA SAGAIDĪŠANU
KLUBĀ
„Jautrais Ods"
ar vakariņām un deju pie 4 virū orķestra un citiem pārsteigumiem. Ieeja $5.00 no personas. Galdiņus lūdz pieteikt pie bāra apkalpotāja V. Jostiņa — tālr. 465-5225. Uz redzēšanos!

AUSTRA ŠMITS
DĀMU FRIZIERSALONS
737 Bloor St., W., pie Grace, Toronto. LE 5-6792

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD.
TELEPHONE 924-1408 • 467 SHERBOURNE STREET, TORONTO 5 ONTARIO
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU
IZKĀRTOŠANA

No mums šķīrusies
Karline Zone,
dzim. KRIEVIŅŠ
dzimusi 1889. gada 14. martā Vijciemā,
mirusi 1968. gada 18. decembrī Toronto

Un kad mans gars uz Tēva mājām steigsies,
Tad nāc man pretim mani priecināt.

Dziļās sērās MEITA, DĒLS, VEDEKLA, ZNOTS,
MAZBĒRNI UN MAZMEITAS TORONTO UN MĀSA LATVIJĀ

HERTAS KERAMIKAS STUDIJA
58 Bainhart Cres., Scarboro; tālr. 291-0576
Dabūjama visāda veida
latviska un moderna keramika.

AG ROTAS
A. GUGĀNS
ZELTKALIS
Latviskas rotas bagātīgā krājumā sudrabā un zeltā.
Darbnīcā — 25 Moccasin Trail,
Don Mills, Ont., tel. 444-4033

ZIGFRĪDS ART POTTERY
ZIGFRĪDS JURŠEVSKIS
KERAMIKAS DARBNĪCA - SALONS
1425A BLOOR ST., W., TORONTO. TEL. LE 6-8133
Vienu bloku uz austrumiem no Dundas West pazemja pieturas
Piedāvā LATVISKU, MODERNU KERAMIKU un citus LIETIŠĶAS MĀKSLAS ZSTRĀDĀJUMUS
• Turpat dabūjami BILŽU LOGĀTI. •

ZIEMSVĒTKU DĀVANĀM
ārzemju smaržas un vislabākie kosmētikas preparāti dabūjami
MEDICAL — DENTAL PHARMACY
1349 Yonge St. (pie Davisville) Toronto
Recepšu pagatavošana. Piegāde mājās.
Latviešiem 10% atlaide.
Elza Galdiņa

VALDE
LATVISKAS ROTAS
DIMANTI — PULKSTEŅI
Zeltkales
Aldonas KIVLENIEKS
VEIKALĀ UN DARBNĪCĀ 964½ Bloor St. W. Toronto 4
Ont., tālr. 533-2837. Tautiešiem atlaide

Cik maksā labs padoms?
Istā brīdī — nesamaksājams un citās reizēs tas pasarga no „dārgas maksāšanas" neziņas vai vieglprātīgas taupības dēļ. Lietpratīgs padoms, vairāk nekā 17 gadu pieredzes asināts, bezmaksas nāk līdzi un vienmēr pavada katru apdrošināšanas darījumu, ko Jūsu labā nokārtojis

VALD. BERRIS
apdrošināšanas speciālists
759 — 0266

IZĪRĒJAMA
ISTABIŅA
ar vai bez mēbelēm vieniniekam/cei ar vārīšanas iespējām — starp Eglinton Davisville, pie Yonge.
Lūdz zvanīt Toronto 481-4336.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

21. decembrī — pl. 2.30 DV namā DV Toronto nodaļas eglītes vakars bērniem, pl. 7.30 vak. pieaugušiem.
22. decembrī pl. 3 pēcpusdienā Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa muzicēs ar solistiem M. Dežardēnu un P. Geistautu,, pianisti A. Rundāni, TB draudzes kori A. Purva vadībā un sīgu kvartetu.
29. decembrī — plkst. 3 pēcp. latvisko tradiciju kopēju Burtnieku ziemas Saulgriežu daudzinājums Latviešu nama pagraba telpās.
31. decembrī — Jaungada sagaidīšana DV namā, 125 Broadview Ave.
31. decembrī — pl. 8 vak. Latviešu namā Jaungada sagaidīšanas balle. Spēlēs divas deju kapellas.
11. janvārī — plkst. 7.30 Itona auditorijā „Atvadības" — tautiska dziesmu spēle. I. Cielkes vadībā.
18. janvārī — pl. 7.30 vakarā DV nama atklāšanas atceres sarīkojums.
18. janvārī — pl. 7.30 vakarā Latviešu namā TLMM kluba „Zaļu balle".
25. janvārī — pl. 7 vak. vīru kora Viesturs gadskārtējais koncerts.
8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.
8. martā — Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpā plkst. 7 vakarā.
9. martā — Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

SV. KATRĪNAS
31. decembrī — plkst. 9 vakarā Beacon Motor Hotel „Sands Room" vanadžu kopas gadskārtējā Jaungada sagaidīšanas balle ar priekšnesumiem.

Vai esat nokārtojuši abonementu?

Atskates un izvērtējuma vakars

LATVIEŠIEM NO NODARBINĀTAJIEM JĀCEŅŠAS KĻŪT PAR PATSTĀVĪGIEM

Latviešu saimniecisko darbinieku apvienība Kanadā 17. decembrī Latviešu namā Toronto bija rīkojusi novembrī notikušās pasākumu un panākumu skates atceres vakaru, kurā atskatījās uz pavēlkto un izvērtēja iegūto. Apvienības pr-dis P. Rasiņš, nodevis Latvijas konsula Montrealā V. Tomsona rakstveidā sūtītos sveicienus, atzina skati par labi izdevušos, kaut nav gluži panākts viss iecerētais un bijuši savi trūkumi, un izteica pateicību rīcības komitejas locekļiem, atzinībai par veikto pasniedzot A. Budrēvicam prof. A. Aizsilnieka Latvijas vēstures sējumu, A. Svennem — prof. E. Dunsdorfa un prof. A. Spekkes Latvijas vēstures sējumu un E. Sprogim grāmatu „Res Baltica", bet Elizabetei Svennei par sekmīgo modes skašu noorganizēšanu — ziedus.

Skates rīcības komitejas priekš A. Budrēvics atskatījās uz organizēšanas darbiem, skates norisi un panākumiem, dodot arī izvērtējumu un gūtos secinājumus. „Ne jau viss izdevās, bet domāsim šoreiz tikai par to, kas izdevās, jo daudz kas izdevās ļoti, ļoti labi," viņš teica, aizsistot savu pārsteigumu par to, ka tik labi izdevušās modes skates, kļūstot par publikas magnētu. A. Budrēvics atzina, ka šī skate sabiedrībai devusi daudz, jo parādījusi, ko latviešu saimnieciskie darbinieki dara un spēj; bez tam skati apmeklējuši arī tik daudz kanadiešu, kā nevienu citu latviešu sarīkojumu līdz šim. Tas pats sakāms par tiešām labo publicitāti radio, televīzijā un presē. Protams, par to bija jāmaksā, bet mums beidzot jāsaprot, ka bez maksas šai kontinentā nekas nav panākams. Skaidrs arī tas, ka izdevumus publicitātes iegūšanai daudzkārt atsver ieguvumi. Pat saņemtās pateicības vēstules par ieguldzumu uz skati no tiem kanadiešiem, kas neieradās, ir savā ziņā ieguvums, jo liecina, ka viņi par notikumu informēti un kaut brīdi domājuši par to. Atzsīstot, ka saimnieciskajiem darbiniekiem ir neapšaubāma nākotne, A. Budrēvics norādīja, ka latviešu sabiedrība galvenokārt domā par izglītības veicināšanu, kas arī nepieciešams, bet maz domā par tiem, kas vēlas būt patstāvīgi. Ievērojams un attiecīgi izvērtējams būtu fakts, ka šie patstāvīgie, kuŗi bieži ir bez augstākās izglītības un sākuši no pacīšas apakšas, tieši ir tie, kas nodarbina zināmisko gradu ieguvējus. Akadēmiķi nopelna jau samērā agri ap 12.000 dol. gadā, kas ir laba alga, bet tomēr nesalīdzināmi mazāk par patstāvīgajiem, jo tas vēl vairāk nodrošinātu ne vien pašu, bet arī visas latviešu sabiedrības nākotni, spēku un varēšanu. „Cilvēki, kas ilgi mācās, lai pēc tam strādātu citiem, kļūst gan labi viceprezidenti, bet reti kad prezidenti," norāda A. Budrēvics. Bet mums vajadzīgs kapitāls, un tas iegūstams, ja strādāsim pašī sev. Protams, skolas un augstākā izglītība nepieciešama, bet — tikko rodas iespēja — katram vajadzētu nostāties uz paša kājām."

Rīcības komitejas kasieris E. Sproģis sniedza skates finansiālo pārskatu. Organizēšanas darbi iesākti ar LSDAK 130 dol. aizdevumu, bet skates galvenie ienākumi bijuši stendu iznomāšana, kas devusi apaļos skaitļos 1197 dol.,turpretim pārējie ienākumi (ieejas maksa, virtuve u. c.) bijuši 1292 dol., tā kā kopīgie ienākumi, aizdevumu ieskaitot, bijuši 2620 dol. Dažādo izdevumu kopsumma, galvenos postenus veidojot reklāmai, pirmajā norēķinu dienā bija 2575 dol., dodot 45 dol. atlikumu, bet pēc tam nākuši klāt vēl daži rēķini, un tā pasākums beidzies ar 168 dol. iztrūkumu. Par šo iztrūkumu, kā izrietēja no vēlākajiem runātājiem, neviens tomēr neraizējās, jo praktiskie ieguvumi to daudzkārt atsver.

Skates rīcības komitejas sekretārs A. Svenne uzsvēra, ka pasākums skaidri parādījis, cik liels vēl neuzmodināts spēks ir latviešu saimnieciskie darbinieki, kas jau tagad spēj daudz, bet spētu vēl vairāk, ja šo savu spēku labāk apzinātos un izmantotu. A. Svenne atzina, ka šādas skates vajadzētu izvērst par rēgulāru pasākumu, jo nav šaubu, ka jau nākošā būtu vēl plašāka un dotu vēl labākus panākumus; tāpat nepieciešams apvienot visus latviešus, kas nav algoti darbinieki, bet strādā patstāvīgi — uzņēmējus, brīvās profesijas u. c. Ieguvēji no skates bijuši arī pasākumi, kuŗi pastāvīgi darbojas Latviešu namā: labs dienas apgrozījums bijis DV grāmatnīcai, bet Latviešu biedrība ar mazo savas darbības skati savās pastāvīgajās telpās daudziem interesentiem parādījusi savus centienus un mērķus, kas turpmāk var pozitīvi atsaukties biedrības darbības veicināšanā. Arī kreditsbiedrībā iegriezušies daudzi, kas to agrāk nav darījuši, kā rezultātā novembŗa noguldījumu kopsumma bijusi līdz šim visliekākā. Kreditsbiedrība visus apmeklētājus pacienājusi ar bezmaksas kafiju, un daudzi nopriecājušies: „Jūs jau ne tikai ņemat, bet arī dodat!" Nobeigumā A. Svenne izteica pateicību abiem latviešu laikrakstiem par skates popularizēšanu un tās izdošanās sekmēšanu.

Redaktors M. Čulītis pakavējās pie statistikas, kuŗai pirms skates rīkotāju uzdevumā vācis datus ar aptaujas palīdzību. No 192 latviešu uzņēmējiem izsūtītajām aptaujas lapām, kā jau varēja paredzēt, atpakaļ saņemtas tikai 19, no tām 13 ar labiem datiem, 4 ar daļēji izmantojamiem materiāliem, bet 2 bijušas „vienkārši" kuriozi. Izmantojot arī personīgajā archīvā esošos materiālus, bet pārējo kalkulējot, secinot un pat zīlējot, M. Čulītis tomēr „uzbūra" interesantu statistisku caurmēra pārskatu par latviešu uzņēmumiem Kanadā. Kalkulācijas pamats tomēr bija saņemtās 19 aptaujas lapas no vidēji lieliem un mazākiem uzņēmumiem, no kuŗiem 4 darbojas īrētās, bet pārējie pašu telpās.

(Nobeigums 12. lpp.)

Ziemsvētkos atbalstiet jaunatni!

DĀVINIET
„ROTA DZIED — $2"

Ilgspēlējoša, stereo, latviešu tautas dziesmu skaņu plate. Iedziedājis Hamiltonas latviešu jaunatnes pulciņa „ROTA" meiteņu kvintets. Saturā 13 tautas dziesmas, diriģ. A. Kārkliņa.

Vēl nelielā krājumā „ROTA DZIED" Nr. 1.-A.

Dabūjamas visās latv. grāmatnīcās, mākslas salonos, un apgādā V. Ozols, 116 Markland St., Hamilton 10, Ont. Canada.

Tel. 528-6120.

PIEDĀVĀJAM AUGSTĀKAS KVALITĀTES AUTOMAŠĪNAS
CHEVROLET CHEVELLE
CAMARO
OLDSMOBILE CHEVY II
1969. GADA JAUNIE MODEĻI
ROBERTSON MOTORS
1515 DANFORTH AVE., TORONTO
Hans PLAUDE
Sazinieties ar mūsu firmas latviešu pārstāvi
Tel. HO 6-1131

Akacis un trīs rūķi

JĀŅA ŠIRMAŅA PASAKA

Līdz Ziemsvētkiem vairs tikai dažas dienas, un rūķu darbnīcās nevaļa. Trīs čaklī rūķi — Klāvs, Kristaps un Mārcis steidz pabeigt iesāktās Ziemsvētku dāvanas. Kristaps pūlas ap sudraba saktām, Klāvs pulē rotas lietu kastītes. Mārcim gan grozi pilni ar greznām piparkūkām, tomēr tas vēl karsē krāsni, mīca smaržīgo mīklu un skandina pannas. Mārcim gribas nodrošināties, lai piparkūku nepietrūktu.

Nevaļa, nevaļa, nevaļa.

Pat jautrā svilpošana apklususi.

Mārcis pirmais pabeidz darbu, sakārto rindā piparkūku groziņus, iztīra darbnīcu. Rūķis jūtas noguris. Domā drusku nosnausties. Bet pirms snaušanas tas vēl grib iziet mežā egliti nolūkot.

Lielmeža rūķiem tāds paradums: tie izvēlas glītu egliti, svētku vakarā sakāpj eglītes zaros, šūpojas un stāsta pasakas.

Mārcis rūpīgi apskata eglītes. Jāatrod tāds kociņš, kam zari atsperīgi un gari.

Eglītēm visu uzmanību pievērsis, rūķis nemana, ka aizmugurē stāv varens kungs. Caunādas cepure, lāčādas kažoks, gari stulmu zābaki ar zelta piešiem.

„Sila brīnumiņ! Tas taču karalis!" rūķis domā. Bet tā kā ar karaļiem tas vēl nav ticies, tad drošības dēļ noprasa:

„Vai tu tiešām esi īsts karalis?"

„Īstāks par īstu," varenais kungs pasmaida un tad draudzīgā balsī apjautājas: „Vai es tevi iztraucēju?"

„Drusku..." Mārcis nevar un nevar attapties. Ausis tam jūtīgas. Pusjūdzes tālumā var dzirdēt, ka vāvere pārkož riekstu, bet lielā vīra soļus tās nav jutušas. „Nu — laikam karalim karaļa soļi," rūķis mierina sevi, pazemīgi noliec galvu un gaida, ko karalis teiks.

Karalis saudzīgi paņem sīko rūķi, uzliek to eglītes galotnē un jautri saka:

„Tagad mēs varēsim omulīgi parunāties. Man nebūs mugura kliņģerī jāsaliec. Sēdi bez bažām. Tu uzminēji, kas es esmu. Arī es tevi pazīstu — rūķis Mārcis. Slavenais piparkūku cepējs. Ļaudis runā, ka tu esot nepārspējams. Tāds akurāt man vajadzīgs. Ziemsvētki klāt, bet man vēl nav labu piparkūku. Nāc man līdz! Viss ir jau sarindots uz galda: milti, cukurs, medus, sīrups, garšvielas. Vajadzīga tikai meistara roka. Vai pakalposi? Es tev bagātīgi atlīdzināšu."

Mārcis gan vēl nav lielo cilvēku mājā kāju spēris, drusku baidās, bet karalim atteikt negribas.

„Pakalpošu," rūķis apsola. „Es tikai pateikšu draugiem, kur šo nakti pavadīšu."

„Nekavē dārgu laiku," karalis pamāca. „Kur tu biji, to Klāvs un Kristaps vēlāk dabūs zināt. Tagad steigsimies pie darba."

Tāds mudinājums Mārci apmulsina, jo rūķi arvien mēdz cits citam ziņot, kur iet, ko taisās darīt. Drusku šaubījies, labsirdīgais Mārcis piekāpjas: „Karalim karaļa teikšana. Vai nu es to izmācīšu?" Un viņš ciešāk uzvelk cepuri uz ausīm par ziemi, ka gatavs doties ceļā.

Karalis to ievēro.

„Par salu un vēju nebēdā. Es gādāšu par tevi," tas paņem rūķi un iebāž sev azotē.

Turpat aiz eglīšu puduļa stāv balts zirgs. Karalis steigšus metas seglos un uzsauc:

„Uz priekšu! Ātrāk par vēju!"

Zirgs paklausa, un jātnieks apsnigušajā mežā drāžas kā balts sniega viesulis. Arvien ātrāk, arvien ātrāk.

Karaļa azotē Mārcim silti un labi. No trakās auļošanas tas jūt tikai zirga kāju piesitienus: di-pa-da, di-pa-da, un mazā vīriņa satrauktā sirds pamazām nomierinās.

„Ir vērts ar karali tikties," Mārcis domā. „Liels un valdonīgs, bet draudzīgs. Labprāt tam pakalposu."

Kamēr rūķis azotī, prāts tam mierīgs, bet kad trakulīgā auļošana beidzas un rūķis tiek no azots laukā, tam piesitas nelāga aizdomas. Priekšā veca pelēka māja ar apdrupušu dūmeni jumta čukurā. „Tā nu gan nevar būt karaļa pils. Drīzāk pamests šķūnis..." Mārcis bažīgi skatās apkārt. Ja varētu no karaļa rokām izrauties, tas tūlin bēgtu.

Karalis ienes rūķi virtuvē. Tur rūķis kļūst vēl aizdomīgāks. Uz klona zirņu pākstis, riekstu čaumalas, putnu spalvas un sakaltušas zaķa ķepas. Kakti pilni ar podiem, pannām, kannām un visādām grabažām. Tik nekārtīgu telpu Mārcis nekad vēl nav redzējis.

„Man liekas, ka tu neesi īsts karalis," tas neslēpj šaubas.

„Muļķa rūķi! Vai neredzi, ka tavā priekšā stāv varens kungs? Lielā purva karalis Akacis! To tev der iegaumēt!"

Kā belzienu dabūjis, Mārcis ierauj galvu plecos.

„Burvis... Burvis Akacis... Nu gan esmu sprukās..." mazajam vīrelim nāk prātā dzirdētie nostāsti par Akača nelietībām. Labu brītiņu rūķis stāv kā pārakmeņojies.

Akacis vēro Mārci un smīn:

„Ko tu vēl kavējies? Dažus ducīgus piparkūku man vajaga. Katrā ziņā vajaga. Tās šonakt jādabū gatavas, lai varu paciemāt

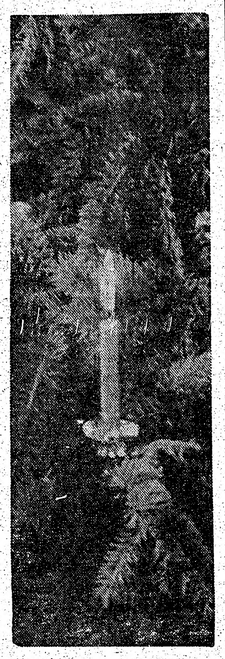

kaimiņu un lepoties, ka man nu beidzot rokā slavenā rūķa Mārča cepumi.

Mārcim gaužām gribas tikt no Akača virtuves laukā.

„Ja tāda vien vajadzība, tad es varu izlīdzēt," tas paspēj solīti uz durvju pusi. „Man darbnīcā uz plaukta plini grozi. Rīndām vien! Dažus es tev labprāt došu. Lūdzu aizved mani atpakaļ! Tici man — es nebūšu skops. Došu, cik tev vajadzēs."

„Tavas piparkūkas der tikai bērniem," Akacis savieņējas. „Man vajaga citādas. Protams, no ārienes arī tām jābūt greznām, izrotātām, lai katrs redz, ka tās tavs roku darbs, bet mīklā tev jāiemīca labākas garšvielas, kas iepriecina vīrus tā, ka tiem gribas skaļi dziedāt svētku dziesmas un īsti priecāties. Ķeries pie darba! Svētki nav tālu. Te ķeblītis. Pakāpies uz tā, tad varēsi galdu aizsniegt."

Mārcis negribīgi uzrāpjas uz ķebliņa, apskata galdu. Tur milti, tur cukurs, tur medus, tur sīrups, tur garšvielu kārbiņas: vienā vaivarāju ziedi, otrā samaltas mušmires, trešā dricēņu saknes, ceturtā — kāds maisījums, ko pat rūķa smalkais deguns nepazīst.

„Vai tās tu sauc par garšvielām?" Mārcis drūmi noprasa.

„Jā! Un te vēl citas," Akacis izvelk no kabatas mazus maisīņus. „Man te daži noslēpumi. Iemaisi mīklā, tad tik tu jutīsi, kas par smaržu, kas par garšu."

„Tu, laikam, gribi savus kaimiņus saindēt?"

„Nē, nē, nē. Tikai pajokot!"

„Nelāga joks. Tas nebeigsies labi," rūķis nopūšas.

„Vai tā tava bēda? Cep!" Akacis uzstāj.

„Necepšu!"

„To tu dari-si!" Akacis šņāc. „Esmu varens vīrs. Ko es gribu, tas parasti notiek. Man tik būs drusku jāpagaida, kamēr tavas domas mainīsies," burvis ļauni iesmejas, sagrābj Mārci aiz apkakles, iegrūž to tādā kā vecā trušu būdā un rūpīgi aizbultē būdas durvis. „Kad būsi gatavs sākt piparkūku cepšanu, paskandini zvaniņu. Tas turpat pie stenderes karājas. Es tagad drusku nosnaudīšos. Uz svētkiem gatavodamies, esmu mazs gulējis."

Mārcis palaiž acis apkārt.

„Nu esmu kļuvis burvja gūsteknis. Pamatīgs sprosts. Par bēgšanu ne domāt," nabaga rūķim sašļūk dūša, bet zvaniņu tas nedomā skandināt: „Akacis mani nepiespiedīs cept saindētas piparkūkas. Nē, nekad!"

Klāvam un Kristapam nav ne jausmas, ka Mārcis sēž vecā trušu būdā. Tie strādā bez apstājas, kamēr sāk just izsalkumu.

„Laiks vakariņas ieturēt," Klāvs pamāj draugam un tad skatās, kur Mārcis.

Mārča nav!

„Kas tam gadījies?" Klāvs brīnās.

„Mārcis solījās egliti nolūkot," Kristaps paskaidro.

„Zinu. Bet tā lūkošana velkas pārāk ilgi. Aizdomīgi ilgi. Iesim raudzīt, kas notikcis."

„Labi," Kristaps tūlin ķer kamzoli. „Stāsimies uz slēpēm un šļūksim izlūkos."

Lielais mežs, kā tas Ziemsvētku laikā pienākas, apsedzies ar mīkstu baltu seģeni. Mārča pēdas sniegā labi saskatāmas. Bet drīz tā pazūd. To vietā nu redzami liela cilvēka zābaku nospiedumi, zirga pakavu nospiedumi.

„Te kāds nelietis bijis, sagūstījis Mārci un aizjājis," Klāvs satraukti pārbauda, vai slēpes kārtīgi piestiprinātas. „Dzīsimies pakaļ!"

Rūķi steidzas.

Uz priekšu — kalnā!

Uz priekšu — lejā!

Uz priekšu — gar kokiem, gar krūmiem, pāri ciņiem un sniega kupenām. Kur zirgs aulojis, tur šļūc arī rūķi. Ap pusnakti tie sasniedz Lielā purva malu un piedzīvo jaunu pārsteigumu, jo pēdas izbeidzas pie burvja Akača mājas durvīm.

„Ko nu darīsim?" rūķi saskatās. Ar burvi tikties tiem gaužām nepatīk, bet draugu Mārci Akača nagos atstāt nevar.

„Cīnīsimies!" Kristaps čukst. „Ko nevarēs ar spēku, to varēs ar veiklību."

Rūķi atstāj slēpes sētmalē un klusi kā ēnas slīd apkārt Akača mītnei.

Logi ciet, durvis ciet. Liekas — iekšā tikt nevarēs, bet rūķi netaisās atkāpties. Iet vēlreiz mājai apkārt, un nu Kristapa vērīgās acis pamana, ka virtuves durvju apakšējā stūrī izzāģēts caurums, lai kaķis varētu tikt iekšā un ārā arī tad, kad durvis aizvērtas. Aukstā laika dēļ kaķa caurums gan ar lupatu vīšķi aizbāzts, bet rūķi ar tādu sīkumu tiek viegli galā. Viens, divi — lupatu vīšķis izvilkts. Nu Kristaps uzmanīgi iebāž galvu caurumā, apskata telpu, tad kāpjas atpakaļ un stāsta:

„Mārcis trušu būdā. Durvis aizbultētas. Tās mums jādabū vaļā. Es iešu pirmais. Seko man. Kad es apstāšos pie būdas durvīm, tad kāp man uz pleciem. Es domāju — aizbīdni tu varēsi aizsniegt. Velc to uz labo pusi."

„Vai tu redzēji, kur Akacis?" Klāvs tikko dzirdami čukst.

„Akacis aiz krāsns stūra šūpuļkrēslā snauž. Ja sprosta durvis nečikstēs, tad mēs ļoti drīz atbrīvosim Mārci un — prom."

„Bet ja durvis čīkstēs? Ko tad?" Klāvs grib zināt.

„Nu — tad mēs visi trīs būsim aiz restotām durvīm. Vai tu baidies?

„Jā," Klāvs godīgi atzīstas. „Bet tagad par sevi nevaru domāt. Nu jādomā par Mārci. Kaut tik es varētu aizbīdni aizsniegt! Kaut durvis nečikstētu!"

Rūķi rīkojas klusi un ātri. Katrs zina, kas tam jādara. Kā Kristaps nostājas pie sprosta durvīm, tā Klāvs tam uz pleciem un atvelk aizbīdni. Liekas, ka trīs rūķi tūlin varēs nemanīti nozust, bet — kā Mārcis vēr durvis, tā ieskanas zvaniņš. Rūķi gan skrien uz kaķa caurumu apbrīnojamā ātrumā, tomēr Akacis tos vēl pamana.

„Knišļi — Klāvs un Kristaps! Palaiduši manu gūstekni brīvībā! Nu — lai skrien! Ķert nekeršu. Gan tie paši nāks atpakaļ. Un lūgsies... Smilkstēs..." Akacis tik niķni kasa sev pakausi, ka zaļas dziksteles sprēgā uz visām pusēm, lūpas murmina buršanas vārdus:

„Ū-uš... čū-uš... čē, čē, čē... Tā būs, tā paliks — uš, uš, čuš..."

Rūķi šos buršanas vārdus nedzird. Tie priecīgi steidzas uz mājām un tikai nākamajā rītā redz, ko Akacis izdarījis: apburti, pārvērsti. Klāvam cūkas degunu, Kristapam zaķa lūpa. Mārcis apskata draugus un vista dūres:

„Tas tā nepaliks! Akacis jūs apbūris tāpēc, ka jūs palīdzējāt man aizbēgt. Bet es ātrāk neiklīšos mierā, kamēr nebūšu piespiedis Akaci jūs pārvērst par glītiem rūķu puišiem."

„Vai tu taisies iet atpakaļ pie Akača un cept indīgas piparkūkas?" Kristaps aizdomīgi noprasa.

„Nē, es iešu pie Visziņa pēc padoma," Mārcis pamāj draugiem un tūliņ dodas ceļā.

Rūķis Viszinis dzīvo kalla kalna galā. Katru, kas kāpj kalnā, Viszinis redz jau pa gabalu un var bez steigas pārliecināties, kāda nācējam vajadzība.

Mārci ieraudzījis, Viszinis iemet vara katliņā čerus apaļus akmentiņus un klanās uz četrām debess pusēm:

„Ziemeļi, dienvidi, austrumi, rietumi — viss vidū satiekas..."

Kā Viszinis uzliek katliņu uz karstām oglēm, tā akmentiņi sāk lēkāt un skandina katliņu: dzin - dzin, dzin - dzin. Viszinis klausās akmentiņu dzinkstēšanā kā radioraidījumā un groza galvu:

„Kas to būtu domājis, ka Akacis tik viegliprātīgs! Neviens burvis, ne ragana, ne pūķis līdz šim nav rūķus aizticis. Tikai Akacis aizmirsis piesardzību. Ļoti nepatīkams gadījums. Hm... Nu man būs jāizpauž Akača noslēpums. Ne labprāt to daru, bet šoreiz nevaru klusēt."

Viszinis sagaida ciemiņu, noklausās, ko cieminš stāsta, un tad jautā:

„Mārci, vai tu esi drosmīgs rūķis?"

„Ne pārāk," Mārcis vaļsirdīgi atzīstas. „Bet es tāds kļūšu. Esmu cieši apņēmies Klāvam un Kristapam palīdzēt. Vai tu zini, kā var Akaci pievelt?"

„Zinu. Akacim ap kaklu vilka zobu krelles. Pārgriez kreļļu saiti! Ja tu to izdarīsi, tad Akacis zaudēs buršanas spējas, un tavi draugi — Klāvs un Kristaps — būs atkal grīļīti rūķi. Tikai iegaumē: burvi pievelt — bīstama spēle. Ja tev nevēlēsies, tad Akacis briesmīgi atriebsies. Varbūt pārvērtīs tevi par ciekuru vai žurku, vai indīgu čūsku. Pirms tu burvim tuvojies, apdomā labi, ko un kā darīsi."

Mārcis pateicas rūķim Viszinim par padomu un lēnām soļo no kalna lejā. Mežmalā tas satiek vāveri Draiskuli.

„Mārci, kāpēc tu tik gauss?" vāvere brīnās. „Rūķi parasti ir ļoti kustīgi. Nu tev soļi kā gliemezim. Deguns uz leju. Vai tu ko meklē?"

„Jā... meklēju kādu atjautību," rūķis noslēpumaini atbild, bet, drusku padomājis, apsēžas vāverei blakus uz celma un vaļsirdīgi izstāsta, kāpēc tam soļi gausi un deguns uz leju. „Man steidzīgi jāizdomā: kā piekļūt Akacim, kā dabūt vilka zobu krelles un kā tikt prom, pirms Akacis mani pārvērš par ciekuru vai indīgu čūsku."

„Neraizējies! Es tev palīdzēšu!" Draiskule iesaucas. „Man patīk visādi piedzīvojumi. Un muļķe arī neesmu. Klausies! Akacis mānīja tevi — izlikās par karali. Kāpēc tu nevarētu izlikties par velnu? Akacis no velna baidīsies, jo velns ir visu burvju virspavēlnieks."

„Nezinu, vai varēšu Akaci nobaidīt," Mārcis šaubās. „Esmu pārāk sīka auguma."

„Kas par to!" Draiskule jautri iesmejas. „Velni var būt visādi — lieli un mazi. Šoreiz tu būsi sīks velniņš. Pie biksu jostas piestiprini asti, cepurei pieliec radziņus. Uzstājies ātri un bargi. Kamēr Akacis atjēgsies, tu jau būsi kreļļu saiti pārgriezis. Nu — ko tu teiksi?"

„Es teikšu — labs padoms," Mārcis atzīstas. „Varbūt mums laimēsies. Tu esi veikla, es... es arī pūlēšos. Šoreiz netaustīšu ne Akača logus, ne durvis, bet šļūkšu lejā pa dūmeni. Un tā kjūšu melns kā Ists velns. Lūdzu palīzib adata un veseršis lēkā klibnes. Ar ragiem un asti es pats tikšu galā. Vai nāksi man līdz? Tūliņ?"

„Jā! Bez kavēšanās!" vāvere sagatavojas lēcienam. Uz rūķu māju tā divreiz nav jāaicina.

Visu dienu rūķu darbnīcās neparasta rosība: šņikst grieznes, zib adata, un veseris lēkā klibklab, klib - klab. Ragus pagatavot nieks. Aste arī drīz gatava. Lai Mārcis izskatītos garāks, tas dabū zābakus ar augstiem papēžiem. Vēl tikai atliek pagatavot uzvalku, bet rūķi par to nav īsti skaidrībā:

„Kāds varētu būt velna uzvalks?" tie pūlas uzminēt.

Vāvere Draiskule klausās un smīn:

„Kādu pašūs, tāds būs labs. Un jo divaināks, jo labāks."

Klāvs ar Kristapu saskatās:

„Lai notiek tā! Viens bikšu stilbs ļoti plats, otrs šaurs."

„Īsas svārku piedurknes un augsta apkakle."

Grieznes griež, adatas dejo. Līdz vakaram jocīgais uzvalks gatavs.

Mārcis tūliņ pārģērbjas, rūpīgi pielaiko ragus, asti, iebāž grieznes kabatā, stājas uz slēpēm un seko vāverei. Ap pusnakti Mārcis un Draiskule sasniedz Lielā purva malu. Lai gan Akača logā vēl gaisma, vāvere tomēr nekavējas. Skribu — skrabu, augšā uz jumta, atritina auklu kāpnes un māj rūķim.

„Nāc!"

Kā Mārcis jumta čukurā, tā Draiskule slīdina kāpnes dūmenī un atkal mājā:

„Mudīgi lejā!"

Viss tas notiek tik ātri, ka rūķis pat uztraukties nepaspēj.

Tai naktī Akacis netaisās gulēt. Tas cieši pārliecināts, ka Mārcis atgriezīsies un ceps piparkūkas. Kā atlīdzību prasīs, lai Klāvam atkal būtu glīts rūķa deguns, lai Kristaps tiek vaļā no zaķa lūpas. Akacis gaida, gaida, apsēžas šūpuļkrēslā un beidzot iesnaužas. Bet drīz to pamodina aizdomīgs troksnis. Dūmenī kāds skrapšķinās.

„Kas tur?" Akacis tikai paspēj iesaukties un tad pārsteigumā mirkšķina acis. No krāsns veļas laukā sodrēju mutulis un kopā ar sodrēļiem vēl kaut kas. Akacim liekas, ka krāsns priekšā stāv pats nelabais. To liecina ragi un aste.

„Velns rūķa izskatā!" burvis grib piecelties un virspavēlnieku sveicināt, bet aiz uztraukuma nespēj pakustēt.

Mārcis to redz. Tas paspēr pāris soļu uz Akača pusi un dobjā balsī pavēl:

„Noliec galvu!"

„Kungs... žēlastību... žēlastību..." Akacis lūdzas, bet kvēpainais rūķis velniņa izskatā piesit kāju:

„Tu — nelietīgais kalp! Noliec galvu. Tu esi rūķus aizticis. Par to tev sods!" velniņš izrauj no kabatas grieznes, palecas, pārgriež Akača kreļļu saiti un slavējamā ātrumā pazūd krāsnī.

Pa kāpnēm augšā, pa kāpnēm lejā!

Un tad steigšus prom!

„Vai tu domā, ka burvis mums dzīsies pakaļ?" Draiskule bažīgi skatās apkārt.

„Nē," Mārcis apstājas, norauj asti, norauj ragus, „no Akača mums vairs nav jābaidās, bet man patīk steigties uz mājas pusi. Gaužām gribas redzēt, kādi tagad izskatās mani draugi."

„Es aizskriešu paskatīties," vāvere aizlingo no koka uz koku.

Mārcis ar slēpēm vēl nav ne pusceļa veicis, Draiskule jau atpakaļ un priecīgi stāsta:

„Tavi draugi vairs nav noburti. Ne Klāvam cūkas snuķis, ne Kristapam zaķa lūpa. Nu tu vari lielīties, ka esi pirmais rūķis, kas varenu burvi pievecis."

Mārcis kautrīgi noliec galvu. Lielīties tas vēl nav iemācījies.

Austra Grāvele

ZIEMAS SVĒTKU VAKARĀ

Eglu smarža pilda telpu,
apkārt klusums liegs.
Raugos pusnakts stundā vēlā,
kā krīt lielām pārslām sniegs . . .

Domas aizklīst bērnu tekās —
Ziemas svētku vakarā,
tur, kur piesnigušī zari
mirdzēja kā pasakā —
tur, kur māte klusu dziesmu
ritināja kamolā —
mīļo roku maigais glāsts,
viss kā brīnumpilnais stāsts.

Daudzkrāsaina dzīve

(Pārnesums no 3. lpp.)

Monsinors Čamanis, Rasupes jaunkundze, es un vēl pāris priesteru un uz Romu atbēgušo studentu pārstāvis, nolēmām dibināt Latviešu bēgļu palīdzības komiteju, kuras priekšniekam, kā jau augstākam katoļu priesterim, bija jābūt Monsinoram Čamanim — — — Viss tas jau nu skan gaužām cēnīgi, pat lepni, bet īstenība nu bija tāda, ka mēs visi bijām augstākās markas tukšinieki, kas savu dzīvību vilka no dienas uz dienu, no rokas mutē" (389/390) Palīdzības komiteja cīnījās, kā varēdama, gan vākdama lietotas drēbes, apavus u. c. Palīdzību nauda nedaudz saņēmusi no Vatikāna un vienreizēju pabalstu no J. Feldmaņa Ženēvā. „To mēs godīgi sadalījām pa visām bēgļu galviņām Itālijā dažādos lēģeros (nometnēs? — A. G.), no kuriem vislielākais bij ziemeļu Itālijā" (391).

1946. gadā M. Goppers Zviedrijā lūdza A. Spekki uzrakstīt īsu Latvijas vēsturi. Pēc A. Spekkes atbildes, ka viņš to nevar, nāca jaunu aicinājums sūtīt itāliski uzrakstīto manuskriptu; viņš to pārtulkošot un izdošot. Grāmata latviešu valodā iznāca 1948. gadā bez autora vārda; tā vietā bija teikts: „Sarakstījis profesors N. N." Priekšvārdus deva īsts latviešu draugs — zviedru archaiologs Birgers Nērmans.

A. Spekkes „History of Latvia" nāca klajā turpat Stokholmā 1951. gadā, kad sūtnis Anglijā K. Zariņš varēja sagādāt materiālo atbalstu. 2. iespiedums iznāca 1957. gadā.

Kad 1953. gadā pēc sūtņa Vašingtonā J. Feldmaņa nāves neatkarīgās Latvijas valdības pilnvaru nesējs sūtnis K. Zariņš A. Spekki aicināja ierasties uz sarunām Londonā, aicinātais nedomāja, ka viņam piedāvās sūtņa vietu Vašingtonā, jo viņš taču bija romānists pēc savas izglītības, bet 1959. gadā „Baltijas jūra senajās kartēs". Kopigajā grāmatā ar Edgaru Dunsdorfu „Latvijas vēsture 1500. — 1600." A. Spekke devis nodaļas par kultūras vēsturi. Daudz rakstu viņam periodikā.

Apceramajā grāmatā „Atmiņu brīži" ļoti daudz interesantu retu fotouzņēmumu, kas rāda autora vidi, dzīvi un darbību Latvijā un ārzemēs divos kontinentos.

Pielikumā chronoloģiskā kārtībā autora darbu uzskaite ar norādījumu, kur tie ievietoti. Turpat arī atsauksmes sveštautu izdevumos — šeit latviskā tulkojumā.

Atmiņās par darbu Latvijas universitātē, filoloģijas un filozofijas fakultātē minētas arī profesoru domstarpības dažādos latviešu valodas jautājumos. Autors ar dziļu cieņu piemin zinātnieku Jāni Endzelīnu un viņa nopelnus mūsu valodas tīrīšanā no vācu un krievu noslāņojumiem. Diemžēl, autoram, domājams, nav bijis laika pārredzēt „Atmiņu brīžu" valodu, un tā šai interesantajā, neatsveramajā grāmatā ir ieviesušies minētie svešie noslāņojumi. Arī pareizrakstība nesaskan ar mūsu brīvajā Latvijā atzīto: burts r nav mīkstināts, kur tas pienāktos; svešie īpašvārdi lielāko tiesu nav fonētiskā rakstībā.

Un tad — būtu vēlams, lai turpmākajos izdevumos, kas, cerams, sekos, izlabotu kādu ļaunu tīšu kļūdu 208. lpp. zem attēla. Jābūt: Franču licejs Rīgā nodibināts 1921. gadā un tā gada 1. septembrī sācis darboties.

Šeit minētās kļūmes varētu techniskas dabas.

Arnolda Spekkes jaunākā grāmata, kā jau minēts, ar savu ārkārtīgi interesanto saturu, patiesā un asprātīgā stāstījumā laistījam dod daudz tīkamu brīžu un ver plašu skatu savas un citu tautu dzīvē.

Autors sakarā ar to saka: „Dabīgi var rasties jautājums: reiz jau Eiropas diplomāti savē lielā vairumā griež pret mums, kā to saka, savu auksto pieciņ, kādas tad ir izredzes vispārīgi, kāda jēga mūsu pūlēm un ciņiņiem? Uz to jāatbild, ka mums, nabaga baltiešiem, draugu un labvēļu ir daudz vairāk, nekā mēs to tiešī zinām, tikai sakari ir pa daļai slēpti vai nu attiecīgo valdību trīcēšanas pēc lielnieku priekšā vai arī pavisam elementāru oportunisku aprēķinu dēļ" (457). „Ir mums pat nodibinājušās personīgi sirsnīgas attiecības ar dažu labu — — — un tādēļ lielajās sanāksmēs nemaz tik vientuļi un atšķirti nejūtamies. Viss tas, protams, lielā mērā notiek amerikāņu labvēlības dēļ pret mums (458).

Autors izteicas, ka tiem, kam sveši diplomātiskās prakses veidi, var likties, ka „mūsu stāvoklis ir pilnīgi normāls." Bet viņš turpina: „Mūsu sūtniecība ir nevis mūsu emigracijas bāze, bet funkcija. Ja latvieši Amerikā nebūtu sev radījuši visumā tik cienījamu vārdu zinībās, muzikā, daiļamatniecībā, tiešā darbā, atbildīgā un efektīvā, ja latviešu jaunieši negūtu tik daudz lauru šīs valsts skolās, sūtniecības stāvoklis būtu vēl daudz svārstīgāks un nedrošāks, nekā tas ir pašreiz" (466).

Jāatzīst, ka pārstāvis lielākajā un ievērojamākajā brīvās pasaules valstī uz apstākļiem skatās skaidru, neaizmiglotu skatu.

Veicot savus delikātos diplomāta pienākumus, Arnolds Spekke ir līdztekus ziedojies senatnes pētīšanai: 1956. gadā viņš laida klajā pētījumu „Senie dzintara ceļi" un 1957. gadā 2. papla-šinātu izdevumu angļu valodā.

Aicača logus, ne durvis, bet šļūkšu lejā pa dūmeni. Un tā kjūšu melns kā Ists velns. Lūdzu palīzib adata un veseršis lēkā klibnes. Ar ragiem un asti es pats tikšu galā. Vai nāksi man līdz? Tūliņ?"

„Jā! Bez kavēšanās!" vāvere sagatavojas lēcienam. Uz rūķu māju tā divreiz nav jāaicina.

Visu dienu rūķu darbnīcās neparasta rosība: šņikst grieznes, zib adata, un veseris lēkā klibklab, klib - klab. Ragus pagatavot nieks. Aste arī drīz gatava. Lai Mārcis izskatītos garāks, tas dabū zābakus ar augstiem papēžiem. Vēl tikai atliek pagatavot uzvalku, bet rūķi par to nav īsti skaidrībā:

„Kāds varētu būt velna uzvalks?" tie pūlas uzminēt.

Vāvere Draiskule klausās un smīn:

„Kādu pašūs, tāds būs labs. Un jo divaināks, jo labāks."

Klāvs ar Kristapu saskatās:

„Lai notiek tā! Viens bikšu stilbs ļoti plats, otrs šaurs."

„Īsas svārku piedurknes un augsta apkakle."

Grieznes griež, adatas dejo. Līdz vakaram jocīgais uzvalks gatavs.

Mārcis tūliņ pārģērbjas, rūpīgi pielaiko ragus, asti, iebāž grieznes kabatā, stājas uz slēpēm un seko vāverei. Ap pusnakti Mārcis un Draiskule sasniedz Lielā purva malu. Lai gan Akača logā vēl gaisma, vāvere tomēr nekavējas. Skribu — skrabu, augšā uz jumta, atritina auklu kāpnes un māj rūķim.

„Nāc!"

Kā Mārcis jumta čukurā, tā Draiskule slīdina kāpnes dūmenī un atkal mājā:

„Mudīgi lejā!"

Viss tas notiek tik ātri, ka rūķis pat uztraukties nepaspēj.

Tai naktī Akacis netaisās gulēt. Tas cieši pārliecināts, ka Mārcis atgriezīsies un ceps piparkūkas. Kā atlīdzību prasīs, lai Klāvam atkal būtu glīts rūķa deguns, lai Kristaps tiek vaļā no zaķa lūpas. Akacis gaida, gaida, apsēžas šūpuļkrēslā un beidzot iesnaužas. Bet drīz to pamodina aizdomīgs troksnis. Dūmenī kāds skrapšķinās.

„Kas tur?" Akacis tikai paspēj iesaukties un tad pārsteigumā mirkšķina acis. No krāsns veļas laukā sodrēju mutulis un kopā ar sodrēļiem vēl kaut kas. Akacim liekas, ka krāsns priekšā stāv pats nelabais. To liecina ragi un aste.

„Velns rūķa izskatā!" burvis grib piecelties un virspavēlnieku sveicināt, bet aiz uztraukuma nespēj pakustēt.

Mārcis to redz. Tas paspēr pāris soļu uz Akača pusi un dobjā balsī pavēl:

„Noliec galvu!"

„Kungs... žēlastību... žēlastību..." Akacis lūdzas, bet kvēpainais rūķis velniņa izskatā piesit kāju:

„Tu — nelietīgais kalp! Noliec galvu. Tu esi rūķus aizticis. Par to tev sods!" velniņš izrauj no kabatas grieznes, palecas, pārgriež Akača kreļļu saiti un slavējamā ātrumā pazūd krāsnī.

Pa kāpnēm augšā, pa kāpnēm lejā!

Un tad steigšus prom!

„Vai tu domā, ka burvis mums dzīsies pakaļ?" Draiskule bažīgi skatās apkārt.

„Nē," Mārcis apstājas, norauj asti, norauj ragus, „no Akača mums vairs nav jābaidās, bet man patīk steigties uz mājas pusi. Gaužām gribas redzēt, kādi tagad izskatās mani draugi."

„Es aizskriešu paskatīties," vāvere aizlingo no koka uz koku.

Mārcis ar slēpēm vēl nav ne pusceļa veicis, Draiskule jau atpakaļ un priecīgi stāsta:

„Tavi draugi vairs nav noburti. Ne Klāvam cūkas snuķis, ne Kristapam zaķa lūpa. Nu tu vari lielīties, ka esi pirmais rūķis, kas varenu burvi pievecis."

Mārcis kautrīgi noliec galvu. Lielīties tas vēl nav iemācījies.

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTK

Priecīgus Ziemas svētku
TORONT

Priecīgus Ziemsv
Jauno gad

Gaišus Miera svētkus un laim
visiem tautiešie
vēlē
Daugavas
Daugavas
Apgāds DA

EXCLUSIVE
DELICATESSEN
Zivju pārstrādāšanas, tirdzn., importa
LATVIEŠU UZŅĒMUMS
43 MULOCK ST. TORONT
Tālr. 766-6007

EAGLE'S NEST
SLĒPETAVA

ALDER'S ESSO SERV
1151 Queen St. E. Tālr. 466-
LAIMO

AUSTRAS MODES SA
Īpašn. A. Vītoliņa.
854 OSSINGTON AVE. TORONTO 5, ONT.

BROADVIEW DELICAT
105 Danforth Ave., pie Broadvie
Toronto 6, Ont. Te
Ausm

PETER'S SHOES
243 DANFORTH AVE.,
Toronto, Ont. Tā

LAIMON'S AUTO SER
603 Gerrard St. E. (pie Broadview) Toro
Tālr. 466-0540 LAIMONS M

Latviešu
saimniecisko darbinieku ap
Kanadā

PAVASARA KONDITORE
UN DELIKATEŠU VEIKALS
363 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ont.

Priecīgus Ziemsvētkus un laimīgu Jauno

KANADAS LATVI
SKAUTU JENDA

PRIECĪGUS ZIEMSVĒTKUS UN LAIMĪGU 1969. gadu visiem latviešiem novēl

A. KRISTAPSONS UN CO

1095 QUEEN ST. E. TORONTO
TEL. 466-5152

Priecīgus Ziemas svētkus un panākumiem bagātu Jauno gadu!

TORONTO LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA
LATVIAN (TORONTO) CREDIT UNION LTD.

Priecīgus Ziemsvētkus un panākumiem bagātu Jauno gadu visiem latviešiem novēl

A/S LATVIEŠU NAMS TORONTO

Gaišus Miera svētkus un laimīgu Jauno gadu
visiem tautiešiem
vēlē

Daugavas Vanagu Grāmatnīca
Daugavas Vanagu Mēnešraksts
Apgāds DAUGAVAS VANAGS

Šī, vispriecīgākā gadalaika garā
ir patīkami Jums un Jūsu ģimenei
nodot mūsu neviltotos laba vēlējumus.

Priecīgus Ziemsvētkus un
laimes pilnību
miera pilnam un
panākumiem bagātam
Jaunajam gadam!

STEPHEN B. ROMAN
Chairman and President

DENISON MINES LIMITED
TORONTO, CANADA

EXCLUSIVE DELICATESSEN CO.
Zivju pārstrādāšanas, tirdzn., importa un eksporta
LATVIEŠU UZŅĒMUMS
43 MULOCK ST. TORONTO 9, ONT.
Tālr. 766-6007

NOTĀRS
OSKARS PERRO
pieņem klientus katrā laikā
iepriekš pieteicoties pa tālr.
LE 5-5555, Toronto

EAGLE'S NEST
SLĒPETAVA

Turner & Porter
APBEDĪŠANAS BIROJS
Roncesvalles Chapel
433 Roncesvalles Ave.
LE 3-7954
Yorke Chapel
2357 Boor St. W.
Parkošana abās bēru mājās

ZIEMEĻNIEKI, ATSAUCIETIES!
Sakarā ar Ziemeļlatvijas brīvības cīņu (1919. gadā) 50 gadu atceri, visi bijušie Ziemeļlatvijas karavīri, kas sastāvējuši Zemitāna brigādē, Veckalniņa vai Mallenas partizānos, apzināšanas nolūkā lūgti atsaukties uz adresi: A. Jaunzems, 816 Croghan Avenue Joliet, Ill., 60436, U.S.A., līdz š. g. 31. decembrim, paziņojot savas dzīvesvietas adresi un minot karaspēka daļu.
Atceres rīcības komiteja

Tikko iznākusi
Arnolda Spekkes grāmata
ATMIŅU BRĪŽI
AINAS — EPIZODI — SILUETI
Maksā ies. $12.-.
Pasūtināma apgāda pārstāvniecībā Amerikas kontinentā:
R. Krūkliša grāmatuicā, 511 Charles St., East Lansing, Mich. 48823, U.S.A.
Dabūjama arī DV Grāmatnīcā Toronto, L. Rumaka un O. Dīķa grāmatnīcās.

ALDER'S ESSO SERVICE
1151 Queen St. E. Tālr. 466-0496 Toronto
LAIMONIS ALDERS

AUSTRAS MODES SALONS
Īpašn. A. Vītoliņa.
854 OSSINGTON AVE. TORONTO 5, ONT. 535-3725

BROADVIEW DELICATESSEN
105 Danforth Ave., pie Broadview Ave.
Toronto 6, Ont. Tel. 465-9905
Ausma Miķelsone

PETER'S SHOES
243 DANFORTH AVE.,
Toronto, Ont. Tālr. 463-7319

LAIMON'S AUTO SERVICE
603 Gerrard St. E. (pie Broadview) Toronto 8, Ont.
Tālr. 466-0540 *LAIMONS MAROVSKIS*

Latviešu
saimniecisko darbinieku apvienība
Kanadā

PAVASARA KONDITOREJA
UN DELIKATEŠU VEIKALS
363 Roncesvalles Ave., Toronto 3, Ont. 531-7353
S. Čukuls

Priecīgus Ziemsvētkus un laimīgu Jauno gadu vēlē
KANADAS LATVIEŠU
SKAUTU JENDA

Priecīgus Ziemas svētkus un laimīgu Jauno gadu visiem latviešiem novēl
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. East, Toronto 2, Ont.
TĀLR. 363-6496

Priecīgus Ziemsvētkus un sekmīgu Jauno gadu novēl
R. G. BALODIS, D.C.
ĀRSTS — CHIROPRAKTIĶIS
928a Kingston Rd. Toronto 13 699-3584

A. EGLITIS — TV RENTAL
17" — $ 8.- mēnesī
21" — $ 9.- mēnesī
23" — $10.- mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE78-1401

KAS? KUR? KO? TORONTO

789-1511
Alfred Stikuts Realtor
Diplomēts Kanadas Realtoru Institūta biedrs
A. STIKUTS, FRI.
2389 Dufferin St. 789-3949

BROADVIEW DELIKATEŠU veikals
105 DANFORTH AVE. (pie Broadview).
Tel.: HO 5-9905. AUSMA MIĶELSONS.

Ādolfa Kristapsona gaļas un desu veikals - darbnīca HO 6-5152
1095 QUEEN ST. E.

Pavasara delikatešu veikals un konditoreja LE 1-7353
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks ST. ČUKULS

KRĀSU UN MELNBALTĀS FILMAS
attīstīšana ■ palielinājumi ■ duplikāti ■
■ citi darbi ■ izcilas kvalitātes ■ stilaids ■
BENJAMIŅA FILMU LABORATORIJA
247 Richmond St. E., Toronto 2, Ont.
Tel. 363—6496

UNO MANKIN REALTOR
Member Toronto Real Estate Board
Ont. Association of Real Estate Boards.

KONST. KĀRKLIŅŠ
392 Danforth Ave., Toronto 6
Birojā HO 1-1114, mājās 691-3883

PRIECIGUS ZIEMSVĒTKUSI!

KONST. KĀRKLIŅŠ

Sarkanās Ķīnas „pirmā lēdija"

Sarkanās Ķīnas diktētora Maocetunga sieva Cjancina, kas tagad kļuvusi valsts „kultūras revolūcijas" vadītāja, arvien vairāk pievērš uzmanību. Viņas ietekme uz Maocetunga politiku nav apšaubāma.

Ķīniešu komūnistu žurnālists Madinljans raksta, ka šī gandrīz nevienam nepazīstamā sieviete īsā laikā spējusi iegūt valstī lielu varu. Maija sākumā kādā sapulcē Pekingā uz viņu izdarīts atentāts: kāds jauns cilvēks šāvis uz „pirmo lēdiju", bet nav trāpījis. Šāvējs nekavējoties apcietināts.

Cjancina, kuŗas īstais vārds ir Luana, dzimusi 1915. gadā Šandunas provincē. Kad viņai bija 15 gadu, „dzīvās preces" tirgotāji viņu pārdevuši kādas teātŗa trupas īpašniekam, kuŗam piederējis arī izpriecas nams. Jaunā Cjancina ar teātŗa trupas īpašnieka ziņu dzīvojusi pie muižnieka Vaņa kā tā otra sieva. Vans bijis ļoti sabiedrisks cilvēks, viņa mājā vienmēr apgrozījušies viesi. Cjancina tur iepazinās arī ar Kanšenu, kuŗš tagad ir Maocetunga padomnieks „kultūras revolūcijas" lietās.

Pēc diviem gadiem radinieki Cjancinu izpirka. Viņa iestājās teātŗa skolā Cinanā, neizcejoties ne kā aktrise, ne arī ar savu uzvešanos. 1933. gadā viņa apprecējās ar aktieri Peju, bet laulība drīz beidzās: viņa pameta vīru, skolu un aizbrauca uz Cindao pilsētu, pieņemdama bibliotēkāres vietu universitātē. Še viņai palīdzēja veci sakari — universitātes rektors Čaotaimo bija paziņa no teātŗa skolas. Viņa bieži viesojās rektora mājā, kuŗā iepazinās ar namamātes brāli, sākdama flirtu. Tā kā jaunajam cilvēkam jau bija līgava, izcēlās skandals, un Cjancinai nācās atstāt darbu bibliotēkā un arī pilsētu. Viņa aizbrauca uz Šanghaju. Pēc 33 gadiem viņai radās izdevība atriebties bijušajai sāncensei. Tā bija kļuvusi kāda laikraksta redaktrise, bet nu komjaunieši un sarkangvardi viņu nozākāja, izsludinot par tautas ienaidnieci un melno negodu, kā arī padzenot no Pekingas. Viņas tālākais liktenis nav zināms.

Šanghajā Cjancina dzīvoja ar Lanpinas vārdu. Ar sava jaunā vīra — režisora, scēnarista un aktiera Tannas palīdzību viņa dabūja mazākas lomas kino studijā, bet arī kinozvaigzne no viņas neiznāca. 1939. gadā Cjancina nokļuva Japānā — ķīniešu komūnisma šūpulī, kur sastapās ar Kanšenu, kas atcerējās „madāmu" muižnieka Vana mājā. Vecais paziņa viņai palīdzēja iestāties mākslas akadēmijā un drīz pēc tam Ķīnas komūnistu partijā. 1940. gada beigās viņa apprecējās ar mākslas akadēmijas mācību daļas vadītāju Stuišinu.

Maocetungs, kas šai laikā bija partijas priekšsēdis, mākslas akadēmijā nolasīja dažas lekcijas. Kā kāds biografs apgalvo, Cjancina „lietojusi visas savas burvības", lai pievērstu sev augstā lektora ievērību un arī panākusi iecerēto. Maocetungs tā aizrāvies ar šo „mākslinieci", ka viņu romānu apspriedā komūnistu partijas apgabala komitejā, jo viņš jau bija otreiz precējies, pie tam ar komūnisti. Visi zināja, ka viņa dzīvesbiedre Maohečicana pašaizliedzīgi dalījās ar viru visās kaŗa laika grūtībās. Dažiem komūnistiem nepatika šāda vadoņa uzvešanās. Viņi lūdza izbeigt romānu, bet Maocetungs neievēroja biedru lūgumu. „Otras sievas" stāvoklis godkārīgajai Cjancinai nemaz nepatika, un viņa pieprasīja, lai Maocetungs ar viņu salaulājas.

1945. gada augustā ASV valdība aicināja Maocetungu kopā ar Čuenlaju ierasties Čunčinā, lai apspriestos ar maršalu Čangkaišeku. Mēnesi vēlāk turpat notika greznas kāzas: Maocetungs likumīgi salaulājās ar Cjancinu, nevērojot partijas centrālkomitejas aizliegumu un neatlaulājoties no iepriekšējās sievas. Čangkaišeka dzīvesbiedre uzdāvināja jaunlaulātajai, kuŗa bija 20 gadu jaunāka par savu ceturto vīru, dārgu briljanta gredzenu. 1967. gadā pret Cjancinu noskaņotā Pekingas komūnistiskā jaunatne ievietoja sienas avīzē proklamāciju - vēstuli, prasot konfiscēt šo tautas ienaidnieces dāvanu par labu „kultūras revolūcijai". Šīs proklamācijas tomēr drīz pazuda. Gredzens palika sarkanās Ķīnas „pirmajai lēdijai".

Kad Maocetungs ar savu jauno sievu atgriezās Janjanā, viņš lūdza komūnistu partijas centrālkomiteju atzīt laulību par likumīgu. Partija to darīja ar noteikumu, ka Cjancina oficiāli nedēvēsies par Maocetunga sievu un nejauksies politikā un partijas lietās.

Cjancinas draugi un paziņas raksturo viņu par ārkārtīgi godkārīgu, sevišķi pēdējos gados, un ļoti atriebīgu. Tikusi beidzot pie varas ar „kultūras revolūcijas" palīdzību, viņa sāka izrēķināties, atceroties visus, kuŗi 20 gadu viņu nebija laiduši pie varas. Personu saraksts, kuŗām viņa atriebusies, aizņem vairākas lappuses. To vidū ir gan uz nāvi notiesāti, cietumā ieslodzīti, koncentrācijas nometnēs ievietoti, izsūtīti un vienkārši no darba padzīti ķīnieši. Bet tas vēl nav viss. Kā žurnālists Madinljans apgalvo, Cjancina prasa „nocirst suņu galvas" divām trešdaļām no visiem partijas centrālkomitejas locekļiem — visiem, kuŗiem viņa grib atriebties.

Pārgājusi dzīvot Maocetunga valdības mītnē Čunanhajē, „pirmā lēdija" un jaunais komjaunietis elks iedomājās sevi par ķeizarieni. Viņas runas un uzskatus Maocetungam paklausīgie partijas vadoņi sāka uzskatīt par likumiem, kuŗi nav ne diskutējami, ne kritizējami. Cjancina tagad cenšas uzstāties par kultūras reformētāju. Viņa pieteikusi kaŗu „buržuazijas melnajiem nešķīstajiem" un nozākājusi gandrīz visus ķīniešu rakstniekus, dzejniekus un citus kultūras darbiniekus, kuŗu rakstus un grāmatas likusi sadedzināt.

Atcerējusies savu neizdevušos kinoaktrises karjēru, Cjancina atļāva izrādīt tikai tās filmas, kuŗās uzņemta viņa pati. Viņas lielākais sasniegums bija pašas vadībā inscenētā opera „Sarkanā laterna", kuŗas pirmizrādi šovasar Pekingā noskatījās arī Maocetungs ar visiem saviem ministriem. Ķīniešu laikraksti operu izcēla kā „neparastu proletāriāta revolūcijas jaunrades skati", ģeniālas domas iemiesojumu proletāriāta diktatūrā u. t. t.

Tāda ir sarkanās Ķīnas „pirmā lēdija", kuŗa aicina neierobežot „lielā vadoņa" ienaidniekus un būt bezgala uzticīgiem „lielajam Mao", bet tai pašā laikā neaizmirst arī pati sevi.

Šk.

Čerņiks — federālās valdības premjērs

Prāgā 15. decembŗa naktī kļuva zināms, ka Oldrichs Čerņiks izraudzīts par Čechoslovakijas jaunās federālās valdības ministru prezidentu, kaut vispārēja informācija par to valstī vēl nav sniegta. Komūnistu partijas centrālkomiteja, kuŗa sanāca pagājušajā nedēļā Prāgā, savā 14 lappušu garajā oficiālajā komūnikē neatklāja lēmumus par amatpersonām jaunajā federālajā valdībā, kuŗa pārņems varu 1. janvārī — tieši pēc gada, kad savas reformas sāka iedzīvināt Dubčeks. Čerņiks bija Čechoslovakijas ministru prezidents jau kopš šāgada sākuma un tagad turpinās līdzšinējos pienākumus arī federālajā valdībā.

Centrālkomitejas oficiālajā komūnikē partijas vadītāja Dubčeka vārds nav pat pieminēts. Prāgas pašreizējais režims viņu politiski izolē, cik vien iespējams.

Par Morāvijas apgabala galvu izraudzīts ķīmiskās rūpniecības ministrs Stanislavs Razls. Cik noprotams, tad Čechoslovakijas jaunajā federālajā uzbūvē par Slovakijas premjēru izraudzīts Štefans Sadovskis. Jans Marko, slovaks ar progresīvu noslieci, iecelts par federālās valdības ārlietu ministru un aizstās liberāli Jiri Hajeku, kuŗu Maskavas spiedienā no amata atcēla 19. septembrī. Slovaku komūnistu partijas pirmais sekretārs Gustavs Husaks zaudējis savu ministru prezidenta vietnieka amatu, bet tas viņa sāvokli politiskajā laukā neietekmēs. Viņa vietā valdībā izraudzīts partijas centrālkomitejas čechu jautājumu pārzinātājs Ļubomirs Strogals.

Līdzšinējā parlamenta priekšsēdis Jozefs Smrkovskis paliek savā amatā arī jaunajā federālajā parlamentā.

Ārzemju žurnālistu izraidīšana no Čechoslovakijas turpinās. Nule par „akreditētā žurnālista amata nozākāšanu" no Prāgas izraidīts amerikāņu laikraksta „The New York Times" pārstāvis Teodors Šulcs. Čechoslovakijas ārlietu ministrs apgalvo, ka viņš arī „interesējies par slepeniem militāriem jautājumiem", iegūstot šo slepeno informāciju no valdības un partijas aprindām. Šulcs noliedz, ka būtu rīkojies nepiedienīgi žurnālista uzdevumiem un pienākumiem: „Neesmu darījis nekā tāda, kas būtu uzskatāms par normāla žurnālista darba pārkāpumu." Viņš jau 28. novembrī bija saņēmis ārlietu ministrijas „stingru brīdinājumu", bet tagad no Čechoslovakijas izraidīts, iestādēm nesniedzot tuvākus šīs rīcības paskaidrojumus. ASV ārlietu ministrija uzdevusi savam sūtnim Prāgā Bīmam pieprasīt paskaidrojumus par Šulca izraidīšanu. Piezīmējams, ka jau septembŗa sākumā no Čechoslovakijas izraidīja amerikāņu aģentūras Associated Press pārstāvi Rīku.

SAIGONA NOBAŽĪJUSIES

ASV un Dienvidvietnamas delegāciju vadītāji Parīzē nule apsprieduši sarežģīto situāciju un iemeslus, kādēļ miera sarunas vēl neizdodas uzsākt. ASV sarunvedis Herimens pēc vairāk nekā stundu ilgas apspriedes ar Dienvidvietnamas viceprezidentu Kī un citiem abu delegāciju pārstāvjiem izteicies, ka viņi tuvinājušies „vienotai frontei". Tik optimistiskās domās tomēr nav dienvidvietnamieši. „Mēs būsim padoti dažādiem spiedieniem, tādēļ mums jābūt gataviem sīksti pretoties," izteicās Dienvidvietnamas delegācijas politiskais padomdevējs.

Saigonas delegācijas lielākās bažas ir, ka ASV varētu piekrist separātam līgumam ar Hanoju. „Tā mūsu uzskatā ir pilnīgi nepieņemama doma," atzina Dienvidvietnamas delegācijas oficiālais vadītājs Famdanglams. 17. decembŗa sarunās dažādu pakāpju darbinieku līmenī dienvidvietnamieši pastāvēja uz divu partu formulu un paplašinātām sarunām, izslēdzot vietkongus kā atsevišķu delegāciju.

Slepenie sakari starp ASV un Ziemļvietnamu pārtraukti jau kopš četrām dienām. Abu pušu sarunveži trīs stundu ilgā apspriedē izlēma sarunu nokārtojumu oficiālā sesijā, izstrādājot kārtību četru partu sarunām: ASV, Saigona, Hanoja un vietkongi. Turpināja arī apspriest konferences galda variantus, lai atrastu veidu, pie kuŗa visas četras delegācijas būtu ar mieru sēsties un beidzot uzsākt sarunas. Nav izslēgts, ka pieņem amerikāņu ieteikto pārdalīto „kliņģeri".

Saigonas delegācijas oficiālais vadītājs franču preses aģentūras intervijā atsaucās uz Vašingtonas 26. novembŗa paskaidrojumu, ka ASV uztur spēkā divu pušu formulu, tādēļ viņš nekad nepiekritīšot, ka sarunas atzīst par četru partu konferenci, jo nav legāla pamata atzīt t.s. nacionālo atbrīvošanas fronti (vietkongus), kuŗa ir tikai Hanojas agresijas aģentu izdomāts iestādījums. „Divu partu sarunu formula, kas atļauj dumpīgajiem pārstāvjiem piedalīties miera sarunās kopā ar Hanojas delegātiem, jau ir kompromiss," atzina Famdanglans. „Saigona nevēlas iet vēl tālāk, jo centieni dot vietkongiem to pašu statusu kā citām delegācijām nav pieņemami."

SĪKĀS ZIŅAS

● Izraēla principā piekritusi Jordānas upes rietumkrasta lielākās daļas demilitarizēšanai un atdošanai atpakaļ Jordānijai ar nosacījumu, ka tajā nedrīkst atrasties arabu kaŗaspēks.

● Atentātā nogalinātā ASV senātora Roberta Kenedija atraitne Etele devusi dzīvību savam 11. bērnam — meitiņai. Kenedija atraitne jau audzina 3 meitas un 7 dēlus vecumā no 1½ — 17 gadiem.

„KULTŪRAS REVOLŪCIJAS" DILEMMA

Sarkanajā Ķīnā studenti savstarpēji cinās pat pēc motto: „Kuŗas Mao idejas tad tu atbalsti?"
Dadža karikatūra

AKTUĀLAIS KAFIJĀ

☆ Ap 1500 vidusskolēnu 18. decembrī rīkoja protesta maršu uz Ontario parlamentu Toronto, paziņodami savu neapmierinātību par mācības gada pagarināšanu. Skolēni baidās zaudēt vasaras darbus, bez tam absolventiem rodas grūtības ar iestāšanos universitātēs, bet direktori un eksāminātori sūdzas, ka viņiem dots pārāk īss laiks eksāmenu darbu izvērtēšanai. Piebilstams, ka šo darbu pērn lielumties veica komputeri... Pēc tam kad izglītības ministrs Dēviss apsolīja pieņemt skolēnu delegāciju, ap 500 protestētāju devās uz pilsētas valdi. Pilsētas galva Denisons paskaidroja, ka viņu sūdzība neietelp pilsētas resorā, uz to jaunieši atbildēja, apmētājot pilsētas valdes ēku ar centiem.

★ Sabiedrībā sacelto bažu spiesta, jauniecelta Kanadiešu radio un televizijas komisija nolēmusi rīkot atklātu izmeklēšanu sakarā ar CBC televīziju 1967. gadā raidīto filmu par fluoridācijas jauno ietekmi uz lopiem un augsni Ontario dienvidos, Danvillē un Port Meitlendas tuvumā. Īpaša Ontario valdības iecelta komiteja ar priekšsēdi G. E. Holu, Rietumontario universitātes bij. rektoru, pagājušajā nedēļā publicējusi savus atzinumus, ka „vairums" sūdzību šai gadījumā esot nepamatoti, par spīti tam, ka laikraksti pērn ziņoja ne tikai par ganāmpulku nobeigšanos, bet arī par dažiem smagiem pašu saimnieku saslimšanas gadījumiem ar stiprām fluorozes pazīmēm.

☆ Vairāk par četrām stundām 18. decembrī bija pārtraukta satiksme uz Starptautiskā tilta, kas savieno ASV ar Ontario. Ap 350 mohavku indiāņu no St. Regis rezervāta Kornvallas salā un Hogansburgas rezervāta netālu no Masēnas, ASV, ar automašīnām nobloķēja tiltu, protestēdami par to, ka šī kontinenta pirmiedzīvotājiem jāmaksā muita tāpat kā visiem pārējiem. Ap 50 izsaukto policistu arestēja 47 visakreivīgākos indiāņus, to vidū arī princesi un modeli Kāntinetu Hornu.

★ Kanadā pēdējās ziemās vairojušies saslimšanas gadījumi ar tā saucamo Hongkongas gripu, kas pieņēmusi epidemisku raksturu. Ķīmijas laboratorijas saņēmušas rīkojumu izgatavot 100.000 pošu līdz janvāŗa vidum, kad paredz slimības izplatīšanos visā Kanadā. Potēs vispirms gados vecākus ļaudis, chroniski slimos un citas vājākas personas, kuŗas no Hongkongas gripas visvairāk apdraudētas, kā arī daļu ārstu. Provinces veselības ministrs Dalmonds izteicies, ka Ontario paredzami ap 15—30% saslimšanas gadījumi no visa iedzīvotāju kopskaita.

Franku tomēr nedevalvēja

Par spīti Francijas financiālajai krizei un gaidītajai franka devalvācijai, franču tauta savus Ziemsvētku iepirkumus tomēr varēja izdarīt ar līdzšinējās vērtības frankiem. Francūzu modusšas arī cerības, ka franku vairs nedevalvēs, ja tas nav darīts jau krizes smagumpunkta laikā, kad par tā likteni sprieda 10 rietumvalstu financu ministri, piešķirot Francijai kreditu 2985 milj. britu mārciņu apmērā. Tas lika domāt, ka franka vērtību samazinās par 10%, jā — ka kredita piešķiršanas priekšnoteikums bijis franka devalvācija.

Šāda priekšnoteikuma tomēr nebija, jo tieši Degolla necienītās ASV iestājās par franka vērtības saglabāšanu. Tas mudināja Degollu un Francijas valdību izšķirties par franka kursa nepazemināšanu, kaut ar to saistīta visielākā taupīšanas politika un dažādas grūtības, kas skars Francijas lepnumu. Īpašā radiorunā Degolls tautai tad arī paziņoja, ka du cenu nāksies maksāt par šo lēmumu franku nedevalvēt, kas jo stipri pārsteidza pasauli. Vispirms nākošajā gadā paredzēts pārkārtot valsts budžetu tā, lai agrāk paredzētais deficits 11.500 milj. britu mārciņu apmērā samazinātos uz 6500 milj., dodot 400 milj. mārciņu ietaupījumu. To cer panākt ar atbalsta samazināšanu nacionālizētajām rūpniecības nozarēm un ar atteikšanos no daudziem speciāliem plānojumiem civilajā un militārajā laukā, arī universitātēs. Šie ierobežojumi paredz arī aizliegumu paaugstināt algas un preču cenas, tāpat paredzēti stingri kredita ierobežojumi un koncesijas eksportieŗiem, samazinot viņiem maksājamos nodokļus. Tālāk paredzēta stingra valūtas apgrozības kontrole un pilnīgs aizliegums valūtu izvest. Franču tūristiem turpmāk būs atļauts ņemt līdz frankus tikai 17 britu mārciņu vērtībā.

Rietumvācijas financu ministrs Štrauss izteicies, ka devalvācija Francijai gan būtu bijis vieglākais ceļš izkļūšanai no financiālajām grūtībām, bet ja franči apņēmušies franka vērtību uzturēt, tad Bonna var vēlēt tikai labas sekmes un darīt iespējamo, lai Francijai palīdzētu. Palīdzību solījis arī ASV finaču ministrs Foulers.

Atskates un izvērtējuma vakars

pās; viens ir pirkts, pārējie pašu izveidoti; kopā nodarbina 65 darbiniekus, īpašniekus ieskaitot, no kuŗiem trešā daļa ir latvieši; kopīgais apgrozījums ap 2 milj. dolaru, pēdējo 5 gadu laikā tam gandrīz trīskāršojoties; 12 uzņēmumu kopīgā mantiskā vērtība ir ap 311.000 dol., bet praktiskā nesalīdzināmi lielāka. Latviešu klientūra 10 uzņēmumos praktiski līdzinās nullei; tikai 4 uzņēmumos tā ir 5 — 6%, vienā 20%, vienā 40%, bet viens uzņēmums apgalvojis, ka latvieši veido 99% no klientūras. Lēšot, ka 1967. g. (par šo gadu izdarīta aptauja) visā Kanadā bijuši ap 320 latviešu uzņēmumu, un aptaujā iegūtos datus no kopskaita 4% pareizinot ar 25, iegūstams aprēķina secinājums, ka vairums uzņēmumi ir vidēji vai mazi, kuŗu kopīgais apgrozījums ir 40 — 45 milj. dolaru, bet mantiskā vērtība 7 — 8 milj. dolaru.

Vakariņu laikā runāja viesi. BTFK prezidija pr-dis T. Kronbergs atzina skates nozīmi, bet galvenokārt uzsvēra, ka tā viņu un, cerams, arī citus labi pamācījusi, kā „tikt klāt pie kanadiešu sabiedrības", t. i. kas darāms, lai panāktu publicitāti, kas latviešiem un baltiešiem vispār Toronto nekad nav izdevies. Masieris Juris Dzeguze—Rīga humoristiskā uzrunā norādīja, ka nepieciešams dibināt arī „latviešu profesionāļu apvienību", jo ne visi patstāvīgie ir saimnieciskie darbinieki, tādēļ palīek bez savas organizācijas spēka. Vakara noslēgumā A. Budrēvics izrādīja filmu par lidojumiem pasaules telpā un astronautu gatavošanos apciemot mēnesi. Vai tieši šis filmas izvēle saprotama kā netiešs mājiens, ka latviešu uzņēmējiem vajadzētu jau tagad padomāt par iespējām, kādas pavērs „rēgulāra gaisa satiksmie" ar šo mūsu planētas pavadoni? . . .

Vir.

JAUNGADA SAGAIDĪŠANA
LATVIEŠU NAMĀ, 491 College ielā, Toronto 4, 31. decembrī, pl. 8 vak.

SPĒLĒS 2 DEJU KAPELLAS
Krāšņi dekorētas telpas. PILNA BUFETE, par ko rūpēsies LNDK.
Biļešu iepriekšēja pasūtināšana pa tālruni
225-0130
Ieejas maksa $6.00 no personas. Ielūdz LATVIEŠU NAMA VALDE
Jauniešu sarīkojumam (pagraba zālē) zvanīt 691-7618